

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**EVLİ KADINLARDA AİLE İÇİ ŞİDDET İLE EVLİLİK
DOYUMU VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:
Elifsu YİĞİT

İstanbul, 2018

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**EVLİ KADINLARDA AİLE İÇİ ŞİDDET İLE EVLİLİK
DOYUMU VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**
Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:
Elifsu YİĞİT

Öğrenci No:
165590007

Danışman:
Dr. Öğr. Üyesi Süleyman Kahraman

İstanbul, 2018

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Evli Kadınlarda Aile İçi Şiddet ile Evlilik Doyumu ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiği ve çalışmamın içerisinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 15.04.2018

Elifsu Yiğit

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ,
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

3.5.1...2018

Enstitümüz *Psikoloji* Anabilim Dalı *Klinik Psikoloji* Programı yüksek lisans öğrencilerinden 16559007 numaralı *Elifsu YİĞİT*'in "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*Evli Kadınlarda Aile İçi Şiddet İle Evlilik Doyumu ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 10.04.2018 tarih ve 2018/15 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (60) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında *oyçokluğu/oybirliği* ile *Kabul/Red veya Düzeltme* kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANİŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Süleyman KAHRAMAN
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin EBADİ
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi. Melek ASTAR
(FSM Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Elifsu YİĞİT
Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Süleyman KAHRAMAN
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans Tezi, 2018
Alanı : Klinik Psikoloji
Anahtar Kelimeler : Kadın, Aile İçi Şiddet, Evlilik Doyumu, Psikolojik İyi Oluş

ÖZ

EVLİ KADINLARDA AİLE İÇİ ŞİDDET İLE EVLİLİK DOYUMU VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Bu araştırmanın amacı evli kadınlarda evlilik doyumu, psikolojik iyi oluş ve aile içi şiddet seviyeleri arasındaki ilişkilerin elverişli örneklem yöntemiyle incelenmesidir. Bu amaçla araştırmanın evrenini Türkiye'nin batısında bulunan fakat küçük bir ilçesi olması nedeniyle de merak uyandıran Muğla'nın Bodrum ilçesinde yaşayan 100 evli kadın oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Evlilik Doyumu Ölçeği, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ve Aile İçi Şiddet Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde Ki-Kare Testi, Mann-Whitney U Testi, Kruskal-Wallis Testi ve Spearman Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda kadınların algıladıkları evlilik doyumu düzeylerinin yaşa, eğitim durumuna, evlilikten önceki tanışıklık süresine, evlenme biçimine, çocuk sahipliğine farklılık göstermediği; fakat yaşanan yere, evlilik süresine, çocuk sayısına göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin yaşa, eğitim durumuna, evlilik süresine, evlilikten önceki tanışıklık süresine, evlenme biçimine, çocuk sahipliğine, çocuk sayısına göre farklılık göstermediği fakat yaşanan yere göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Kadınların yaşadıkları aile içi şiddet düzeylerinin yaşa, yaşanan yere, evlilikten önceki tanışıklık süresine, evlenme biçimine, çocuk sahipliğine göre farklılık göstermediği fakat eğitim durumuna, evlilik süresine, çocuk sayısına göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Name and Surname : Elifsu YİĞİT
Supervisor : Asst. Prof. Süleyman KAHRAMAN
Degree and Date : Master, 2018
Major : Clinical Psychology
Keywords :Woman, Domestic Violence, Marital Satisfaction, Psychological Well-Being

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN DOMESTIC VIOLENCE, MARITAL SATISFACTION AND PSYCHOLOGICAL WELL-BEING IN MARRIED WOMEN

The aim of this study is to examine the relationship between marital satisfaction, psychological well-being and domestic violence levels in married women with convenience sampling. Therefore, the sample of this research is consist of 100 married women who live in Bodrum. Bodrum is a small but compelling town which belongs to the city Muğla in western Turkey. Socio-Demographic Information Form, Marital Satisfaction Scale, Psychological Well-Being Scale and Domestic Violence Scale were used to collect the data. Chi-square test, Mann-Whitney U test, Kruskal-Wallis test and Spearman correlation analysis were used in the analysis of the data.

As a result of the research, it was determined that marital satisfaction levels perceived by women do not differ according to age, educational status, friendship duration till marriage, marriage style and having child but differ according to place where they live, duration of marriage and number of children. It was determined that the psychological well-being levels of the women do not differ according to age, educational status, duration of marriage, friendship duration till marriage, marriage style, child ownership, number of children but differ according to the place where they live. It was determined that the level of domestic violence experienced by women do not differ according to age, place where they live, friendship duration till marriage, marriage style, child ownership but education, duration of marriage, number of children.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZ	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar LİSTESİ.....	vii
KISALTMALAR	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL AÇIKLAMALAR

1.1. ŞİDDET.....	8
1.1.1. Şiddet	8
1.1.2. Şiddetin Türleri	9
1.1.2.1. Fiziksel Şiddet.....	9
1.1.2.2. Cinsel Şiddet	10
1.1.2.3. Duygusal/ Psikolojik Şiddet.....	11
1.1.2.4. Ekonomik Şiddet.....	11
1.2. Şiddetin Döngüsü	12
1.2.1. Gerginliğin Tırmanması	12
1.2.2. Şiddet Aşaması.....	13
1.2.3. Balayı Dönemi	13
1.3. Şiddetin Nedenleri	13
1.3.1. Ailevi/ İlişkisel Nedenler	13
1.3.2. Bireysel Nedenler	14
1.3.3. Toplumsal Nedenler	14
1.3.4. Yakın Çevreye İlişkin Nedenler	15
1.4. Aile İçi Şiddet.....	16
1.4.1. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet.....	16

1.5. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Üzerine Yapılan Çalışmalar.....	17
1.5.1. Dünyadaki Çalışmalar	17
1.5.2. Türkiye’de Çalışmalar	18
1.6. Şiddetin Sonuçları	20
1.6.1. Bedensel Etkileri.....	20
1.6.2. Ruhsal/Psikolojik Etkileri	21
1.6.3. Çocuk Üzerindeki Etkileri	22
1.6.4. Toplumsal Etkileri	22
1.2. EVLİLİK DOYUMU	23
1.2.1. Evlilik	24
1.2.2. Aile ve Evlilik.....	25
1.2.3. Evlilik Doyumu	26
1.2.4. Evlilik Doyumunu Etkileyen Etmenler	27
1.2.5. Evlilik Doyumu İle İlgili Kuramsal Çerçeve.....	29
1.2.5.1 Sosyal Mübadele Kuramı	29
1.2.5.2. Sosyal Öğrenme Kuramı	30
1.2.5.3. Bağlamsal Model	31
1.2.5.4. Kişiler Arası İletişime Dair Sosyal Biliş Kuramı.....	31
1.2.5.5. Yükleme Kuramı	32
1.2.5.6. Bağlanma Kuramı	32
1.2.6 Evlilik Doyumu İle İlgili Yapılan Çalışmalar	33
1.3. PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ	36
1.3.1. İyi Oluş	36
1.3.2. Psikolojik İyi Oluş	37
1.3.3. Kuramlara Göre Psikolojik İyi Oluş	41
1.3.3.1. Psikanalitik Kuram.....	41
1.3.3.2. Bireysel Psikoloji	42
1.3.3.3. Psikososyal Gelişim Kuramı	43
1.3.3.4. Kişilerarası İlişki Kuramı	43

1.3.3.5. Hümanistik Yaklaşım.....	44
1.3.4. Psikolojik İyi Oluşun Alt Boyutları.....	44
1.3.4.1. Kendini Kabul	45
1.3.4.2. Diğerleri İle Olumlu İlişkiler	46
1.3.4.3. Özerklik.....	46
1.3.4.4. Çevresel Kontrol	48
1.3.4.5. Yaşam Amacı	48
1.3.4.6. Bireysel Gelişim.....	49
1.3.5. Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Araştırmalar	49

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli	52
2.2. Evreni ve Örneklemi	52
2.3. Veri Toplama Araçları.....	54
2.3.1. Sosyo-demografik Bilgi Formu	54
2.3.2. Evlilik Doyum Ölçeği.....	55
2.3.3. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	55
2.3.4 Aile İçi Şiddet Ölçeği	55
2.4. Verilerin Analizi.....	56

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3. Bulgular.....	58
3.1. Evlilik Doyumunun Katılımcılara ait Bilgiler açısından İncelenmesi ..	58
3.2. Psikolojik İyi Oluşun Katılımcılara ait Bilgiler Açısından İncelenmesi .	65
3.3. Aile İçi Şiddetin Katılımcılara Ait Bilgiler Açısından İncelenmesi	68
3.4. Evlilik Doyumunun, Psikolojik İyi Oluş ve Aile İçi Şiddet Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	76

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA

4. Tartışma	78
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	83
KAYNAKÇA	87
EKLER.....	104
Ek-1 Bilgilendirilmiş Onam Formu	104
Ek-2 Sosyo-Demografik Bilgi Formu	105
Ek-3 Evlilik Doyum Ölçeği.....	106
Ek-4 Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	107
Ek-5 Aile İçi Şiddet Ölçeği	108
ÖZGEÇMİŞ.....	110

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Demografik Bilgileri.....	53
Tablo 2. Ölçeklerin Güvenilirliği	56
Tablo 3. Normal Dağılımın İncelenmesi	57
Tablo 4. Evlilik Doyumunun Yaş Açısından İncelenmesi	58
Tablo 5. Evlilik Doyumunun Eğitim Durumu Açısından İncelenmesi	59
Tablo 6. Evlilik Doyumunun Yaşanılan Yer Açısından İncelenmesi	60
Tablo 7. Evlilik Doyumunun Evlilik Süresi Açısından İncelenmesi	60
Tablo 8. Evlilik Doyumunun Evlilik Öncesi Tanışıklık Süresi Açısından İncelenmesi	61
Tablo 9. Evlilik Doyumunun Evlenme Biçimi Açısından İncelenmesi	62
Tablo 10. Evlilik Doyumunun Evlenme Biçimi Açısından İncelenmesi	63
Tablo 11. Evlilik Doyumunun Çocuk Sahipliği Açısından İncelenmesi	63
Tablo 12. Evlilik Doyumunun Çocuk Sayısı Açısından İncelenmesi	64
Tablo 13. Psikolojik İyi Oluşun Yaş Açısından İncelenmesi.....	65
Tablo 14. Psikolojik İyi Oluşun Eğitim Durumu Açısından İncelenmesi.....	65
Tablo 15. Psikolojik İyi Oluşun Yaşanılan Yer Açısından İncelenmesi	65
Tablo 16. Psikolojik İyi Oluşun Evlilik Süresi Açısından İncelenmesi	66
Tablo 17. Psikolojik İyi Oluşun Evlilik Öncesi Tanışıklık Süresi Açısından İncelenmesi	66
Tablo 18. Psikolojik İyi Oluşun Evlenme Biçimi Açısından İncelenmesi.....	67
Tablo 19. Psikolojik İyi Oluşun Evlenme Biçimi Açısından İncelenmesi.....	67
Tablo 20. Psikolojik İyi Oluşun Çocuk Sahipliği Açısından İncelenmesi	67
Tablo 21. Psikolojik İyi Oluşun Çocuk Sayısı Açısından İncelenmesi.....	68
Tablo 22. Aile İçi Şiddetin Yaş Açısından İncelenmesi.....	68
Tablo 23. Aile İçi Şiddetin Eğitim Durumu Açısından İncelenmesi.....	69
Tablo 24. Aile İçi Şiddetin Yaşanılan Yer Açısından İncelenmesi.....	70
Tablo 25. Aile İçi Şiddetin Evlilik Süresi Açısından İncelenmesi.....	71
Tablo 26. Aile İçi Şiddetin Evlilik Öncesi Tanışıklık Süresi Açısından İncelenmesi	72
Tablo 27. Aile İçi Şiddetin Evlenme Biçimi Açısından İncelenmesi.....	73
Tablo 28. Aile İçi Şiddetin Evlenme Biçimi Açısından İncelenmesi.....	74
Tablo 29. Aile İçi Şiddetin Çocuk Sahipliği Açısından İncelenmesi.....	74

Tablo 30. Aile İçi Şiddetin ocuk Sayısı Açısından İncelenmesi.....	75
Tablo 31. Evlilik Doyumunun, Psikolojik İyi Oluş ve Aile İçi Şiddet Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	76

KISALTMALAR

%	: Yüzde
±	: Artı eksi işareti
BOF	: Bilgilendirilmiş Onam Formu
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
EDÖ	: Evlilik Doyumu Ölçeği
N	: Frekans
p	: Anlamlılık değeri
rho	: Spearman Korelasyon Katsayısı
SPSS	: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı
ss	: Standart sapma
TDK	: Türk Dil Kurumu
U	: U değeri
$\bar{x}$	: Aritmetik ortalama
α	: Alfa
χ^2	: Ki-kare istatistiği

GİRİŞ

Aile kavramı, geçmişten bu yana varlığını sürdüren toplumsal bir kurumdur. Anayasanın 41. maddesinde ise “Aile Türk toplumunun temelidir.” ifadesi yer almaktadır. Bu ifadeden de yola çıkarak, ailenin bizim toplumumuzda ne kadar değerli bir yeri olduğunu söylemek mümkündür. Aynı zamanda bizlere ilkokuldan bu zamana “toplumu meydana getiren en küçük yapı taşı” olarak da öğretilmiştir. Türk Dil Kurumu’nun yaptığı tanıma göre aile, evlilik ve kan bağına temel alan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki bağın meydana getirdiği toplumsal yapı içerisindeki en küçük birlik olarak adlandırılmaktadır ve buna ek olarak, Türkçe’ye Arapça’dan geçmiş bir sözcüktür (Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlük). Kısacası, toplumsal sistemin alt alanı ve aynı zamanda o sistemin sürekliliğini devam ettiren, tarihin en eski birliğidir.

Aile kavramıyla ilişkili olan kavramlardan birisi de “evlilik”tir. Bilindiği gibi, Türk toplumunda evlilik olmadan bir aile kurmak mümkün değildir. Bundan yola çıkarak da, aile birliğini meşrulaştırmak adına evliliğin gerekliliği savunulmaktadır. Yapılan çalışmalardaki “evlilik” tanımına bakacak olursak, Stahmann ve Hiebert (1987)’e göre evlilik, bir sonraki kuşağın yetişmesi ve aile birliğinin oluşabilmesi için ihtiyaç duyulan insan etkileşimidir (akt. Larson & Holman, 1994, s. 228). Diğer yandan Tarhan’a göre evlilik, erkek ve kadının belli gayeler için bir araya gelmesidir. Ek olarak evlilik teriminin yalnız bir açıklamasının olmadığını altını çizen yazar bu durumun psikolojik ve kültürel bir olay olduğunun belirtmektedir (Tarhan, 2005, s. 196).

Elbette evlilik kavramıyla yakinen ilişkili terimlerden birisi de “evlilik doyumu”dur. Evlilik doyumu denildiğinde genellikle iki çift arasındaki uyum akla gelmektedir. Ancak “evlilik doyumu” ve “evlilik uyumu”nun birbirinden farklı iki kavram olduğu unutulmamalıdır. Evlilik doyumu, çiftlerin düşünce şekillerinin uyuşması ve bununla birlikte sorun çözme yetisine de sahip olup, sorunlarına çözüm üretebilmeyi kapsayan bir kavramdır (Güven ve Sevim, 2016, s. 51).

Günümüzde hızla değişen toplumsal, sosyal ve ekonomik yapı ile birlikte aile içerisinde de problemlerin artmış olduğunu görülmektedir. Özellikle aile yapısı içerisinde en sık karşılaşılan sorun şiddettir. Şiddet, bir eylemin ya da bir gücün seviyesi olarak tanımlanmıştır (TDK, Türkçe Sözlük). Öte yandan, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ, 2002) tarafından yapılan tanım ise şu şekildedir: “ Bilinçli bir şekilde fiziksel kuvvet ile kişinin kendisine, başka bir kişiye veya bir gruba fiziksel zarar göstermesi, bunun sonucunda, psikolojik ve gelişimsel problemlere, ölüme, sebep olacak biçimde tehdit edici ya da gerçek şekilde kullanılmasıdır.” (Dünya Sağlık Örgütü [DSÖ], 2002, s. 4).

Araştırma kapsamında incelenecek diğer bir kavram ise “psikolojik iyi oluş” kavramıdır. İbrahim Demirci (2012) çalışmasında, Ryff’ın psikolojik iyi olma modelini şu şekilde açıklamıştır. Ona göre, psikolojik iyi olma kişinin süreç içerisindeki tecrübelerine, düşünce ve duygularına göre farkındalığını belirten bir kavramdır. (Demirci, 2012, s. 64).

Özetle, bu çalışmada yukarıdaki açıklanan ana kavramlar temel alınarak “Evli kadınlarda aile içi şiddet, evlilik doyumu ve psikolojik iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna cevap aranmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, evli kadınlarda evlilik doyumu, psikolojik iyi oluş ve aile içi şiddet arasındaki ilişkinin bazı sosyo-demografik değişkenler ile birlikte incelemesi amaçlanmaktadır.

Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Bu çalışmada “Evli kadınlarda aile içi şiddet, evlilik doyumu ve psikolojik iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna cevap aranmaktadır.

Araştırmanın alt problemleri aşağıda sırası ile verilmektedir.

1. Bireylerin yaşamlarının büyük bölümünü nerede geçirdiğine göre aile içi şiddet, evlilik doyumu ve psikolojik iyi oluş puan ortalamaları arasında fark var mıdır?
2. Köy ve ilçe merkezinde yaşayan bireylerin yaş, eğitim durumu, ekonomik seviyesi, evlilik süresi, evlenmeden önceki tanışıklık süresi, evlenme biçimleri ve çocuk sahibi olma durumuna göre aile içi şiddet puan ortalamaları arasında fark var mıdır?
3. Köy ve ilçe merkezinde yaşayan bireylerin yaş, eğitim durumu, ekonomik seviyesi, evlilik süresi, evlenmeden önceki tanışıklık süresi, evlenme biçimleri ve çocuk sahibi olma durumuna göre evlilik doyumu puan ortalamaları arasında fark var mıdır?
4. Köy ve ilçe merkezinde yaşayan bireylerin yaş, eğitim durumu, ekonomik seviyesi, evlilik süresi, evlenmeden önceki tanışıklık süresi, evlenme biçimleri ve çocuk sahibi olma durumuna göre psikolojik iyi oluş puan ortalamaları arasında fark var mıdır?
5. Evlilik doyumu puanları ile aile içi şiddet puanları ilişkili midir?
6. Evlilik doyumu puanları ile psikolojik iyi oluş puanları ilişkili midir?
7. Aile içi şiddet puanları ile psikolojik iyi oluş puanları ilişkili midir?

Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmaya ait hipotezler aşağıda sırası ile verilmektedir.

1. a) Köyde yaşayan bireylerin aile içi şiddet puan ortalamaları ile ilçe merkezinde yaşayan bireylerin aile içi şiddet puan ortalamaları arasında fark vardır.
- b) Köyde yaşayan bireylerin evlilik doyumu puan ortalamaları ile ilçe merkezinde yaşayan bireylerin evlilik doyumu puan ortalamaları arasında fark vardır.

- c) Köyde yaşayan bireylerin psikolojik iyi oluş puan ortalamaları ile ilçe merkezinde yaşayan bireylerin psikolojik iyi oluş puan ortalamaları arasında fark vardır.
2. a) Köyde ve ilçe merkezinde yaşayan katılımcıların yaş ve evlilik süresi incelendiğinde aile içi şiddet puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark yoktur.
- b) Köyde ve ilçe merkezinde yaşayan katılımcıların eğitim durumu, ekonomik seviyesi, evlenmeden önceki tanışıklık süreleri ve çocuk sahibi olma durumu ile aile içi şiddet puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır.
- c) Köyde ve ilçe merkezinde yaşayan katılımcıların evlenme biçimleri ve çocuk sahibi olma durumları ile aile içi şiddet puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır.
3. a) Köyde ve ilçe merkezinde yaşayan katılımcıların yaş, evlilik süresi ve çocuk sahibi olma durumlarına göre bakıldığında evlilik doyumu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır.
- b) Köyde ve ilçe merkezinde yaşayan katılımcıların eğitim durumu, ekonomik seviyesi, evlenmeden önceki tanışıklık süreleri ve evlenme biçimleri ile evlilik doyumu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır.
4. a) Köyde ve ilçe merkezinde yaşayan katılımcıların yaş, evlilik süresi ve çocuk sahibi olma durumları ile psikolojik iyi oluş puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır.
- b) Köyde ve ilçe merkezinde yaşayan katılımcıların eğitim durumu, ekonomik düzeyi ve evlilik öncesi tanışıklık süresi ile psikolojik iyi oluş puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır.
- c) Köyde ve ilçe merkezinde yaşayan katılımcıların evlenme biçimleri ile psikolojik iyi oluş puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır.

5. Evlilik doyumu puanı ve aile içi şiddet puanı arasında negatif bir korelasyon vardır.
6. Evlilik doyumu puanı ve psikolojik iyi oluş puanı arasında pozitif bir korelasyon vardır.
7. Aile içi şiddet puanı ve psikolojik iyi oluş puanı arasında negatif bir korelasyon vardır.

Sayıtlar

Araştırmanın sayıtları aşağıda sırası ile verilmektedir.

1. Araştırmanın örneklem grubunun evreni temsil ettiği varsayılmıştır.
2. Araştırmaya katılan bireylerin, Sosyo-demografik Bilgi Formu, Evlilik Doyum Ölçeği, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ve Aile İçi Şiddet Ölçeği'nde yer olan sorulara samimiyetle ve gerçekliği yansıtacak şekilde cevaplandırıdıkları varsayılmıştır.
3. Araştırmada kullanılan Sosyo-demografik Bilgi Formu'nun katılımcıların kişisel veri özelliklerini, Evlilik Doyumu Ölçeği'nin bireylerin evlilik doyumu düzeylerini, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin kişilerin psikolojik iyi oluş seviyelerini, Aile İçi Şiddet Ölçeği'nin ise katılımcıların ailesindeki aile içi şiddet seviyelerini ölçtüğü varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıklarına aşağıda sırasıyla yer verilmektedir.

1. Bu araştırma Muğla'nın Bodrum ilçesinde yaşayan 100 evli kadının gönüllülük esasına göre cevapladığı veriler ile sınırlıdır.
2. Katılımcıların kişisel bilgilerine ilişkin veriler Sosyo-demografik Bilgi Formu'nda yer alan sorulara verdikleri yanıtlar ile sınırlıdır.

3. Katılımcıların evlilik doyumu düzeylerine ilişkin veriler, Evlilik Doyumu Ölçeği'nin ölçtüğü özellikler ile sınırlıdır.

4. Katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeylerine ilişkin veriler, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin ölçtüğü özellikler ile sınırlıdır.

5. Katılımcıların aile içi şiddet düzeylerine ilişkin veriler, Aile İçi Şiddet Ölçeği'nin ölçtüğü özellikler ile sınırlıdır.

6. Araştırma kapsamında uygulanan analizlerde güven aralığı için $\alpha=0,05$ baz alınmıştır.

Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Aile içi şiddet günümüzde gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerde rastlanan en önemli toplumsal problemlerden biridir. Son yapılan çalışmalarda aile içi şiddetin, kadınların evlilik doyumunu ve psikolojik iyi oluşlarını olumsuz etkilediği bildirilmektedir. Ancak ülkemizde kadınlara yönelik aile içi şiddet sık görülmesine rağmen bu konuda yapılmış çalışma sayısı oldukça kısıtlıdır. Daha önce bu çalışmanın yapılmamış olması nedeniyle, çıkan sonuçların literatür kapsamında tartışılması ve literatüre katkı sağlaması, araştırmayı önemli kılmaktadır.

Tanımlar

Aile İçi Şiddet: Bir aile üyesinin başka bir üyeye fiziksel, duygusal, psikolojik, ekonomik ve cinsel kuvvet kullanmasıdır. Ve bunun sonucunda kişinin yaşamını fiziksel veya psikolojik olarak tehlikeye sokan, kişilik ve fizyolojik gelişimine büyük oranda zarar veren eylemlerin meydana geldiği durum olarak adlandırılmaktadır (Altun, 2006, s. 4).

Evlilik Doyumu: Bireyin tutumlarının, beklentilerinin ve gereksinimlerinin karşı cins ile eşleşme seviyesi olarak tanımlanmaktadır (Bahr, Chappell ve Leigh, 1983, s. 797).

Psikolojik İyi Oluş: İnsanların kendisini iyi hissetmesini, hayata dair iyi deneyimler edinmesini, üretmeyi kapsamasını kısacası iyiliğin duygusal, sosyal ve işlevsel bileşenlerini içeren çok yönlü bir yapıdır (Forgeard, Jayawickreme, Kern ve Seligman, 2011, s. 81).

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL AÇIKLAMALAR

1.1. ŞİDDET

Bu bölümde şiddet, şiddetin türleri, şiddetin döngüsü ve nedenleri üzerinde ayrıntılı olarak durulacaktır. Ayrıca, kadına yönelik aile içi şiddet, şiddetin sıklığı ve son olarak şiddetin insan üzerinde yarattığı sonuçlar incelenecektir.

1.1.1. Şiddet

Şiddet, insanoğlunun geçmişi kadar eski olmasına rağmen, toplumsal ve sosyal bir problem olarak görülmesi çok yenidir. Arslan (1998)'e göre, ilk başlarda çocuklara uygulanan şiddet üzerinde sıklıkla durulurken, sonrasında kadınlara ve yaşlılara uygulanan şiddetin de üzerinde durulmaya başlanmıştır. 19. yüzyılların başından itibaren incelenmeye başlanan şiddet kavramı, şu günlerde toplumsal yaşamın tümünde sıklıkla karşılaşılan bir durumdur (s. 1). Aslına bakılırsa şiddet olgusunun, tüm dünyada var olan ortak bir sorun olduğu görülebilir. Çoğunlukla ev, iş yeri, sosyal medya ya da caddelerde kendini farklı şekillerde göstermektedir (Şener, 2011, s. 9). Kısacası, hayatın hemen hemen her alanında olduğunu söylemek mümkündür.

Tarihsel açıdan Türkçe'ye, Arapça'dan geçen "şiddet" sözcüğü bir nesne ya da canlıda güce vurgu yapma manasına gelen "şedde" fiilinden türemiştir (Öztürk, 2014, s. 45). Kelime anlamına bakıldığında kaba güç kullanımı ya da davranışı olarak tanımlanmaktadır. Geniş manada ise bireylerin psikolojik ya da fizyolojik seviyede yıpratılmasına, yaralanmasına ve daha da ilerde fizyolojik yaralanmalarına yol açan davranışlar olarak da adlandırılmaktadır. Bu durum zaman zaman bireylerin yaşamlarından olmalarına sebep olabilecek eylemlerdir (Altun, 2006, s. 3). Dünya Sağlık Örgütü ise şiddeti, bir insanın kişisel, kişilerarası, ailevi ve bir grup içerisinde meydana getirebileceği saldırgan bir davranış olup, yapılan eylemlerin bireye ya da

bireylere karşı yaralama, ölüm ve ruhsal zarar verme davranışı olarak açıklamaktadır (DSÖ, 2002, s. 4).

Bu tanımlara ek olarak, şiddetle ilgili en detaylı tanım Yves Michaub (1991) tarafından yapılmıştır. Ona göre şiddet, karşılıklı ilişkiler ortamında kişilerden bir tanesi ya da birkaçının doğrudan veya dolaylı, toplu ya da dağınık olarak, başkalarının bedensel, törel bütünlüğüne, mallarına, kültürel değerlerine hangi ölçüde olursa olsun zarar verecek uygulamalardır (Michaub, 1991: akt. Öztürk, 2014, s. 45).

Şiddet, nasıl ve ne şekilde ortaya çıkarsa çıksın, şiddet davranışının çoğunlukla birbirlerini tanıyan kişiler arasında meydana geldiği bilinmektedir. Bu nedenle de, şiddetten en çok etkilenen grup fizyolojik açıdan savunma gücü daha zayıf olan kadınlar, çocuklar ve ihtiyarlardır (Şener, 2011, s. 9). Bu durum onların, var olan güçlerini ortaya çıkarmaları bakımından büyük bir engel teşkil etmektedir.

1.1.2. Şiddetin Türleri

Şiddetin türleri, meydana geliş biçimlerinden kaynaklı olarak farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır. Uygulanış biçimine göre ise fiziksel, duygusal/psikolojik, cinsel, ekonomik olarak sıralanmaktadır.

1.1.2.1. Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddet, en sık uygulanan şiddet türüdür. Kitle iletişim araçları sayesinde en çok maruz kalınan şiddet türü olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Genel olarak, kişiye zarar vermek adına yapılan her türlü fiziksel davranış olarak da tanımlanabilir. Kişiyi sarsma, hırpalama, öldürme, herhangi bir cisimle vurma, dayak atma, saç ya da uzvundan sürüklemek veya uzuvları kırmak, iteklemek, kesici aletler (bıçak, silah vb...) ile üzerine yürümek ve sonucunda yaralamak gibi durumlar fiziksel şiddetin uygulamalarındandır (Karıncı, 2010, s. 3). Benzer diğer bir tanıma göre ise tekmeleme, dövme, tokatlama ve yakma gibi davranışlardan oluşan şiddet çeşididir (Gülseren, 2005, s. 78). Kısacası, kaba kuvvet ile kişinin bastırılması ve korkutulması olarak da adlandırılabilir.

Ayrıca yapılan son araştırmalar bağırmanın fiziksel bir özellik olduğu üzerinde durmuştur. Bu neden ile bağırarak söylenen her şeyin fiziksel bir şiddet göstergesi olduğu gündeme gelmiştir (Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önleme Projesi, s. 18).

Tüm bunların yanında, zihinsel manada retardasyonu olan bireylerinde sosyal ilişkiler yürütmede sıkıntı yaşaması, terk edilme ve yalnızlık korkuları onların fiziksel ve cinsel şiddet görmesine neden olduğunu belirtilmektedir (Gülseren, 2005, s. 80). Bunlara ek olarak, Uluslararası Af Örgütü (2004) raporunda "Türkiye’de her üç kadından birinin fiziksel veya cinsel şiddete maruz kaldığını” dile getirmiştir (Uluslararası Af Örgütü, 2004, s. 8).

1.1.2.2. Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet, cinselliğin bir çeşidi değil, şiddetin cinselleştirilmiş halidir. Çoğunlukla cinsellik, erkeğin otorite kurduğu bir yer olarak görülmektedir. Bu neden ile cinsel şiddet denildiğinde otorite kurma duygusuna bağlı olarak, bir kişi üzerinde kuvvet kurma, erkek otoritesinin pozitif yorumlanması, istediklerini yapabilmesi ve tüm bunların yanında kadının kontrol altına alınması akla gelmektedir (Öztürk, 2014, s. 49).

Tanımlamak gerekirse, cinsel şiddet, bir kişinin başka bir kişiye, o kişinin istemediği zamanda veya şekilde cinsel ilişki kurmak için baskı yapmasıdır. Bunun dışında, kişinin cinsel içerikli sözlerde bulunması, çimdikleme, taciz etmesi, kadını küçük düşürücü davranışlarda bulunması cinsel şiddetin tanım sınırları içerisindedir (Kadın Sığınma Evleri Kılavuzu, 2008, s. 14). Kısacası, seksüel motivasyona dayalı bir şiddet çeşididir (Gülseren, 2005, s. 78).

Bunlar dışında, bir kişiyi fuhşa zorlamak, cinsel organına zarar vermek, kürtaj yaptırmaya zorlamak ve istemediği bir kişiyle evlendirmek de cinsel şiddetin tanımında yer almaktadır (Karınca, 2010, s. 5).

Aynı zamanda, yapılan araştırmalar göstermektedir ki; kadınlar yaşadıkları cinsel şiddeti fiziksel şiddete göre anlatmaktan daha çok çekinmektedirler ve

evlilikleri içerisinde yaşadıkları cinsel şiddeti konuşmayı doğru bulmamaktadırlar (Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, Özet Raporu, 2009, s. 8).

1.1.2.3. Duygusal/ Psikolojik Şiddet

Duygusal şiddet, kişinin sevgisini belli etmemesi, eşini küçük düşürmesi, sürekli olumsuz eleştirilerde bulunması, kıskanma ve reddetme davranışları olarak açıklanmaktadır (Gülseren, 2005, s. 78). Bu tanımlardan da yola çıkarak zaman zaman “sözel şiddet” ile aynı başlık altında incelendiğini görmek mümkündür.

Aslında amaç, kişinin duygusal ihtiyacının zedeleyici şekilde kullanılmasıdır. Eray Karınca (2010)’a göre şiddet: sadece hakaret ve tehdit değildir. Bunlar ile birlikte, başta kişinin özgürlüğünün elinden alınmasıdır. Kadını bir alanda kilitli tutmak, giyeceği kıyafete karışmak, başka bir hem cinsi ile karşılaştırmak, kapalı ve karanlık bir odada tutmak, duygusal veya diğer adı psikolojik olan şiddet türünün tanımında yer almaktadır (s. 7).

Psikolojik şiddet genel olarak, fiziksel şiddetten ayrı olarak işlenmektedir. Ve günümüzde maalesef ki normalleştirilmektedir. Bu durum kadınların kendilerine olan güvenlerini ve benlik saygılarını olumsuz yönde etkilemektedir (Şener, 2011, s. 13).

Ek olarak, Türkiye genelinde yapılan bir araştırmada kadınların %44’ü hayatının bir bölümünde duygusal şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Dört kadından biri ise son 12 ayda psikolojik şiddet yaşamıştır (Türkiye’de Kadına Yönelik Aile Araştırması, Özet Raporu, 2009, s. 12).

1.1.2.4. Ekonomik Şiddet

Kadının, çalışma yaşamına müdahale etmek, bir iş hayatının olmamasını sağlamak, bir işte zorla çalıştırmak, erkeğin kadının fikrini sormadan ekonomik anlamda tek başına karar alması, kadının parasını, şahsi eşyalarını, mücevherlerini izinsiz almak ve kullanmak, iş hayatını kısacası para kazanmasını engellemek için davranışlarda bulunmak, iş hayatında kadını küçük düşürücü durumlar oluşturmak,

kadının işten ayrılması veya kovulması için bilinçli davranışlarda bulunmak ekonomik şiddet kapsamına girmektedir (Erseçen ve Tosun, 2015, s.17).

Savaş (2003)'e göre ise ekonomik kaynakların ya da paranın kadın üzerinde tehdit oluşturmak ve denetim sağlamak amacı ile kullanılmasıdır(s. 9).

Ekonomik şiddetin bir nedeni de geçmişten bu zamana kadar gelen toplumsal rollerdir. Cinsiyet rolleri nedeni ile genellikle kadınlara çocuk yetiştirme görevi erkeklere ise para kazanma ve aileye bakma görevi verilmiştir. Ancak bu durum ekonomik şiddet için sebep oluşturmaktadır.

Gülseren Ünal (2005) ekonomik şiddetin daha çok yaşlıların yaşadığı bir şiddet çeşidi olduğunu söylesede, Türkiye’de yapılan araştırmada, ekonomik şiddetin kasaba ve köylere nazaran şehir merkezlerinde iki kat daha fazla meydana geldiği ortaya çıkmıştır. Ve bu şehirlerin en başında Doğu Marmara Bölgesi ve İstanbul ili bulunmaktadır. (Türkiye’de Kadına Yönelik Aile Araştırması, Özet Raporu, 2009, s. 13).

1.2.Şiddetin Döngüsü

Şiddet, yalnız başına incelenebilecek bir kavram değildir. Yapılan araştırmalar sonucunda birçok aşamadan oluştuğu ortaya çıkmıştır. Şiddet döngüsü ya da diğer adı ile şiddet siklusu, şiddetin oluştuğu andan başlayan bir süreç olarak tanımlanabilir. Şiddet yaşayan kişilerin duygu ve düşüncelerini anlamak için önemli olan bu kavram üç aşamadan/fazdan meydana gelmektedir. Güneri (1996, s. 90) bu durumu şu şekilde açıklamıştır:

1.2.1. Gerginliğin Tırmanması

Fazın bu bölümünde her iki kişi de bariz bir sıkıntının ve problemin olduğunu bilincindedir. Küçük çaplı kavgaya ve tartışmalar çıksa dahi, kadın olayları sakinleştirmek için çaba harcar. Bunun için yaptığı davranışlara ev düzenini sağlamak, çocukların gürültü yapmasını engellemek gibi örnekler verilebilir. Vakit geçtikçe bu kavgaların arası azalır ancak şiddetin seviyesi artmaya başlar.

1.2.2. Şiddet Aşaması

Bu aşamada şiddetin ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Bu sürece kadar aile içerisinde yaşanan şiddetin çeşidi ne ise o gerçekleşmeye başlar. Kadının, erkeğin davranışlarını denetlemesi çok zordur ve neredeyse olanaksızdır. Çoğunlukla bu dönemde yardım almaya başlayan kadınlar, sığınma evlerine başvurmaktadır.

1.2.3. Balayı Dönemi

Üçüncü ve son faz olan bu döneme verilen diğer bir isim ise “ılımlı dönem”dir. Çiftlerin birçoğunda şiddet yaşandıktan sonra davranış farklılaşmaları meydana gelmektedir. Bu kişiler, tüm o davranışların aksine yıkıcı davranışlarını bir tarafa bırakıp daha olumlu ve yapıcı davranışlar sergilemektedirler. Bunlara örnek olarak, özür dileme, değişeceğine dair sözler verme, intihar ve ağlama davranışları verilebilir. İlk önce çok içten ve samimi görünen bu ifadeler ve davranışlar, üzerinden zaman geçtikçe etkisini yitirmektedir. Etkisini yitirmesinin nedeni ise, kişinin yeni davranış öğrenmemesi ve sorumluluk almaktan kaçmasıdır.

1.2. Şiddetin Nedenleri

Şiddetin nedenleri, yapılan birçok çalışmada kapsamlı olarak ele alınmış ve genellikle dört temel başlık altında incelenmiştir. Bunlar sırasıyla ailevi, bireysel, toplumsal ve yakın çevreyle ilişkili faktörlerdir.

1.3.1. Ailevi/ İlişkisel Nedenler

Kadına yönelik aile içi şiddeti etkileyen en önemli sebeplerden biri ilişkisel/ailevi faktörlerdir. Ailevi faktörler denildiğinde ilk akla gelecek konular çiftler arasında yaşanan kavga, tartışma ya da ilişkide uyumsuzluk olmalıdır.

Tam manası ile çiftlerin ilişkilerinde sıkıntılar ve çatışmalar yaşamaları, problemlerin halledilememesi, ev içerisinde erkek egemen bir yapının bulunması ve bunun yoğun olarak hissedilmesi aile içerisinde kaynaklanan nedenlerdendir.

1.3.2. Bireysel Nedenler

Çiftlerin, deneyimsiz olarak genç yaşta evlenmeleri, depresyon gibi duygudurum bozuklukları veya borderline gibi kişilik bozuklukları yaşamaları, düşük ekonomik seviyeye sahip olmaları ve kendilerinin de küçük yaşta şiddete maruz kalmaları ya da bu tarz olaylara çok fazla şahit olmaları bireysel nedenler arasında gösterilebilir. Subaşı ve Akın bu tanımlı destekler nitelikte olarak çocukluğunda çok fazla şiddete maruz kalan veya şiddet olayına tanık olan erkek çocuklarının da ileride şiddet davranışı gösterebileceği söylenmektedir (s. 1). Ayrıca, şiddet gösteren bireylerin %60 – 72'sinde alkol ve madde kullanımı bulunurken %85'inde antisosyal, borderline, edilgen-saldırgan paranoid kişilik özelliklerinin olduğu ve bu kişilerin dürtü kontrol bozuklukları gösterdiği belirtilmiştir (Gülseren, 2005, s. 78).

Diğer bir faktör ise eğitim seviyesidir. Genellikle eğitilmiş kadınların hiç şiddet görmediğine dair bir fikir vardır. Ancak bu fikir yanlıştır. Eğitilmiş kadınların, eğitim seviyesi düşük kadınlara göre daha az şiddete ve istismara maruz kaldığını söylemek doğru olacaktır. Ek olarak, eğitilmiş erkeklerin de eşlerine şiddet uyguladığı bulunmuştur. Türkiye'de yapılan araştırmalarda eğitimsiz kadınların %56'sı fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalırken, eğitim seviyesi daha yüksek olan kadınlarda bu oran %27 dir (Karınca, 2010, s. 14). Bu sonuçlar karşısında sadece eğitim ile şiddetin açıklanamayacağı anlaşılmaktadır.

Ek olarak söylenebilecek faktör ise alkol kullanımıdır. Çiftlerden birinin alkol veya madde bağımlısı olması kritik bir aile içi şiddet sebebidir. Genellikle şiddet gösteren erkeklerde karşılaşılan alkol ve madde bağımlılığı, kişiyi şiddet göstermeye yönlendirmektedir (Öztürk, 2014, s. 51). Bunun nedeni olarak alkol ve madde kullanımının muhakeme gücünü zayıflatması söylenebilir.

1.3.3. Toplumsal Nedenler

Toplumsal sebepler kapsamında ise geçmişten bu yana gelen toplumsal normlar ve toplumsal roller temel alınmaktadır.

Geçmişten bu yana yetiştirilme tarzları iki cinsiyet içinde farklılıklar göstermektedir. Erkek çocuklar daha girişken, saldırgan ve hareketli yetiştirilirken

aksine kız evlatlar daha uyumlu, sakin ve itaatkâr yetiştirilmiştir (Karınca, 2010, s. 14). Bu yüzden bu şekilde yetişen kız çocukları, evlilik hayatlarında da daha pasif ve sesini çıkaramayan bireyler olmaktadır.

Diğer yandan, aile içi şiddet uygulaması çoğunlukla eşler arasında güç veya kuvvet ile ilişkilendirilmiştir. Erkek, ailesi içinde kendisini ekonomik ve toplumsal bakımdan güçlü buluyorsa şiddet davranışı göstermemektedir. Fakat kadın ve erkek arasındaki fark kadınların lehine ise erkek evde şiddet uygulayabilmektedir (Gülseren, 2005, s. 79).

Yapılan araştırmalarda kadına yönelik şiddetin daha az olduğu toplumlarda kadının statüsünün de zayıf olduğu saptanmıştır. Bunun nedeni olarak, erkeklerin kadınlar üzerinde otorite kurmaları ve bu durumu devam ettirmek için şiddet davranışlarına başvurmayı lüzumlu görmemeleridir. Ek olarak, bunu sadece güç gösterisine bağlamak doğru değildir. Yaşam zorlukları da bu durumu tetiklemektedir. Günümüzde çoğu ailenin ekonomik sıkıntılar yaşaması aile içi şiddeti arttırmaktadır. Ekonomik sıkıntı yaşayan erkeklerin, ailesinin geçimini sağlayamadığı için tükenmişlik ve ruhsal sıkıntı yaşamaları, geçmişten gelen toplumsal beklentiye sağlayamamaları ve bu nedenle ailede otoritesinin sarsılması şiddeti arttıran diğer bir nedendir (Meclis Araştırma Komisyonu Raporu, 2006; akt Damka. 2009, s. 19).

Kısacası unutulmamalıdır ki, şiddetin asıl kaynağı toplumsal cinsiyet eşitsizliğidir. Ataerkil toplum yapısından gelme ve erkeğin kadın üzerinde egemen olma isteği şiddeti doğuran ana nedendir (Eryılmaz, 2001, s. 20; Köse ve Beşer 2007, 16).

1.3.4. Yakın Çevreye İlişkin Nedenler

Aile içi şiddetin meydana gelmesinde en etkili sebeplerin başında sosyal nedenler gelmektedir. Bunların arasında da yakın çevre müdahaleleri aile içi şiddetin oluşmasında kritik bir yer tutmaktadır. Çiftlerin anne ve babaları evlatlarının evlilik yaşamlarına karışırken farkında olmadan onları şiddete yöneltmektedir (Öztürk, 2014, s. 51).

Diğer bir neden ise çiftin, ailesinin, arkadaşlarının kısacası yakın çevresindeki kişilerin şiddeti olağan ve sıradan görmesidir. Ayrıca bu kişiler şiddeti normalize ettikleri gibi bu durumu desteklemektedir. Ek bir bilgi olarak da, niteliksel araştırmaların hava durumunun da şiddet üzerinde önemli rol oynadığını saptamıştır. Ortamdaki sıcaklık artışının şiddet davranışını arttırdığı söylenmektedir (Subaşı ve Akın, s. 2).

1.3. Aile İçi Şiddet

Çok görülen bir sorun olan aile içi şiddet kavramı, her toplumda, her ekonomik düzeyde ve her yaşta ortaya çıkabilecek bir problemdir. Bu durum aynı ev içinde yaşayan bireyler arasında oluşmaktadır ve sadece kadına yönelik bir davranış olarak düşünülmemelidir. Aile içi şiddet, kadınlara olduğu gibi o evde yaşayan çocuklara ve yaşlılara da uygulanmaktadır.

Kapsamlı bir açıklama yapmak gerekirse, genellikle aile içindeki bir kişinin, eşine, çocuklarına ya da yakın akrabalarına karşı yapmış olduğu hırpalama, baskı kurma, yaralama edimidir. Bu şiddet somut olabileceği gibi sözselsel, duygusal ve psikolojik de olabilir (Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, Aile İçi Şiddetin Sebepleri ve Sonuçları, 1995). Aile içerisinde gelişen küçük görme, ekonomik özgürlüğün kısıtlanması, tehdit etme, kişiyi istemediği kişi ile evlendirmek, bireyin benliğine olan saygısını, sosyal çevresine olan güvenini azaltan ve korkmasına neden olan birçok davranış da aile içi şiddet içerisinde girmektedir (Öztürk, 2014, s. 46).

Evrensel bir sorun olan bu durum, her dil, din ve ırkta karşılaşılmaktadır. DSÖ (2001)'e göre Meksika %16, Hindistan %18-45, Kanada %29, İngiltere %25 ve son olarak Nikaragua'da %52 oranında aile içi şiddet yaşandığı saptanmıştır. Buradan da hareketle aile içi şiddetin gelişmiş ülkelerde de yaşandığını ancak oranlarının daha düşük olduğunu söylemek mümkündür (s. 4-5).

1.4.1. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet

Aile içi şiddet kavramı sadece kadınlara yönelik bir durum değildir. Bu durum ailenin içinde var olan tüm fertleri kapsamaktadır. Çocuklara, yaşlılara, yakın akrabalara yapılan her türlü istismar aile içi şiddet kapsamına girmektedir. Ancak

görüyoruz ki aile içi şiddetin %90'dan fazlası kadın ve çocuklara uygulanmaktadır (Kemerli, 2002, s. 41). Bu nedenle Birleşmiş Milletler başta olmak üzere birçok araştırmacı kadına yönelik aile içi şiddeti tanımlamış ve açıklamaya çalışmıştır.

Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonunca hazırlanan Birleşmiş Milletler Genel Kurulu maddesine göre kadına yönelik şiddet: kadınların canını yakmak için yapılan her türlü fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik şiddettir. Devamında ise hem özel hem de kamu alanlarında kişinin bağımsızlığını engellemeye çalışmak olarak tanımlanmıştır (Kadına Yönelik Şiddet ve Hekimlik Sempozyumu, 2002, s. 41).

1.5. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Üzerine Yapılan Çalışmalar

1.5.1. Dünyadaki Çalışmalar

Kadına yönelik yapılan şiddet her toplumda, her ekonomik seviyede, her kültürde ve eğitim seviyesinde yaygın olarak görülen bir sorundur. Aşağıda kadına yönelik şiddetin Dünya'nın farklı bölgelerinde incelendiği bir kısım araştırma verilmiştir. Buna göre;

28 Avrupa Birliği üyesi ülkenin katılarak düzenlendiği bir araştırmada, kadınların 15 yaşından itibaren fiziksel ya da cinsel şiddet yaşadıkları üzerinde durulmuştur. Sonuçta ise bu oranın %33 olduğu vurgulanmıştır. Ek olarak bulunan diğer bilgi ise cinsel şiddet olarak tecavüze uğrayanların oranının %5 olduğudur (Gracia ve Lila, 2015, s. 16).

Faramarzi, Esmailzadeh ve Mosavi (2005)'e göre İran'ın Babol kentindeki kamu kliniklerinde 2400 evli kadının katılımıyla gerçekleşen bir araştırmada ise kadınların %15'inin fiziksel şiddete, %42,4'ünün cinsel şiddete ve %81'inin psikolojik şiddete maruz kaldığı bulunmuştur. Araştırmada ortaya çıkan anlamlı sonuçlar ise düşük ekonomik seviyeye sahip, 20 yaşında ya da daha küçük herhangi bir işte çalışmayan, düşük eğitim seviyesi olan ve kendi evlerine sahip olmayan kadınların daha fazla şiddet gördüğü yönündedir. Ayrıca evliliğin uzunluğu ve eşitliği arasında bir anlamlılık bulunmamıştır (s. 870).

Dünya Sağlık Örgütü'nün araştırmasında ise şu sonuçlar bulunmuştur. 15 farklı araştırma bölgesinde gerçekleştirilen çalışmada, kadınların eşleri ya da sevgilileri tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddet görme yaygınlığı %15 - % 71 arasındadır (Garcia-Moreno, Jansen, Ellsberg, Heise ve Watts, 2006, s. 1260).

Birleşmiş Milletler (2012) verileri göstermektedir ki, Danimarka'da % 22, Almanya'da % 25, Norveç'te % 26,8 oranında kadınlar yaşamlarının bir aşamasında eşi, sevgilisi tarafından fiziksel ya da cinsel şiddet deneyimlemişlerdir (Violence against Women Prevalence Data, 2012, s. 2-6).

Yine Birleşmiş Milletler'in (2010) raporu ise şunları göstermiştir: Filipinler'de yaşayan kadınların %15'i, Zambia'da yaşayan kadınların %59'u hayatlarında minimum bir kere fiziksel şiddet yaşamışlardır. Diğer yandan Filipinler'de %10, Zambia'da %48 kadın ise birlikte aynı evi paylaştıkları erkeklerden fiziksel şiddet görmüştür (The World's Women Report, 2010).

Rugira (2015)'e göre ise 98 katılımcının katıldığı araştırmada Tanzanya'daki kadınların %49'unun sözel şiddete, %58'sinin fiziksel şiddete, %53'ünün duygusal şiddete ve %51'inin ekonomik şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir (Rugira, 2015, s. 5).

1.5.2. Türkiye'deki Çalışmalar

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2015)'in hazırlamış olduğu bir çalışmanın sonucuna bakıldığında, Türkiye genelinde hayatının herhangi bir zamanında fiziksel şiddet yaşayan kadınların oranı % 39'dur. Diğer bir değişle ise her 10 kadından 4'ü kocası ya da erkek arkadaşı nedeni ile fiziksel şiddet yaşamaktadır (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2015; akt. Altıparmak, 2015, s. 457).

Türkiye'de toplam 24.048 ev ile yapılan T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2009) araştırmasında ise, kadınların yaşamlarının herhangi bir zaman diliminde %39 oranında fiziksel şiddet, % 15 oranında cinsel şiddet ve % 42 oranında ise her iki şiddet türünden en az bir tanesini gördükleri ortaya çıkmıştır (s. 46).

Adalet Bakanlığı (2010) tarafından yapılan çalışmaya göre ise, kadın cinayetlerinin son 7 yılda %1400 oranında arttığı söylenmektedir. Yine 2010 senesinin Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Komutanlığının bilgilerine göre ise, ilk yedi ayda 226 kadının öldürüldü ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde, Bağımsız İletişim Ağının resmi olmayan 2011 yılı basın taraması sonuçlarına göre 2011’de 257 kadın öldürülmüş, en az 102 kadın ve 59 kız çocuğuna ise tecavüz edilmiştir (Karay ve Aydemir, 2012, s. 5).

Altınay ve Arat tarafından (2007) 27 şehirde ortalama 50 kadın derneği ve 150 kadın ile yaptıkları görüşmelerde ve bunlara ek olarak 56 şehirden toplam 1.800 evli kadın ile yaptıkları anket araştırması sonucunda her 3 kadından 1 tanesinin şiddet gördüğü ve her 10 kadından 9 tanesinin tokat, dayak gibi fiziksel şiddeti haklı görmediği ortaya çıkmıştır.

Şengül Yaman Efe (2012)’e göre ise şiddet yaşayan kadınların birçok nedenden dolayı sağlık birimlerinden faydalandıkları ortaya çıkmıştır. Ancak kadınların sağlıkçılardan çekinmeleri, şiddeti uygulayan eşlerinden korkmaları ve kendilerini bu durumdan suçlu hissetmelerinden ötürü şikâyetlerini net bir şekilde ifade edemedikleri anlaşılmaktadır.

Hıdıroğlu ve arkadaşları (2006) İstanbul’da sağlık ocağından yararlanan kadınlar ile bir çalışma yürütmüştür. Eşlerinden şiddet gören bu kadınlar, en fazla şiddeti çocuklarının bakımlarını aksatırlarsa gördüklerini dile getirmişlerdir. Bu oran % 42,5 dir. Sonrasında % 41,8 oranında kocalarına karşılık verirlerse şiddet gördüklerini ve bunu hak ettiklerini düşündüklerini söylemişlerdir. Yine Kandemir ve Kağnıcı tarafından aktarılan Hacettepe Üniversitesi (2003) çalışmasında ise yakın neticeler ortaya çıkarmıştır. Eşlerinden şiddet gören kadınların % 39,2’si, yemeği yapamazsa, eşleriyle kavga ederlerse, çok para harcarlarsa, çocuklarına yeterince bakmazlarsa ya da eşleri ile cinsel ilişkiye girmek istemezlerse, eşlerinin kendilerine şiddet uygulamaya hakkı olduğunu düşünmektedirler. Bu oran bölgelere göre değişim göstermekle birlikte, Güneydoğu’da % 50.6 ve Doğu’da ise % 45.9 dur. (Akt. Kandemirci ve Kağnıcı, 2014, s. 5).

Bu konuda bir diğ er araştırma ise   li (1994) tarafından yapılmıştır. Bu araştırmaya 1070 şiddet gören evli kadın katılmıştır. Katılımcılar İstanbul, Ankara ve İzmir’de bulunan alt, orta, üst sosyoekonomik seviyeden seçilmiştir. Bu kadınların % 83’  şiddetten sonra evde kalmayı tercih etmişlerdir. % 78.1’i ise yaşadığı bu durumu kabullendiklerini belirtmiştir (s. 16).

Ayrancı Günay ve  nl oğlu (2002) tarafından yapılan hamile olan kadınlarda şiddette ise bulunan sonuçlar şu şekildedir. Hamilelik sürecindeki 154 kadının 110 tanesi (%71,4) gebelik esnasında kocası tarafından fiziksel, cinsel, ruhsal/sözel şiddet türlerinden birine veya daha fazlasını yaşamaktadır. Bunu sırasıyla 109 kişi ile psikolojik/sözel şiddet (% 99), 40 kişi ile fiziksel şiddet (% 36.4) ve 6 kişi ile (% 5.4) cinsel şiddet izlemektedir (s. 75).

Kovacık ve Doğan (2006) ise Sivas ilinden alınan toplam 583 kişi ile çalışmıştır. Bu çalışmaya göre ise ailenin yıllık gelir, seviyesi, ailenin türü, kadınların meslek seviyeleri ve eğitim seviyeleri, çocukların şiddete maruz kalmaları, filmlerde şiddeti izleme deneyimi ve şiddet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (s. 742).

1.6. şiddetin Sonuçları

Aile içi şiddetin kadınlar üzerinde çok çeşitli sonuçları olabilir. Birey  zerindeki bu sonuçları, bedensel, psikolojik, toplumsal/sosyal ve  ocuk üzerindeki sonuçlar olarak dörde ayırmak mümkündür.

1.6.1. Bedensel Etkileri

Bedensel sonuçlar, genellikle fiziksel şiddetin sonuçları olarak meydana gelmektedir. Bedenimizin birçok yerinde oluşan morluklar, yaralar, kesikler, kızarıklıklar, kırıklar, kafatası problemleri, iç organ sorunları bedensel sonuçlara kanıt olarak gösterilebilir. Tüm bunların yanında pek çok hastalığın oluşması, ölümlerin meydana gelmesi de bedensel etkilere örnektir. Ayrıca cinsel şiddet sonucunda, kadında meydana gelebilecek her türlü cinsel sağlık sorunu da şiddetin fiziksel sonuçlarındandır (Beliner, 2006, s. 20).

Köse ve Beşer (2007) ise şiddetin bireysel yansımalarının üzerinde durmuştur. Onlara göre ölüm, sakatlık, psikosomatik hastalıklar, vücutta ki fiziki izler, madde kullanımı şiddet gören kadınlarda daha çok görülmektedir. Ayrıca sindirim sistemi bozuklukları, kronikleşmiş ağrılarda görülen diğer bedensel belirtilerdir (s. 118).

T.C. Başbakanlığı (2008) “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Hizmetleri” çalışması fiziksel sonuçları ölümcül olanlar ve ölümcül olmayanlar olarak ele almıştır. Ölümcül sonuçlar cinayet, intihar, HIV/AIDS, ölümcül olmayanlar ise kalıcı fonksiyonel bozukluklar, obezite, somatik şikâyetler, istenmeyen gebelik, jinekolojik problemler, sağlıksız düşükler ve gebelik komplikasyonları gibi sıralamak mümkündür (s. 21).

1.6.2. Ruhsal/Psikolojik Etkileri

İnsanlarda meydana gelen psikolojik problemlerin fizyolojik sorunlara göre iyileşme süreleri daha uzun ve zordur. Genellikle bu durumun hayat boyu sürmekte olduğu da bilinmektedir. Beliner (2006)’a göre ise aile içi şiddete maruz kalan kadınların ruhsal bozukluklar geliştirmesi daha olağandır. Bilişsel bozukluklar yaşanması, kişinin kendisini değersiz görmesi, asosyal bir hayat sürmesi, benlik saygısını ve güvenini kaybetmesi gibi sonuçlar ruhsal etkilerin kapsamı altına girmektedir (s. 20).

Şiddet gören kadınların, azalan benlik saygıları sebebi ile, şiddet gösteren kişi veya kişilere bağımlılıkları artmaktadır. Bununla ilişkili olarak da genellikle toplum normlarına uyum sağlamakta zorlanmaktadır (Gülseren, 2005, s. 80).

T.C. Başbakanlığının yapmış olduğu Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Hizmetleri (2008) çalışmasında ise psikolojik sonuçlar, şu şekilde sıralanmaktadır. Bunlar; travma sonrası stres bozukluğu, depresyon, kaygı, panik atak, yeme düzensizlikleri, uyku bozuklukları ve madde kullanımıdır (s. 21).

Cinsel şiddete maruz kalan kadınlarda ise sonuçların daha kötü olduğunu belirten Beliner (2006), bu durumlarda kadınlarda depresyon, fobi, kişilik bozuklukları, madde bağımlılığının olabileceğini öne sürmüştür. Hatta yaşanan

durumdan ötürü kişinin kendisinden utanması ve kendini suçlamasından dolayı intihara kadar gideceğini de belirtmiştir (s. 20).

Beliner ile aynı fikirde olan Öztürk (2014) ise aile içersinde yaşanan şiddetin ruhsal etkilerinin daha çok hissedildiğinin altını çizmiştir. Ayrıca kadınlar ile yaptıkları bireysel mülakatlar da bu düşüncelerini desteklemektedir. Ona göre kadınlar tecrübe ettikleri şiddetin izlerini kadın sığınma evlerinde uzun rehabilitasyon gördükten sonra atlatmaktadır(s. 52).

1.6.3. Çocuk Üzerindeki Etkileri

Şiddete maruz kalan çocuklarda, fiziksel sonuçlar görülebildiği gibi psikolojik sonuçları görmek ve hissetmek de mümkündür. Ailelerinden şiddet gören çocukların da ileride şiddet göstermeye eğilimli olacakları söylenmektedir. Buna bağlı olarak da akranları ile iletişim kurabilme becerileri zayıf olan, özgüven duygusu zayıf ve suç işlemeye yatkın kişiler oluşmaktadır. Ayrıca bu çocukların ileride madde bağımlısı olması ve davranım bozukluğu gibi psikiyatrik bozukluk geliştirmeleri de beklenmektedir. Aynı zamanda bu çocukların ileriki dönemlerde kişilik bozukluğu geliştirmeleri de olasıdır (Beliner, 2006, s. 20).

1.6.4. Toplumsal Etkileri

Aile içi şiddetin, sosyal/toplumsal etkileri de kişinin hayatını olumsuz etkilemektedir. Şiddete maruz kalan kadınların bütün fertlere karşı kaygılı ve çekingen oldukları gözlenmektedir. Bu kişiler erkeklere karşı önyargı geliştirebilmekte, tüm bireylere ve yaşama küsebilmektedirler (Öztürk, 2014, s. 52).

Bunun yanı sıra kadına karşı yapılan şiddetin sonuçları gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin toplumsal ve ekonomik kalkınmasını da geciktirmektedir. Bu durumun sık görüldüğü ülkelerde sağlık hizmetlerine daha fazla gerek duyulması, aynı zamanda hamilelere uygulanan şiddet sonucunda ise bebeklerin zihinsel ve bedensel engelli doğumlarında artması toplumsal ve ekonomik düzeni bozmaktadır (Köse ve Beşer, 2007, s. 118).

Köse ve Beşer ile aynı fikirde olan Atman (2003)'e göre şiddet nedeni ile ortaya çıkan yaralanmaların tedavi masraflarının senede 500 milyon doları bulduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda şiddet sebebi ile kadın işgücünde de negatif etkilenmeler olduğunun altını çizmiştir (s. 335).

Beliner (2006), şiddetin toplumsal etkilerinin halkın genelinde görülmesiyle meydana geldiğini söylemiştir. Ona göre, toplumda şiddet olayları çok sık görülüyorsa, bu o toplumdaki vatandaşların çoğunluğunun fiziksel ve psikolojik sağlıklarının bozuk olduğu anlamına gelmektedir (s. 21).

Ayrıca, ona göre ele alınması gereken diğer konu ise namus davası adı altında kadınlara uygulanan şiddettir. Bu kadınların halk tarafından dışlanması, hor görülmesi, kirlenmiş olarak algılanması da önemli bir sosyal problem oluşturmaktadır.

1.2. EVLİLİK DOYUMU

Bu bölümde evlilik, aile, evlilik doyumu ve evlilik doyumunu etkileyen etmenler açıklanacaktır. Aynı zamanda, evlilik doyumu kuramsal çerçeve içerisinde ele alınarak, bu konuyla ilgili yapılan çalışmalara yer verilecektir.

1.2.1. Evlilik

Şu günlerde “evlilik” kavramının önemi giderek artmaktadır. Toplumun temel yapıtaşı olarak bilinen “aile” kavramının oluşması için de ayrı bir önem taşımaktadır. Bu kapsamda literatür araştırılması yapıldığında birbirinden farklı araştırmacıların evliliği farklı şekillerde tanımladıklarını görmek mümkündür.

Çelik (2006)'ya göre evlilik, insanların maddi ve manevi kazanç edinebilecekleri, ödevlerini başarılı biçimde sağlayabilecekleri, yaşadığı çevreye ayak uydurabilecekleri ve aynı zamanda faydalı bir insan olabilmeleri için önemli katkılar sayılabileceği bir kurumdur (s. 1).

Bunun yanı sıra, başka bir çalışmada evlilik kavramının, insan yaşamını her açıdan etkileyen bir kavram olduğu üzerinde durulmuştur. Buna göre evlilik, kişilerin, hayatlarındaki zorlukları, sevinçleri ve problemleri için varılması

hedeflenen bir gayedir ve bu gaye insanların büyük bir çoğunluğu için geçerlidir (Çağ ve Yıldırım, 2013, s. 13).

Eşsizoglu, Yenilmez, Güleç ve Yazıcıoğlu'nun (2012) tanımına göre ise evlilik, birbirlerinden farklı deneyimlere, eğitime sahip iki insanın, yaşamlarını birlikte sürdürmeye karar vermesidir (s. 63).

Ek olarak, evliliğin en önemli ve en temel insan ilişkisi olduğu savunulmuştur. Bunun nedeni olarak da aile ilişkisinin kurulabilmesi ve gelecek neslin yetiştirilebilmesi için evliliğin ilk yapıyı sağladığı belirtilmiştir (Larson ve Holman, 1994, s. 228).

Aile kurumunun devamlılığını sağlayan evlilik kavramı, tam olarak toplum normları tarafından kabul edilmiş olan kadın ve erkek ilişkisinin sınırlarını belirlemiştir. Bundan yola çıkarak Göngör (2007) evliliğin, belirlenmiş kalıpları içinde oluştuğunu ve toplumsal bir kurum olarak çalıştığını açıklamıştır (s. 14).

Alpay (2009)'a göre ise evlilik kişiler için hayatlarının kritik bir noktasıdır. Evlilik deneyimi, kişilerin aile oluşturma açısındaki en temel basamak olmakla beraber, iki bireyin uzun bir yolculuğa başlama süreci olarak da tanımlanmaktadır (s. 1).

Başka bir kaynağa göre de evlilik, halkın pek çoğu için mutlulukları, zorlukları faydaları ve güçlükleri ile varılması hedeflenen bir gayedir (Demir, 2017, s. 17). Evliliği, kişinin yaşamındaki en önemli olaylardan biri olarak gören Hünler ve Gençöz (2003) evlilik deneyiminin kalitesini, kişinin hayat niteliği ile hemen hemen bire bir ilişkili olduğunu savunmuşlardır (s. 100).

Türk Medeni Kanununun 185. maddesine göre ise evlilik; “Evlenmeyle karı koca arasında evlilik kurumu sağlanır. Çiftler bu kurumun gerektirdiği şekilde birbirlerini mutlu edici davranışlar sergilerken, çocukların bakım, eğitim-öğretim, koruma gibi gereksinimlerini de karşılarlar. Çiftler birlikte yaşamak, birbirine sadık olmak, her durumda destek sağlamak ve yardımlaşmak zorundadırlar.” şeklinde tanımlanmıştır.

Curun (2006)'ya göre evlilik, kişinin hayatındaki en kritik ilişkilerden biridir. Aynı zamanda çoğu birey için önemli bir doyum ve mutluluk faktörü iken diğer kişiler için negatif neticeler gösterebilmektedir (s. 1).

Özetle, evlilik için kadın erkek arasında hukuksal anlam da geçerli olan, toplum kuralları tarafından da kabul gören, insanlara farklı hak ve sorumluluklar yükleyen, cinsel hayatı kapsayan ve yeni nesiller yetiştirmek için oluşturulan bir ilişki çeşidi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Ayrıca bu kavramın bireylerin kurduğu bir olgu olduğu unutulmamalıdır.

1.2.2. Aile ve Evlilik

Günümüzde aile ve evlilik terimlerinin yakın anlamlar taşıdığı düşünülse de farklı tanımlamalar içermektedir. Evlilik daha net ve kesin bir anlam taşır iken aile kavramının daha yumuşak sınırları vardır. Ancak bu iki kavramı birbirinden ayrı düşünmek mümkün değildir. Önceden de belirtildiği gibi aile birliğini meşrulaştırmak adına evliliğin gerekliliği diğer birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de savunulmaktadır.

Aile, toplumu yansıtan en küçük birimdir. Bunun birinci temel sebebi halkın değer yargılarının, normlarının ve sosyal yapı özelliklerinin yaşandığı toplumsal yapıyı temsil etmesidir (Bağlı ve Sever, 2005, s. 2).

Şentürk (2008)'e göre ise aile, kişiler arası ilişkileri ve toplumsal hayatı oluşturup, düzene sokan bir kurum olarak tanımlanmaktadır. Devamında ise ailenin işlevlerinin kritik önem taşıması sebebiyle sosyal yapının temel etkenleri arasında değerlendirildiğini belirtmiştir (s. 7). Aileyi bir çoğunluk olarak ele alan Sancaktar (2016) ise evliliği iki bireyin birlikte kurması, sürdürmesi gereken ve üreyip çocuk yapabilmesi için bir süreç olarak belirtmiştir (s. 9).

Sancaktarın bir çoğunluk olarak gördüğü aile kavramını destekler nitelikte olan Kılıç (2017); aileyi, birbirleri ile biyolojik, sosyal ve psikolojik etkileşim içerisinde, sorumluluklar taşıyan kişilerden meydana geldiğini savunmuştur (s. 18).

Kısacası, evliliğin bir aile oluşturmak için önkoşul özelliği taşıdığını söylemek mümkündür. Evlilik olmadan bir aile kurmanın olanaklı olmadığını da söylemek yanlış olmayacaktır. Bundan da yola çıkarak, aile birliğini meşrulaştırmak adına evliliğin birinci ve en temel gereklilik olduğu unutulmamalıdır.

1.2.3. Evlilik Doyumu

Bu konuyla alakalı olarak literatür incelendiğinde çeşitli pek çok kaynak bulunmaktadır. Aslında bakıldığında bu kadar kaynağın bulunmasının nedeni “evlilik doyumu” kavramının başka birçok kavramla benzerlik göstermesidir. Bunları başta evlilik uyumu olmak üzere, evlilik kalitesi ya da evlilik mutluluğu olarak da sıralamak mümkündür.

Cüceloğlu (1987), insanı sosyal bir varlık olarak tanımlamış ve bireylerin yalnızca başka kişilerle sağladığı iletişimlerle hayatını devam ettirebileceğini ileri sürmüştür. En başta insanın anne ve babasıyla ilişki kurabildiğini ve vakit geçtikçe büyüüp olgunlaşarak akrabalarıyla ve karşı cinsle de samimi ilişkiler sağlayabildiğinin altını çizmiştir. Diğer kişiler ile oluşturulan bu samimi ilişkiler, kişinin yaşamında doyum almasını sağlayan kaynaklardır. Evliliği de bu kişinin hayatında yaşadığı önemli ilişkilerden gören Cüceloğlu, evliliğin insan için önemli bir doyum kaynağı olduğunu düşünmektedir. Brehm ve Kassin ise iki erişkin insanın birbirine emosyonel bağlılık içerisinde olması, karşılıklı olarak psikolojik ihtiyaçlarını giderip, güven ve destek sağlamalarının ne kadar önemli olduğu üzerinde durmuştur. Bunun sonucunda ise doyum düzeyi yüksek olan bir evliliğin kaçınılmaz olduğunu belirtmiştir (Akt. Zeytinoğlu, 2013, s. 26).

Sokoloski ve Hendrick (1999)’un yaptığı diğer bir tanımlamaya göre ise evlilik doyumu; evlilik içerisinde çiftlerin karşılıklı olarak yaşadıkları sevgi ve iletişim şekli, cinsel doyumları gibi bireysel boyutları kapsayan, aynı zamanda çiftlerin birlikte aldıkları kararlarda denge, kazanç ve sorunları paylaşma ve çözme gibi çevresel boyutları da sağlayan psikolojik tatmindir (Sokoloski ve Hendrick, 1999; akt. Çelik-Yazgan İnanç, 2009).

Evliliğin, kişilerin fizyolojik ve psikolojik sağlık durumuna iyi gelen ve hayatlarından doyum almalarını sağlayan sosyal bir kurum olduğunu söyleyen Çağ ve Yıldırım (2013), evlilik doyumunu ise şu şekilde tanımlamışlardır. Onlara göre evlilikte doyum, insanların evlilik kurumunu devam ettirirken, tatmin olmalarını sağlayan bir zaman dilimidir (s. 13). Ek olarak, çiftlerin evliliklerinde doyuma ulaşabilmeleri için olumlu bir evlilik sürdürmesi gerektiğini düşünen araştırmacılar, bu konuda eş desteğinin de üzerinde sıkça durmuşlardır. Eşlerden birinin diğerine gösterdiği destek ve karşı tarafın hissedip algıladığı destek çok önemlidir. Bu durum çiftlerin emosyonel ve bilişsel anlamda ilişkilerinin daha güçlü olmasını sağlayacaktır. Ek olarak, Fincham ve Beach ise evlilik doyumunu, ruhsal olarak sağlıklı olmanın bir basamağı olarak görmektedir (akt. Demir, 2017, s. 18).

Son olarak, Greef (2000) evlilik doyumunun üzerinden kısaca geçmiş ve şu şekilde açıklamıştır. Ona göre ise işlevsel ve sağlıklı ailelerin en önemli göstergelerinden biri evlilik doyumudur (s. 948).

Kısacası, evlilik olarak adlandırılan kurumda çeşitli tatmin şekillerinin olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Cinsel tatmin, bireylerin yaşamdan kaynaklı hayat ihtiyaçlarının karşılanması ve sevgi gereksinimi bunlardan sadece birkaçı olarak söylenebilir.

1.2.4. Evlilik Doyumunu Etkileyen Etmenler

Evlilik doyumu, çiftlerin hemen hemen her durumundan etkilenebilen bir kavramdır. Bu konuda literatür araştırması yapıldığında birçok etmenin ve birbirinden farklı savların olduğu görülmektedir. Yapılan incelemeler sonucunda, evlilik süresinin, cinsiyet farklılığının, eşlerin üstlendikleri görevlerin, problem çözme becerisinin, ebeveyn olmanın, meslek statüsünün, yaşam standartlarının uyuşmasının ve fiziksel/psikolojik sağlık sorunlarına sahip olup olmamanın evlilik doyumunu etkilediği belirtilmiştir.

Grandon, Myers ve Hattie (2004) çalışmalarında, evlilik doyumunu etkileyen 10 önemli ilkenin olduğunu savunmuş ve bu ilk üç temel etmenin evlilikteki bağlılık, sadakat ve güçlü manevi paylaşılan değerler olduğunu söylemişlerdir. Aşkın baskın

olduğu evliliklerde, saygının, romantik zamanların, bağışlamanın ve duyarlılığın önemli yer tuttuğu vurgulanmıştır. Fakat yalnızca aşk etmeni ile evlilik doyumu elde etmenin mümkün olmadığının da altı çizilmiştir. Bu niteliklere ancak sadakat kavramı eşlik ettiğinde evlilik doyumu sağladığı ortaya çıkmıştır. Kısacası, çiftler ilişkilerinde sadakat kavramına değer verirlerse evlilik doyumunu elde edebilmektedirler. Araştırmacıların ele aldığı son kavram ise paylaşılan değerlerdir. Eşlerin ikisi tarafından da gelenek ve görenekler ortak değer kabul ediliyorsa, yani eşlerin değerleri birbiri ile uyumlu ise evlilik doyumunu sağlanmaktadır. Ek olarak ise, eşlerin cinsel hayatta doyum sağlamaları çiftlerin evlilik doyumun da belirleyici rol oynamaktadır (s. 59).

Yapılan başka bir çalışmada evlilik doyumunu etkileyen etmenler araştırılmıştır. Bu konuda ortaya ilk çıkan unsur ise evlilikteki problemlerin çözülebilmek becerisidir. Bu çalışmaya göre, sorunları çözebilmek ve bunu olumlu anlamda sürdürebilmek evliliklerin güçlenmesini sağlayacaktır (Hünler ve Gençöz, 2003, s. 103).

Sancaktar (2016)'nın araştırmasından yararlanarak aktardığım Fitzpatrick (1988) araştırması da evlilik doyumunu etkileyen pek çok özelliğin olduğu belirtilmiştir. Fitzpatrick, mutlu çiftlerin karakteristik özelliklerini şu şekilde sıralamıştır. Ona göre; olumlu sözsüz iletilerin fazla olması, düşünce birliği içerisinde olmak, ortak paylaşımlar ve savlar oluşturmak, problemleri çözümleme aşamasında net düşünceli olmak ve olması gereken tutumu sağlamak, tartışmadan kaçınmak veya tartışmayı pozitif anlamda yönlendirmek, daima karşılıklı olarak destekleyici tutum sağlamak, karşılıklı fikir birliğine varabilmek, sözlü veya sözlü olmayan iletilerde dengeli olmak, karşı düşünceleri olumlu olarak dile getirebilmek, hoşnutsuzluğun az, memnuniyetin daha yüksek olması, evlilik doyumunu etkileyen etmenler arasında gösterilmektedir (Fitzpatrick,1988; akt. Sancaktar, 2016, s. 12).

Fışıloğlu (1992) araştırmasında, çiftlerin eğitim düzeylerinin evliliklerini nasıl etkileyebileceğini ele almıştır. Bunun sonucunda ise, eğitim seviyeleri bilim uzmanlığına sahip olanların, lisans veya lise derecelerine sahip olanlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun sonucunda ise eşlerin eğitim durumunun yüksek olmasının evliliği pozitif yönde etkilediğinin altını çizmiştir (s. 20).

Evlilik doyumunu etkileyen etmenlerden biri de eş desteğidir. Evlilik doyumunda eş desteği kritik bir yer tutmaktadır. Karşılıklı olarak olması gereken desteği veren çiftler arasında, emosyonel ve bilişsel olarak daha kuvvetli ilişkinin olduğu söylenmektedir (Demir, 2017, s. 18).

Tarhan (2005)'e göre evlilik doyumunu etkileyen psikolojik etmenler şu şekildedir. Bunları iletişim, özgürlük, ilgi ve destek, güven duygusu, değer görme ve değer verme, manevi değerler, ebeveyn olma ihtiyacı, güvenlik, cinsel doyum, sevgi, eğlence ve maddi eşitlik, terk edilmeyeceğine inanma olarak sıralamak mümkündür (akt. Kılıç, s. 27).

1.2.5. Evlilik Doyumu İle İlgili Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde evlilik doyumunun kuramsal bakış açıları incelenmiştir ve aşağıda bazı kuramsal yaklaşımlar derlenerek verilmiştir.

1.2.5.1. Sosyal Mübadele Kuramı

Sosyal mübadele kuramı, birlikteliği yaşayan bireyler arasındaki bağlantıyı açıklamaktadır. Bazı kaynaklarda “sosyal değiş tokuş kuramı” olarak da bilinen bu kuramın temel kavramları ödül, bedel, getiri ve karşılaştırma seviyesidir. Thibaut ve Kelley tarafından 1959 yılında geliştirilmiş olan bu kuram, çiftlerin ilişkilerini, ödül-bedel ilişkisi olarak açıklamaktadır (Aronson, Wilson ve Akert, 2012, s. 580).

Bizi tatmin eden maddi, manevi kaynaklar, hoşça geçirilen zamanlar ödül olarak kabul edilebilir iken bedel ise bireyin olumsuz davranmasına neden olan, davranışın işlem sırasını engelleyen, performansını düşüren, ilişki konusunda tatmin olmasını engelleyen bir etmendir (Thibaut ve Kelley, 1959, s. 12). Maddi değer kaybetmek, karşı cinsin kötü alışkanlıklarına maruz kalmak birer bedel olarak gösterilebilir. Bu iki kavram arasındaki denge oldukça önemlidir. Tercih edilen ise daha fazla ödül alıp, az bedel ödemektir.

Evlilik boyunca çiftlerden biri belli bedelleri ödedikten sonra almaya hak gördüğü ödülü alamaz ise ilişkide sorunlar meydana gelmeye başlayacak ve evlilik doyumu düşüş gösterecektir ve bunun sonucunda kişi olumsuz duygudurumları

yaşayacaktır. Diğer yandan sonuç tam tersi olursa, yani kişilerin sahip oldukları ödüller ödedikleri bedellerden fazla ise olumlu sonuç elde edilmiş ve o kişi için evlilik doyumu artmış olacaktır. Sonucun pozitif ve negatif olarak değerlendirilmesi kişinin eşine karşı tutumu, algısı ve etkileşiminden ortaya çıkmaktadır (Sabatelli, 1988, s. 217).

Diğer bir kavram ise karşılaştırma düzeyidir. Karşılaştırma düzeyi normatif ve bilişsel olmak üzere 2 gruba ayrılmaktadır. Normatif genel olarak toplum tarafından savunulan kurallar iken bilişsel normlar bireysel deneyimlerden oluşan kişisel beklentilerdir (Sabatelli, 1988, s. 217). Aronson ve ark. (2012)'ye göre bedeller ve ödüller arasında nasıl bir getiri beklendiği önemlidir. İlk olarak, nötr olarak değerlendirilen karşılaştırma düzeyi beklentiyi olumlu anlamda karşılar bu noktada evlilik doyumundan söz edilebilir. Ancak beklentinin altına düşerse önceden de belirtildiği gibi evlilik doyumu olumsuz etkilenecektir.

1.2.5.2. Sosyal Öğrenme Kuramı

Evlilik doyumunu açıklamayı ve kuramsal temellere oturtmayı sağlayan diğer bir kuram ise sosyal öğrenme kuramıdır. Sosyal öğrenme kuramına göre kişiler çocukluklarından itibaren gözlem yaparak ve rol modelleri örnek alarak belli davranışlar meydana getirmektedirler. Temelinde ise kişilerin sonradan belli davranışları ve edimleri elde edebildiğini, taklitte öğrenmelerin oluşabileceğini ve bireyin sadece doğuştan değil sonradan da bazı davranışları kazanabildiğini savunmaktadır. Evlilik sürecine yansımalarının da görüldüğü bu kuram şu şekilde işlemektedir. Bu kurama göre, kişilerin evliliğe karşı düşünceleri ebeveynlerini örnek alarak oluşmaktadır. Kısacası, kişi kendi anne babasından gördüğü davranışları ve tecrübeleri kendi kuracağı ailesine de yaşatmaktadır ve evliliğini bu doğrultuda yönlendirmektedir. Bunun bir aktarım etkileşimi olduğunu söyleyen Bandura, insanların ebeveynlerini rol model alarak ilişkilerini yapılandırabileceğini söylemiştir (Bandura, 1977).

1.2.5.3. Bağlamsal Model

Evlilik doyumunu açıklamayı sağlayan diğer bir kuram da bağlamsal modeldir. Bağlamsal model, evliliğin başlangıcından bitimine kadar olan sürede eşlerin davranışlarını etkileyen her türlü psikolojik koşullar ve değişkenler olarak tanımlanmaktadır. Bu modele göre, birliktelik boyunca eşlerden birinin bir davranış göstermesinin ardından, diğer partnerde meydana gelen bilişsel ve duyuşsal tepkiler evlilik için son derece önemli bir faktördür. Bir mantık dizimine sokulduğunda ise: eşin davranışı, diğer eşin işlem süreci, diğer eşin davranışı ve eşin davranış olarak sıralamak mümkündür (Bradbury ve Fincham, 1988, s. 713).

Bağlam kavramı iki çeşit olarak ele alınmakta, yakın ve uzak bağlam olarak adlandırılmaktadır. Birbirleri arasındaki farka bakıldığında, yakın bağlam kişinin genellikle o anda tecrübe ettiği duygu ve düşünce olarak açıklanırken, uzak bağlam kişinin stabil olan bireysel farklılık ve psikolojik özellikleriyle açıklanmaktadır. Evlilik doyumunun bu iki tür arasındaki ilişki ile açıklanabildiğini savunan bu model, yakın bağlam sayesinde uzak bağlam ile doyum arasında ilişki kurar (Bradbury ve Fincham, 1988, s. 714).

1.2.5.4. Kişiler Arası İletişime Dair Sosyal Biliş Kuramı

Miller ve Steinberg tarafından ortaya atılmış olan bu kuram evlilik sürecindeki çiftlerin beraberliklerini ve bu beraberlik sonucu oluşan doyumunu araştırmaktadır. Kısacası, eşler arasındaki ilişkiyi inceleyen başka bir kuram demek yanlış olmayacaktır. Bu kuram, kişilerin başka bireyler hakkındaki fikirleri ve düşünceleri ile bağlantılıdır. Bu düşünce biçimi aynı şekilde ilişkiler için de geçerlidir. Bu görüş temel alınarak bakıldığında, yürütülen evlilik esnasında, kişinin partnerini sadece bireysel özellikleri ve farklılıkları ile ele alması, onu olduğu gibi kabul etmesi ve toplum kurallarına göre değerlendirmemesi sonucu evlilik doyumunu yükselecektir. Eşin, kendine münhasır özellikler ile kabul edilmesi, eşitlikçi yaklaşımı ortaya atmakta bu bağlamda evlilik doyumunun yüksek olmasına neden olduğu düşünülmektedir (Gökmen, 2001;akt. Sancaktar, 2016, s. 21 ve Zeytinoğlu, 2013, s. 15).

Çınar (2008) araştırmasında da benzer ifadeler yer vermiştir. Kişiler arası iletişime dair sosyal biliş kuramında insanların, diğer insanlar hakkında fikirlerinin ne olduğu temel düşüncedir. Çiftlerin birbirlerini bireysel özellikleri ile kabul etmesi gerektiğinin önemli olduğunu belirten Çınar, bu durumda evliliğin pozitif etkileneceğinin altını çizmiştir. Ayrıca, bu durumun bireyin eşine karşı kontrolcü ve bağımlı davranmamasıyla ilişkili olduğunu belirtmiştir (s. 14).

1.2.5.5. Yükleme Kuramı

Evlilik kuramını temellendirmeyi sağlayan diğer bir kuram da yükleme kuramıdır. Bu kuram Weiner tarafından ortaya atılmıştır. Weine'e göre bir olay oluşur iken, insanda bıraktığı etki ve bu etkinin nedenleri büyük önem arz etmektedir. Kişiye karşı yapılan bir davranış sonrasında o kişide oluşan ve idrak ettiği sebep ya da karar, bir sonra yapacağı davranışların veya tepkinin oluşturmada kritik rol oynar (Sancaktar, 2016, s. 21).

Bu kuram nedensellik ve sorumluluk yüklemelerinde oluşmaktadır. Sorumluluk yüklemeleri, insanların bir duruma karşı hesap verebilmesidir. Nedensellik yüklemeleri ise belli bir duruma nelerin sebep olduğuyla ilgili konuları içerir. Sorumluluk yüklemeleri de olaylardan hangi bireylerin sorumlu olduğuyla ilgilidir (Kılıç, 2017, s. 33-34).

1.2.5.6. Bağlanma Kuramı

Çınar (2008) araştırmasında bağlanma kuramının üzerinde durmuştur. O, bebeklik sürecinde anne veya anne dışındaki birinci bakımveren ile ilişkinin ileriki yaşlarda genellenip, evlilik sürecinde de rol oynayacağını belirtmiştir. Bu kuram temel alındığında, çocuk ve bakımveren arasında yaşanan ilişki sonucunda çocuğun aklında bir temsil oluştuğunun üzerinde durulmuş ve ilerleyen senelerde de davranışları şekillendireceğinden bahsedilmiştir (s. 14).

Bowlby bağlanma kuramı baz alınarak, bebeklerin üç farklı bağlanma stili ile birinci bakımverenlerine bağlandıkları bildirilmektedir. Bunları güvenli bağlanma, gerilimli kaçınan bağlanma ve gerilimli karşı koyucu bağlanma olarak sıralamak mümkündür. Devam eden çalışmalar, bu bağlanma tarzlarının insanların bireysel

özellikleri ile bağlantılı olarak geliştiğini bulmuştur. Bu görüşe göre güvenli bağlanan bireyler diğer insanlar ile yakın ilişki kurmaktan ya da karşı tarafın kendilerine samimi davranmasından hoşnut olurlar. Aynı zamanda, bu kişiler terk edilme kaygısı da yaşamazlar. Kaçınan insanlar ise, karşı cins ile aşırı yakın ilişkiler kurmaktan sıkıntı duyarlar ve onlara güvenmek istemezler. Gergin-çelişkili bağlanma gösteren kişiler ise eşlerinin kendilerini yeterince sevmediklerini hissederek ve onlara aşırı ilgi gösterip, kendilerinden kaçmalarına neden olurlar (Hortaçsu, 2003).

Yine aynı kuram temel alındığında, ilişkiyi yaşayan bireylerin psikoseksüel gelişiminin evlilikte kritik önem taşıdığı bulunmuştur. Buna göre; bireyin bir gelişim döneminde oluşan yetersizliği, evlilik hayatında da kendini gösterecektir. Bu durum aynı zamanda evlilik uyum seviyesini azaltmaktadır. Çocukluk sürecini ve psikoseksüel dönemleri başarıyla geçirmiş olan eşlerin evlilik uyumlarının daha fazla olduğu görülmüştür (O'Leary ve Smith, 1991; akt. Ersanlı ve Kalkan, 2008).

1.2.6 Evlilik Doyumu İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Evlilik doyumu ile ilgili olarak literatür araştırılması yapıldığında yurt içi ve yurt dışı pek çok kaynakla karşılaşılmaktadır. Aşağıda bu çalışmaların bir kısmına değinilmektedir.

Güven (2005) araştırmasında çiftlerin sürdürdüğü ilişkilerle ilgili bilişsel yanılgıların, problem çözme becerilerinin evlilik doyumu üzerindeki etkisi merak etmiştir. Bunun üzerine 151'i kadın ve 154'ü erkek olmak üzere toplam 305 katılımcının katılımı sağlanmıştır. Araştırma sonucuna göre yaş ve cinsiyet değişkenlerinin evlilik doyumunu yordamadığına ulaşılmıştır (s. 67).

Diğer bir çalışma ise Fışiloğlu (1992) tarafından gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu çalışmada demografik değişkenlere göre evlilik doyumunun nasıl değiştiği üzerinde durulmaktadır. Bu çalışmaya göre, evlilik süresi, çocuk durumu, yaş, cinsiyet, eğitim durumu, dini inanış, mesleki statü ile evlilik arasında önemli bir ilişkinin söz konusu olmadığına ulaşılmıştır (s. 20).

Evlilik doyumunun yalnızca çiftlerin algılayış biçimleri ve düşünme becerilerinden etkilenmediğini söyleyen Bradbury ve Fincham (1990), sorun çözme

yetisine sahip olan ve problemlere çözümler yaratabilen bireylerin evlilik doyumlarının daha iyi olduğunu ve daha az negatif davranışlar gösterdiklerini savunmuşlardır (s. 3).

Boyun eğici davranışların evlilik doyumu üzerindeki etkisini araştıran Hünler ve Gençöz (2003) ise eşlerin boyun eğici davranışlarındaki artışın, problem çözme becerilerinin düşmesine neden olduğunu belirtmişlerdir. Bunun sonucunda da evlilik doyumunun negatif olarak etkilendiğini ortaya koymuşlardır (s. 99).

Üncü (2007) çalışmasında ise duygusal zekâ ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Bunun sonucunda evlilik doyumu ile duygusal zekâ arasındaki ilişkinin, anlamlı olarak pozitif olduğunu belirtmiştir. Kısacası, duygusal zekâ düzeyi arttıkça, evlilik doyumunun arttığına ulaşılmıştır (s. 91). Ayrıca yapılan başka bir bulguda ise evli insanların hayat doyumu ve yaşamlarından aldıkları mutluluk ile evliliklerindeki mutluluğun ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır. Bu neden ile evlilikte ortaya çıkan sorunların insanların hem ruhsal hem fizyolojik sağlıklarını etkilediği bulunmuştur.

Canel (2007) ailedeki problem çözme becerilerinin geliştirilmesi ile evlilikten sağlanan evlilik doyumunun arttırılması amacı taşıyan bir grup çalışması yapmıştır. Bu çalışmanın sonucunda, evli bireylerin evlilik doyumlarını, uyumlarını, ilişkilerinin ve birbirlerine olan yakınlığın artış gösterdiği, eşle yaşanan çatışmaların ve eşlerine karşı öfkelerinin azaldığını belirtmişlerdir. İnsanların stres faktörü altında kendilerine olan güvenlerinin yükseldiğinin de altını çizmişlerdir (s. 9).

Güngör (2007)'nin araştırma sonucunda ise aile onayının evlilikten sağlanan doyum üzerinde bir etkisi olmadığı saptanmıştır. Buna karşın, arkadaş onayının evlilik doyumunu arttırdığı bulunmuştur. Ek olarak, en fazla etkisi olan değişkenlerin ise eşlerin birbirine olan benzerliği ve kök aile ilişkileri olduğu savunulmuştur. Diğer bir yandan, kadınların evlilik doyumlarının erkeklere göre daha düşük olduğu söylenmektedir (s. 122).

Çağ (2011)'e göre, erkeklerin algıladıkları eş desteği seviyesi, kadınların algıladığı seviyeye göre daha yüksektir. Evlilik doyumunu artıran diğer etmenler ise

memnuniyet seviyeleri, ev içi sorumluluk paylaşımları ve dindarlık düzeyleridir. Bu unsurlar ne kadar artarsa, evlilik doyumu da buna bağlı olarak artış göstermektedir (s. 124-125).

Xu Xiaohe ve Whyte (1990) ise anlaşılarak ve belli flört dönemi yaşadıkdan sonra yapılan evliliklerin, görücü usulü yapılan evliliklere göre daha az doyum sağladığını dile getirmiştir (s. 709).

Kurdek (1995), çalışmasında evlilik doyumu ve çatışmaya müdahil olma, geri çekilme, uyum gösterme gibi 3 çatışma çözme stilleri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. 155 evli çiftin katıldığı çalışmada, eşlerin çatışma çözme stillerinin evlilik doyumunu etkilediği bulunmuştur (s. 161).

Çağ ve Yıldırım (2013), çalışmalarında eş desteği, cinsel yaşam memnuniyeti ve eğitim seviyesi gibi değişkenlerin evlilik doyumunu önemli boyutta etkilediğini belirtmişlerdir. Ancak, cinsiyet, çocuk sayısı, evlilik süresi, eşler arasındaki yaş farkı, ailenin gelir düzeyi, ve ev içi sorumlulukların paylaşımı gibi demografik özelliklerinin evlilik doyumunu önemli derecede etkilemediğini belirtmişlerdir (s. 13).

Başka bir çalışmada ise evlilik doyumu ve eğitim seviyesi arasında anlamlı negatif bir ilişki saptanmıştır (Çelik, 2006).

43 ve 61 yaş arasındaki kadınların katılımıyla yapılan başka bir çalışmada ise evlilik doyumunun çocuklar evden ayrıldıktan sonra yükseldiği bulunmuştur (Gorchoff, John ve Helson, 2008, s. 1194).

Yetişkin bağlanması, cinsel doyum ve evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi merak eden Butzer ve Campbell (2008)'in araştırma sonuçlarına göre, endişeli bağlanan bireyler ve endişeli bağlanan bireylerin eşleri cinsel doyumda fazla puan aldıklarında evlilik doyumlarının da buna bağlı yüksek seviyede çıktığı saptanmıştır. Öte yandan, endişeli bağlanma puanları kötü olan eşlerin, cinsel doyum ve evlilik doyumları ilişkilerinin de zayıf olduğu bulunmuştur (s. 141).

Yıldız ve Çevik (2016) çalışmalarında, evli kişilerin evlilik doyumlarını ve yaşam doyumlarını bazı değişkenlere göre incelemeyi amaçlamışlardır. Bu çalışma için Adıyaman ilinden topla 115 kadın ile 164 erkek olmak üzere toplam 279 evli kişi katılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre ise, aşk evliliği yapanların, mantık evliliği yapanlardan daha fazla seviyede bir evlilik doyumuna ve yaşam doyumuna sahip oldukları görülmüştür. Aynı zamanda, flört ilişkisi sonrası evlenen insanların, akraba evliliği yapanlara göre daha yüksek düzeyde evlilik doyumuna ve yaşam doyumuna sahip oldukları saptanmıştır (s. 228).

1.3. PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ

Bu bölümde, psikolojik iyi oluş kavramı açıklanacaktır. Sırasıyla kuramlara göre psikolojik iyi oluş üzerinde durulacak sonrasında ise psikolojik iyi oluşun alt boyutları incelenecektir.

1.3.1. İyi Oluş

İnsanoğlunun varlığından bu zamana devamlı tartışılan bir terim olan “iyi oluş” kavramıyla ilgili pek çok tanımlama yapılmıştır.

Deci ve Ryan (2008) çalışmalarında iyi oluş için, son çeyrek yüzyılda, psikolojik tecrübeleri ve fonksiyonelliği en iyi en uygunu şekilde açıklayan kavram olduğunu söylemişlerdir. Bu kavram 1975-2000 yılları arasında psikoloji camiasında sıklıkla ve aktif şekilde araştırılmaya başlanan bir kavramdır. İyi oluş kavramı, öznel olarak kabul edilmektedir. Bunun nedeni ise fikirlerin insanlar için olduğu düşüncesidir. Kavramın temelinde ise olumlu duyguların var olması, olumsuz duyguların olmaması yatmaktadır. Bu nedenle, iyi oluş kavramı, mutluluk kavramının yerinde sıklıkla kullanılmaktadır (s. 1).

Aynı zamanda, iyi olma durumu insanların hem psikolojik hem duygusal hem de fiziksel sağlığı içinde kritiktir. Bunu baz alarak, önceki yapılan araştırmalar incelendiğinde iyi oluş "İdeal düzeyde sağlıklı ve iyi olmaya yönelmiş, beden, akıl ve ruhun bütünleştiği, kişisel olarak gaye dolu bir tavır ve dolu bir hayat geçirme hedefi olan, sosyal, bireysel ve çevresel olarak tüm alanlarda işlevselliği bulunan bir yaşam

yolu" olarak da açıklanmaktadır (Myers, Sweeney ve Witmer, 2004; akt. Kaplan, 2016, s. 21).

Elbette ki bu açıklamalar yapılırken içinde olduğumuz zamana, kültüre ve kişisel farklılıklara önem verilmektedir. Örneğin, batı toplumunda pozitif duyguların yüksek düzeye çıkarılması, negatif duyguların ise aşağı seviyeye indirilmesi bir hayat gayesi olarak görülmektedir. Buradan da mutluluğun tanımının kültürlere göre nasıl farklılaştığını anlamak mümkündür. Fakat temelde, iyi olmanın temel kaynağının, hayattan elde edilen doyum olduğu üzerinde durulmaktadır (Tatlılıoğlu, 2012, s. 2859).

1.3.2. Psikolojik İyi Oluş

Psikolojik iyi oluşun tanımı yapılırken bu konuda uzman pek çok kişinin fikrinden yararlanılmıştır. Aşağıda bu tanımların bir kısmı derlenerek verilmektedir. İlk olarak, Forgeard, Jayawickreme, Kern ve Seligman (2011) psikolojik iyi oluş kavramını, iyi olan bireylerin ötesinde bir durum olduğunu savunmuşlardır. Onlara göre, bu kavramın insanların kendisini iyi hissetmesi, hayata dair iyi deneyimler edinmesi ve üretmeyi kapsayan geniş bir tanımı vardır. Kısacası araştırmacılar iyiliğin duygusal, sosyal ve işlevsel bileşenleri içeren çok yönlü bir yapı olduğunu düşünmektedirler (s. 81).

Başka bir betimlemeye göre ise psikolojik iyi oluş kavramı, çok küçük bir yapı olmakla birlikte bizlere insanların kendilerini ve hayatlarını nasıl değerlendireceği konusunda da yardımcı olan bir terimdir (Ryff, Magee, Kling ve Wing, 1999, s. 247).

Kuyumcu'ya göre ise şu günlerde sıklıkla gündemde olan psikolojik iyi oluş kavramı, Ryff'in tanımladığı "Psikolojik İyi Oluş" kavramıdır. Onun düşüncesine göre bu kavram sadece mutluluk olarak tanımlanmamalı, bunun yanında bireyin kendini geliştirmesi olarak da açıklanmalıdır (Kuyumcu, 2013; akt. Kaplan, 2016, s. 23).

Ayrıca, geçmişten beri yapılan pek çok çalışma psikolojik iyi oluşu etkileyen birçok faktörün olduğunu göstermektedir. Ryff ve arkadaşları (1999), psikolojik iyi

oluşun temel yapılarını seçerlerken, insan gelişiminin ortaya çıkış nedenlerini ve zorlukları formüle ederek yaşam boyu gelişim kuramlarından yararlanmışlardır. Bunların başında, kendini gerçekleştirebilme, olgunluk ve tam fonksiyonellik veya bireyselleşme kavramları gelmektedir (s. 248).

Myers ve Diener (1995) ise psikolojik iyi oluş kavramını kişinin hayatı hakkındaki pozitif düşüncelerin ve duyguların üstünlüğü olarak görmektedir. Onlara göre bilişsel düzeyde iyi oluş seviyesine sahip olan kişiler evliliği, işi ve diğer özel alanlar ile ilgili genel bir tatmin duygusu beslemektedir. Duygusal düzeyde iyi oluş seviyesine sahip olanlar ise daha olumlu duygular ve var olan olaylar hakkında olumlu değerlendirme yapmaktadır. Bunların aksine düşük psikolojik iyi oluşa sahip bireylerin kendi yaşam koşullarını değerlendirirken arzu edilmeyen, tatsız durumların üzerinde daha çok durduğu dile getirilmiştir (s. 11). Bunlara ek olarak, Myers ve Diener uyum sağlamak, sahip olunan değerler ve bu değerlerin amaçlarının “iyi oluşun” öğeleri olduğunu belirtmektedir.

Brown ve Kasser (2005) ise sahip olunan değerlerin bireyin motivasyonunu sağlayan bir etken olduğunu savunmuştur (Brown ve Kasser, 2005, s. 350). Bu düşüncüyü destekleyen Lu, Gilmour ve Kao (2001) ise kişinin içerisinde bulunduğu toplumsal değerlerin önemli bir psikolojik iyi oluş belirleyicisi olduğunu iddia etmektedirler (s. 477). Onlara göre pek çok farklı disiplindeki akademisyenler mutluluk ya da öznel iyi oluş üzerinde çalışmış ve bu kavramı etik, teolojik, politik, ekonomik ve psikolojik terimlerle tanımlamışlardır. Psikolojik açıdan bir bütün olarak hayattan memnun olma ve olumsuzlukların aksine olumlu bir üstünlük olarak açıklamışlardır.

Psikolojinin geçmişi araştırıldığında, bilim adamlarının çoğunlukla insan psikopatolojisini veya olumsuz duygu durumlarını temel alarak kişilerin psikolojik iyi oluşu hakkında bilgi edinmeye çalıştıkları görülmektedir. Birey ruhsal olarak kendini iyi hissetmediğinde bunun sebepleri üzerinde durur ve psikolojik yardım almak gibi yollara başvurabilir. Ancak, psikolojik olarak sağlıklı olan insanların, bu gibi konular hakkında çok fazla düşünmedikleri ve psikolojik yardıma ihtiyaç duymadıkları görülmektedir. Bu neden ile geçmişten bu zamana insan psikolojisinin olumlu ve olumsuz durumlarına karşı yapılan çalışmaların sayıları araştırıldığında

negatif veya patolojik bozukluklara yönelik yapılan araştırmaların, psikolojinin olumlu tarafını inceleyen araştırmalardan daha fazla olduğu kanıtlanmıştır. Örneğin, 1967-1994 senelerinde psikoloji çalışmalarından 46,380'inin depresyon, 36,851'inin kaygı ve 5,099'unun öfke ile ilgili araştırmaların yapıldığı saptanmıştır. Ayrıca 2,389'unun mutluluk, 2,340'ının yaşam doyumu ve 405'inin sevinç gibi pozitif psikolojiye yönelik çalışmalar da yapılmıştır (Myers ve Diener, 1997; akt. Özbek 2016, s. 25).

Seligman ve Csikszentmihaly (2000)'de insan psikolojisinin pozitif yanlarının görmezden gelinip çoğunlukla negatif yönlerinin incelenmesinin nedenini açıklama gereği duymuşlardır. Onlara göre psikoloji biliminin negatif olaylara odaklanmasının tarihsel nedenleri vardır. Kültür, askeri tehditler, yoksulluk ya da istikrarsızlığın var olması olumsuz ruh haline ve acil sorunları oluşturmaktadır. Bu nedenle araştırmacılar pozitif psikolojiden ziyade kişinin olumsuz duygu durumlarına ve bireylerin daha çok farkındalıklarını arttırmaya yönelmişleridir. Ayrıca insanların deneyimledikleri olumsuz duygular olumlu duygulara göre daha hızlı algılanmakta ve bunun sonucunda insanların bu durumu engel olma arzusu ortaya çıkmaktadır. Bu açıklamasıyla da kişilerin ruhsal olarak daha sağlıklı duruma ulaşmak istediklerini belirtmişlerdir.

Psikolojik iyi oluş kavramı çok farklı şekilde tanımlanmakla beraber çoğunluk ise Ryff (1989)'un tanımladığı ve geliştirdiği çok boyutlu psikolojik iyi oluş modeli başlığı altında tanınmaktadır.

Ryff (1989), psikolojik iyi oluş kavramını sadece pozitif ve negatif duygulanım olarak tanımlamaktan çok bu kavramın hayata dair tutumların oluşturduğu geniş ve çok kapsamlı bir yapı olduğu üzerinde durmuştur. Ona göre bu kavram, insanın kendisini pozitif şekilde algılamasını, kişiliğinin hudutlarının farkında olmasını ve buna rağmen durumdan hoşnutluğu kapsayan bir durum olarak tanımlanmalıdır. Ek olarak, başkaları ile güvenli ve samimi ilişkiler sağlamanın, bireysel gereksinim ve arzuları karşılamanın, kendi otonomisini ve özgürlüğünü sağlayabilmenin, hayat gayesi ve manasının olmasını, kendi seviyesinin bilincinde olmanın ve bunu geliştirmesini de belirtmektedir (Keyes, Smotkin ve Ryff, 2002, s. 1007).

Aynı zamanda bu kavram, kuramsal bir dayanağı olmayan mutluluk ve hayat doyumu gibi kavramlar ile açıklanamamaktadır. Bu nedenle psikolojik iyi oluş kavramını “Çok Boyutlu Psikolojik İyi Oluş” modeliyle ve detaylı kuramsal yapı ile temellendirmektedir.

Ryff geliştirdiği bu “Çok Boyutlu Psikolojik İyi Oluş” modelini oluştururken kişilik ve gelişim kuramcılarının pozitif ruhsal sağlık ile alakalı kuramsal çalışmalarını baz almıştır. Buradan da yola çıkarak bu modelde;

- Maslow’un kendini gerçekleştirme,
- Allport’un olgunlaşma
- Rogers’ın tam işlev yapan insan
- Jung’un bireyselleşme kavramları
- Erikson’un psiko-sosyal aşamaları
- Buhler’in temel yaşam eğilimleri
- Neugarten’in yetişkinlik ve yaşlılıkta kişilik değişiminin özellikleri
- Jahoda’nın belirlediği olumlu psikolojik sağlık ölçütlerinden

faydalandığını söylemek mümkündür (Ryff, ve Singer, 1996, s. 14).

Ryff’in geliştirdiği “Çok Boyutlu Psikolojik İyi Oluş” modelinin kapsamına bakıldığında ise altı alt boyuttan oluştuğunu söylemek mümkündür. Bunlar sırasıyla;

- Kendini kabul
- Bireysel gelişim
- Yaşam amacı
- Diğerleriyle olumlu ilişkiler

- Çevresel hakimiyet
- Otonomi (Ryff, 1989, s. 1071)

1.3.3. Kuramlara Göre Psikolojik İyi Oluş

“Çok boyutlu psikolojik iyi oluş” modeli, kuramcılarının ruhsal sağlık ile alakalı teorik açıklamalarını baz alarak yapılandırmıştır. Bu kuramlar aşağıda sırası ile açıklanmaktadır.

1.3.3.1. Psikanalitik Kuram

Freud’un psikoseksüel dönemlerden oluşan gelişim kuramına göre çocukta ruhsal ve cinsel gelişim, beş dönemde tamamlanmaktadır. Bu beş dönem, sırasıyla ve bir önceki dönemin üstüne ilave olarak eklenir. Tüm gelişim dönemleri için dürtülerin temelini, düzenlenişini, yönelişini ve dışa-vuruluşunun açıklanmasıyla beraber elbette, bütün dönemlerde ortaya çıkabilecek farklı çatışmaların olduğu bilinmektedir.

Freud’a göre çocuklar psikoseksüel gelişim aşamalarından geçerken gelişim çatışmaları ile savaşırlar. Bu savaş esnasında ekonomik davranışlar sergilerler ve bu da az miktarda libido kullanılmasına neden olur. Çocuklar, bir dönemde kötü ve etkileyici bir tecrübe deneyimlirse burada fazla libido kalır ve bu kalan döneme göre benlik farklı özellikler gösterir. Çocukların yaşadığı gelişim aşamalarının kolaylıkla ve sekteye uğramadan ilerlemesi bir bakıma sağlıklı bir psikolojik yapının belirtisi olarak nitendirilebilir. Kısacası Freud, sağlıklı ruhsal yapının kaynağını bireyin psikolojik iyi oluşu ile açıklamaktadır (Burger,2006; akt. Halisdemir, 2013, s. 13). Buna bağlı olarak da Freud psikoseksüel dönemlerin problemsiz bir biçimde gerçekleşmesinin, kişinin psikolojik sağlığıyla yakinen ilişkili olduğunu söylemektedir.

Tüm bunlara ek olarak, Freud, hayat süresince türlü güçlükler ve negatif durumlar ile karşı karşıya kalındığının da üstünü çizmektedir. Bu problemlili durumlara rağmen, ruhsal olarak sağlıklı kişilerin, sevmeyi ve çalışmayı başarabildikleri ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda bu kuram içerisinde, başarılı bir

adaptasyon sağlamış kişinin id, ego ve süperegusunun belli bir dengede olduğu ve egonun önderliğinde bir uyum geliştiği söylenmektedir (Ewen, 1988; akt. Cenkseven, 2004, s. 36).

1.3.3.2. Bireysel Psikoloji

Kökeninde bir bireyin mutlu ve başarılı olması için, sosyal ilişkilerinin kuvvetli olması gerektiğini savunan bireysel psikoloji kuramı, psikolojik iyi oluş seviyeleri yüksek olan kişilerin, hem kendisinin hem de sosyal çevresindekilerin faydasını düşündüğünü, diğerlerine karşı sevgi ve samimiyet gösterdiklerinin altını çizmektedir (Oymak, 2017, s. 13).

Bireysel psikolojinin savunucu olan Adler ise psikolojik iyi oluş için bireyin kendi kaderini kendisinin meydana getirmesinin ve hayata yön vermek için insanın değer yargılarının ve amaçlarının olmasının şart olduğunu savunmaktadır (Corey, 2005; akt. Halisdemir, 2013, s. 15).

Adler'e göre bireyin psikolojik iyi oluşunun yüksek olması, o kişinin çevresiyle uyumuna da bağlıdır. Bunun için “sosyal ilgi” kavramını kullanan Adler, bu kavram içerisinde iki terimin altını çizmektedir. Bunlar “normallik” ya da “sağlıklı insan” dır. İlk olarak çocuğun annesi ile ilişkisinde meydana gelen sosyal ilgi kavramı, doğuştan gelen ve aynı zamanda sosyal hayat içerisinde varlığını gösteren bir durumdur. Sosyal ilginin, öncelikli semptomları ise çocuğun birinci yaşından başlar ve çevresindeki bireylere sevgi ve samimiyet olarak yansır. Sonrasında ise oyuncaklarını başka akranlarıyla oynaması, aile bireylerine bazı işlerde yardım etmesi ile devam eden davranışlar oluşmaktadır. Kısacası, insan temelinde arkadaş canlısı ve yardımsever bir canlıdır (Halisdemir, 2013, s. 15).

Corey (2005) de yukarıda bulunan açıklamaları destekler nitelikte olan şu açıklamaları yapmıştır. Ona göre ruhsal olarak zinde olan bir kişi, diğer insanlara sevgi ve samimiyet göstermektedir. Bu kişi hem kendisinin hem de başka bireylerin haklarını savunan bir yapıya sahiptir. Aynı zamanda, bu zinde kişi hayatın üç temel problemlili etkeninin de üstesinden gelmeyi başarmalıdır. Bunlar sosyal ödevler (dostluklar), yakın ilişki kurabilme (evlilik) ve toplumsal hayata (meslek) katkı

sağlamadır. Son olarak, sosyal ilgisi olması gerektiği kadar olan birey, hayatın getirdiği problemlerin üzerinden gelmek için çalışır. Aynı zamanda insanlık adına emek harcayan bu kişiler bulundukları çevreyi daha yaşanabilir kılmak için çaba sarf ederler (Corey, 2005; akt. Halisdemir, 2013, s. 16).

1.3.3.3. Psikososyal Gelişim Kuramı

Erik Erikson tarafından tanımlanan ve geliştirilen bu kuram bireyin doğumdan ölüme kadar sekiz farklı dönemden geçtiğini savunmaktadır. Bununla birlikte, her evrenin başarısı bir önceki evrenin ne kadar başarılı geçtiği konusunda da bize bilgi vermektedir. Ayrıca, bu kuram içerisinde 2 önemli husus olduğunun da altını çizilmektedir. Bunlar, herhangi bir evrede baş edilemeyen çatışmaların ileride kişinin psikolojisinde sıkıntılara neden olacağı, bir diğeri ise özellikle çocukluk ve ergenlik dönemindeki evrelerin önemli bir yer işgal ettiğidir.

Bununla beraber, Erikson bu evrelerde yaşanan çatışmalar ile baş etmenin ya da geri adım atmanın hayatın kritik noktası olduğunu düşünmektedir. İnsan bu kritik anlarda bulunduğu evrenin sorumluluklarını yerine getirirse, tecrübe ettiği gelişimsel krizlerin doğru bir şekilde atlatmış ve doğru şekilde problemi çözmüş olur. Ya da kişi bu krizleri çözemez ve bütün hayatı süresince olumsuz etkilenir (Corey, 2005; akt. Halisdemir, 2013, s. 16).

Özetle, çatışma evrelerinin sağlıklı şekilde atlatılamaması, hayatının ilerleyen aşamalarında farklı problemlere neden olacak ve bu durum psikolojik iyi oluşu olumsuz anlamda etkileyecektir.

1.3.3.4. Kişilerarası İlişki Kuramı

Kişilerarası kuram dendiğinde ilk akla gelen isimlerin başında Sullivan gelmektedir. Sullivan'a göre insan toplumsal bir varlıktır ve bu iki olgu birbirinden ayrılamaz. Doğumla birlikte başlayan ya da doğumdan kısa bir zaman sonra başlayan toplumsallaşma süreci, bebeğin başkaları tarafından ihtiyaçlarının karşılanması ile sürer. Bebeğin fizyolojik gereksinimleri başka kişiler tarafından karşılandığı için, bebek tepkilerini insanlardan gelecek hareketlere göre ayarlar. Aslında bu noktada kişilerarası etkileşim başlamaktadır (Halisdemir, 2013, s. 18).

Bu kurama göre gelişim evreleri sosyal ve toplumsal durumlara göre kesinlik kazanmaktadır. İnsanların bir dönemi atlatmasında sadece biyolojik faktörlere değil aynı zamanda içinde bulundukları şartlarda önemli yer tutmaktadır. Bu sebeple çocukların büyüüp yetiştikleri kültür gelişimlerini farklı olarak etkilemektedir (Burger, 2006;akt. Halisdemir, 2013, s. 18).

Kısaca, insan kişiliği kişilerarası ilişkilerden ayıramaz. Özellikle ergenlik döneminde kurulan yanlış ilişkiler veya problemlili geçen dönemler, insanların ileride psikolojik yapılarını buna bağıli olarakta psikolojik iyi oluşlarını etkilemektedir.

1.3.3.5. Hümanistik Yaklaşım

Schultz ve Schultz (2007), görevlerini layığı ile yapan bireyleri, yaşamının tüm evrelerinde mutlu olmaya çalışan, bireysel fikirleriyle yaşamına yön verebilen, kimseye bağıli olmayacak bir şekilde kendi kararlarını alabilen insanlar olarak açıklamaktadır (Schultz & Schultz, 2007; akt. Halisdemir, 2013, s. 20).

Maslow'un ise bakış açısı şu şekildedir. Ona göre, eğer insanlar kendilerini gerçekleştirirlerse, psikolojik iyi oluşları da o derece olumlu olacaktır. Psikolojik iyi oluşu yüksek olan bu insanlar, kendilerine güvenen, bir o kadar yaratıcı ve kişiler arası ilişkilerini de iyi kuran insanlardır (Burger, 2006; akt. Halisdemir, 2013, s. 20).

Rogers ise Maslow'un düşüncesini desteklemektedir. Ona göre psikolojik iyi oluş düzeyleri sağlıklı olan kişiler, görevlerini olması gerektiğı gibi yerine getirirler. Bu bireyler, yeni tecrübeleri edinmeye kapılarını kapatmayan ve diğerlerinin fikirlerine karşı, bireysel kararlarıyla hareket etmek isteyen insanlardır. Ek olarak, bu kişilerin düşünce sistemleri kendilerine hastır ve aynı zamanda yaratıcılardır (Schultz ve Schultz; akt. Cenkseven, 2004, s. 38).

1.3.4. Psikolojik İyi Oluşun Alt Boyutları

Ryff (1989)'da oluşturduğu, “Çok Boyutlu Psikolojik İyi Oluş” modeli altı alt başlıkta incelemektedir. Bunlar sırası ile kendini kabul, başkalarıyla olumlu ilişkiler, özerklik, çevresel kontrol, yaşam amacı ve kişisel gelişimdir. Modeldeki 6 alt boyut

belirlenirken gelişim ve kişilik kuramcılarının pozitif psikoloji alanıyla alakalı teorik söylemleri baz alınmaktadır.

1.3.4.1. Kendini Kabul

“Kendini kabul” boyutu bu modelin öncelikli alt boyutu olmasıyla birlikte kişinin kendisine yönelik olan pozitif tutumlarını da ifade etmektedir. Ruhsal olarak sağlıklı, fonksiyonelliği koruyan temel bir nitelik olarak da tanımlanan bu kavram aynı zamanda, Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramında kendini gerçekleştiren insanların doğayı, başka kişileri ve kendisini kabullenmesi olarak da tanımlanmaktadır. Erikson’a göre ise sadece kişinin benliğini kabul etmesi değil, bununla birlikte geçmiş hayatındaki anılarının, başarı ve başarısızlıklarının da benimsenmesi olarak açıklanmaktadır (Özbek, 2016, s. 31).

Bu kavram, bireyin psikolojik iyi oluşunun oluşmasında ana etken olmaktadır. Bu şekilde kişiler, başarabildikleri veya başaramadıkları sayesinde kendisindeki iyi ve kötü niteliklerini görür, kabul ederler. Bu görüş sayesinde de insanların, psikolojik iyi oluş seviyelerinin daha yüksek olacağı üzerinde duran araştırmalar bulunmaktadır. Erikson ise bireylerin bu kavramı yalnız başına oluşturmadıklarını ifade etmiştir. Şuan ki duruma ek olarak, geçmiş hayatın pozitif ve negatif yanlarının görülmesi gerektiğinin altını çizmiştir. Maslow ise kendini kabul kavramının insanın sadece kendini değil, aynı zamanda doğayı ve başkalarını kabul edip, benimseyip, sevebilmesi olarak ifade etmektedir (Ryff, 1989, s. 41).

Bireyin kendisini kabul etmesinin bütün pozitif ve negatif nitelikleri ile kabul etmek olduğu söylenebilir. Geçmiş hayatından memnun olan bireylerin kendini kabul seviyelerinin yüksek, kendi bireysel özelliklerinden memnun olmayan insanların kendini kabul seviyelerinin zayıf olduğu temek alınmaktadır.

Kısacası “kendini kabul” kavramı, maximum seviyede fonksiyonellik ve olgunluk kavramlarını içeren bir kavram olmakla birlikte kişinin benliğini değerlendirmesi, farkında olması ve kendisinin olumlu ve olumsuz yanlarının da içine alan bir durumdur (Ryff ve diğerleri. 1999, s. 248).

1.3.4.2. Diğerleri İle Olumlu İlişkiler

“Çok Boyutlu Psikolojik İyi Oluş” modelinin diğer önemli bileşenlerinden biri de diğerleri ile olumlu ilişkiler kurmaktır. Benliğini tanıyıp, kendini gerçekleştiren insanlar, karşıdaki kişinin duygularını daha iyi anlayan, empati kurabilen, iletişim sağlama yetenekleri gelişmiş kişilerdir. Toplumdaki diğer insanlar ile pozitif ilişki yürütebilmeleri onların ne derece olgunluğa sahip olduklarını da göstermektedir. Gelişimsel kuramlarda da diğer insanlar ile iyi ilişkiler yürütülmesi üzerinde durulan konulardan biri olmuştur (Ryff ve Singer, 1996, s. 15).

Örneğin, Maslow’a göre kendini gerçekleştirebilmiş insanlar, diğer insanlara karşı derin samimiyet, sevgi ve arkadaşlıklar kurabilmektedirler. Fakat kendini gerçekleştirememiş kişilerde ise bu durum daha zayıftır. Allport ise bu yaklaşımı şu şekilde değerlendirmiştir. Ona göre başkaları ile samimi ilişkilerde olmak bir olgunluk göstergesidir. Bu tarz kişiler aşk ilişkilerinde de sağlıklı adımlar atabileceklerdir. Ek olarak, araştırmalar diğerleri ile olumlu ilişkiler kurabilen kişilerin aile üyeleri ve dostlarıyla da samimi ilişkilere girebileceğini belirtmektedir. Erikson’un ise bu konudaki görüşleri şu şekildedir. İnsanlar erişkinlik evresinde pek çok problem ve çatışmalar yaşamaktadır. Çoğunlukla insan merkezli olan bu çatışmalar sonucunda kişi olgun ilişki yürütememektedir. Bunun aksine olgun ilişki yürütebilen kişiler ise diğerlerine rehber olma, olayları yönetebilme becerisine sahiptirler (Ryff, 1989, s. 42).

Özetle, başkaları ile olumlu ilişkiler kurabilen ve bu becerisi yüksek olan kişiler, diğer bireyler ile güvenilir ve samimi ilişkiler yaşayabilmektedir. Ancak diğerleri ile pozitif ilişki seviyesi düşük olan kişiler ise çevresindekilere güven duymayan, içedönük bir yaşam devam ettiren insanlar olarak açıklanmaktadır (Şahin, 2013; akt. Kaplan, 2016, s. 26). Buradan da yola çıkılarak, diğer insanlar ile kurulan ilişkilerin yüksek olması psikolojik sağlık açısından önemlidir.

1.3.4.3. Özerklik

Ryff (1989)’a göre otonomi kavramı, özgür iradeyi, kişinin hareketlerinin içsel özgürlüğünü, kontrolünü ve düzenini kapsamaktadır (s. 1071).

Özerklik kavramını kişinin sosyal korkulara sahip olmaması olarak açıklamasıyla birlikte ayrıca, çoğunluk olan halkın toplumsal inanışları ve kuralları, otonomi sahibi kişileri çok fazla alakadar etmediğinin de üzerinde durulmuştur (Ryff ve Singer, 1996, s. 15). Çoğunlukla, batı kültüründe gördüğümüz bu durum insanın bireyselliğini baz almaktadır.

Christopher (1999)'a göre ise, Ryff'in özerklik kavramı, kişinin kendi kararlarını alması, bağımsızlık, iç kontrolünü sağlayabilmesi, bireyselleşme gibi terimler ile ilişkilidir. Özerkliğin temelinde yatan düşünceye göre ise, bireyin fikir ve hareketleri kişinin kendisi tarafından netleştirilmektedir, kişinin denetimi dışındaki sebepler açığa çıkmamaktadır. Ryff ve arkadaşlarının düşüncesini destekler nitelikte olan Christopher, onların üzerine ek olarak kültürlerin sosyal ve toplumsal değer yargılarına göre çeşitlilik gösterdiğinin altını çizmiştir. Örnek olarak, Çin'de saygı kavramının önemli olduğunu ama Amerika gibi batı ülkelerinde özerkliğin daha ön planda tutulduğunun altını çizmiştir. Ona göre, pek çok bölgede halkın çoğunluğuna ayak uydurmak ve uyum sağlamak bir sorun teşkil etmezken Amerika'da bu bir acizlik olarak nitelendirilmektedir. Bu neden ile otonomi kavramı kültürden kültüre toplumdan topluma değişebilen bir kavram olduğu için içindeki bulunan şartlara göre değerlendirilmesi gerekmektedir (s. 146).

Maslow, Rogers, Neugarten, Jung ve Jahoda gibi pek çok kuramcının fikirleri baz alınarak açıklanan özerklik kavramı şu şekilde açıklanmaktadır. Maslow'a göre özerklik, özgürlük ve hür irade olarak ele alınmakta ve kültürel aktarımlara karşı bir tavır almaktadır. Bu neden ile kişiler kendi benliklerini meydana getirdiklerinde toplumsal sıkıştırmaların etkisinde kalmayarak, kendi düşünceleri doğrultusunda gidebilmeleri gerektiğinin altı çizmektedir. Rogers'a göre ise özerklik, kişilerin başkalarının onaylamasına ihtiyaçları olmayan fakat düşünce ve davranışlarını bireysel standartlara göre ayarlamak olarak tanımlanmıştır. Jung ise özerklik kavramı için, insanların pek çoğunun yaptığı ya da inandığı normlar, değerler ve fobilerden kurtulma olarak tanımlamıştır (Özbek, 2016, s. 33).

Ek olarak, Erikson, Neugarten ve Jung gibi gelişim kuramcıları ortak fikir olarak kişinin düşünce ve kararlarında yaş aldıkça daha fazla içe dönüş tecrübe edebileceklerini, bu kararlarını daha kolay söyleyebileceklerini, günlük hayatın

kurallarından özgürlüğünü kazanabileceğini söylemişlerdir (Ryff ve Singer, 2008, s. 23).

1.3.4.4. Çevresel Kontrol

Ryff (1989)'a göre çevre kontrolü, kişinin bireysel ve psikolojik şartlarına uygun şekilde bir çevre oluşturma ya da belirleme yetisi olarak açıklanmaktadır (s. 1071). Aynı zamanda Ryff ve Keyes (1995) ise çevresel kontrolü, insanların kendi yaşamlarını ve çevrelerini idare edebilme becerisi veya kapasitesi olarak tanımlamaktadır (s. 720).

Bu açıklamalara göre bireylerin yaşamları süresince bireysel ruhsal gereksinimlerine göre bir çevre kurması ve geliştirdiği bu çevreyi kontrol altında tutabilmesi ruhsal sağlıkları bakımından kritik önem taşımaktadır (Ryff, 1989). Bu sebepler ile çevreyi kontrol altına alabilmenin ruhsal anlamda iyi oluşun bir belirleyicisi olduğunu düşünmek, bunun sonucunda ise kuramın bir alt boyutu olarak ele alınması yanlış olmayacaktır.

Özetle, psikolojik iyi oluşu etkileyen çevresel kontrol alt boyutun kritik tarafı ise kişinin gerek duyduğunda çevresel şartlarında değişiklikler yapabilmesi veya farklı bir çevre oluşturulabilme yetisinin olmasıdır (Ryff, 1989, s. 1071).

1.3.4.5. Yaşam Amacı

Ryff (1989)'un yaptığı tanıma göre yaşam amacı, kişilerin arzu ettikleri gayeler ve bunlarla birlikte oluşan bütünlük ve anlamlılık duygularıdır. Diğer bir deyiş ile insanların, istekleri ve amaçlarına varmaları için çaba göstermesi ve ek olarak belirli yolda yürüyerek hayatlarında bütünlük ve anlam duygusu hissetmesi olarak açıklanmıştır (s. 43).

Hayat boyu süren gelişim dönemlerine ve bunlara temel sağlayan gelişim kuramlarına göre kişilerin yaşamları boyunca gayeleri ve istekleri değişebilmektedir. Örneğin, erişkin kişilerin diğer yaş gruplarına göre daha üretken amaçları bulunurken, yaş olarak daha büyük grupların ise duygusal kazanımlar sağlamak ve var olanları koruma gibi hedefleri bulunmaktadır (Ryff ve Singer 2008, s. 22).

Kısacası, pozitif anlamda psikolojik iyi oluşa sahip kişilerin, hayatlarında kendi oluşturdukları hedeflere yöneldiklerini ve bu duygunun hayatlarını anlamlı hale getirdiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

1.3.4.6. Bireysel Gelişim

Ryff, kişinin psikolojik sağlığının temel özelliği olarak bireyin kendini olduğu gibi kabul etmesi gerektiğinin üzerinde durmaktadır. Ona göre bireysel gelişim kavramı insanların kendilerini kabul edip, kendisi olarak gelişmesi, büyümesi için kendi potansiyellerini geliştirme yetisidir (Ryff, 1989, s. 1071). Kısacası, bireylerin farklı pek çok deneyime açık olması olarakta değerlendirmek mümkündür.

Özbek (2016) araştırmasında Maslow üzerinde durmuştur. Ona göre insanoğlunun kendini gerçekleştirme isteği insan gelişiminin en büyük hedeflerindendir. Yaşam süreçli gelişim kuramları da değişik hayat evrelerindeki gelişim ödevleri ve yeni dönemin krizlerle ile mücadele etme üzerinde durmuşlardır. Kısaca sürekli kişisel gelişim ve kendini anlama kavramları yaşam boyu gelişim kuram ve kuramcılarının belli başlı konuları arasındadır (Özbek, 2016, s. 37).

Ek olarak, kişilerin var olan hedefleri ile yetinmeyip devamlı olarak kendini daha iyiye yönlendirmeleri ve mevcut potansiyellerini geliştirmek istemeleri psikolojik iyi oluşun gidişatı için temel olabilmektedir.

1.3.5. Psikolojik İyi Oluş İle İlgili Araştırmalar

Psikolojik iyi oluş ile ilgili olarak literatür incelemesi yapıldığında pek çok araştırma bulunmaktadır. Aşağıda bu çalışmaların bir kısmına değinilmektedir.

Akça Koca (2013) tarafından evli anneler üzerinde uygulanan bir çalışmada aile eğitim programının evlilik doyumu, evlilikte problem çözme becerisi ve psikolojik iyi oluşu araştırılmış, araştırma bulgularına göre ise aile eğitim programlarının, evlilik doyumlarını, evlilikte problem çözme becerilerini ve psikolojik iyi oluş seviyelerini geliştirdiği bulunmuştur (s. 78).

Aynı yıl yayınlanan Albayrak (2013) doktora tezine göre ise, katılımcıların psikolojik iyi oluşu baz alınarak yapılan psiko-eğitim ve psikodrama eğitim

gruplarının öğrencilerin başkaları ile olumlu ilişkiler, çevresel kontrol, yaşam amacı ve kendini kabul alt boyutlarında psikolojik iyi oluşunu arttırdığı bulunmuştur. Diğer yandan ise bireysel gelişim ve özerklik alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (s. 243).

Rahmi Danişment (2012) 238 okul yöneticisinin psikolojik iyi oluş seviyelerinin, cinsiyete, çalıştıkları okul seviyesine, mesleki tecrübe ve yöneticilik yapma süreleri bakımından nasıl farklılıklar olduğunu görmek amacıyla bir araştırma yürütmüştür. Yapılan bu araştırma sonucunda ise özerklik, çevresel kontrol, ve öz kabul iyi oluş alt boyutlarına göre kadın yöneticiler ile erkek yöneticiler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Ayrıca okul seviyeleri açısından bakıldığında ise psikolojik iyi oluşun tüm alt boyutlarına göre okul öncesi yöneticilerinin ilköğretim ve ortaokuldaki yöneticilere göre daha yüksek psikolojik iyi oluş puanı almış olduğu bulunmuştur. Okulu idare etme süreleri bakımından incelendiğinde ise psikolojik iyi oluşun tüm alt boyutları için bir yıldan az çalışan yöneticilerin psikolojik iyi oluş puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür (s. 72).

Üniversite öğrencilerinin iyilik hali seviyelerini ilgili değişkenlere göre araştırmak isteyen Doğan (2004) çalışmasında ise şu anlamlı sonuçları elde etmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre karşı cinsten arkadaşına sahip olan kişiler olmayanlara göre sadece sevgi alt boyutu çerçevesinde anlamlı bir fark ortaya koymuşlardır. Diğer yandan fiziksel aktivite yapan kişilerin ise maneviyat, kendini yönetme, serbest zaman ve sevgi alt ölçeklerinde anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Aynı zamanda sigara içen bireylerin ve dengeli beslenen kişilerin kendini yönetme alt ölçeğinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Alkol kullanma sıklığı ile maneviyat ve serbest zaman alt ölçekleri arasında anlamlı fark bulunurken, bu durum öğrencilerin fikirlerinin olgunlaşmasına bağlı olarak maneviyat, kendini yönetme alt ölçeklerinde de mevcuttur (s. 145).

Doğan, Eryılmaz ve Ercan'ın ortaklaşa olarak (2014) Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisinde yayınladıkları makalede ise akademisyenlerin işlerine olan bağlılıkları ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkileri incelenmiştir. 242 akademisyenin katılımı ile gerçekleştirilen araştırma sonucunda ise işe bağlılığın öznel iyi oluşla pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Ek olarak, işe

istekli olmak ve işe adanma alt boyutlarının iyi oluşu pozitif açıdan etkilerken, işe yoğunlaşmanın olumsuz açıdan anlamlı seviyede yordadığı ortaya çıkmıştır (s. 53).

Çelebi (2016) tarafından yapılan bir araştırmada ise huzurevinde ve rehabilitasyon da çalışan psikologların psikolojik iyi oluşu yaşam kalitesi ve tükenmişlik seviyelerine bakılmış, bunun neticesinde 30-40 yaş arasındaki psikologların diğerlerine göre daha yüksek ortalamaya sahip oldukları bulunmuştur. Mesleki deneşim açısından bakıldığında ise 6-10 sene arası iş tecrübesine sahip bireylerin ortalamalarının diğerlerine göre anlamlı derecede yüksek çıktığı da ortadadır (s. 42).

416 öğrencinin katılımıyla gerçekleşen başka bir araştırmada ise öz bilgi ile psikolojik iyi olma arasındaki ilişki araştırılmış, ek olarak bu kavramların cinsiyet, gelir düzeyi, akademik başarı ve ebeveyn tutumları değişkenleri arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Buna göre ise iki değişken arasında anlamlı seviyede pozitif bir ilişki söz konusudur. İyi derecede öz bilgi seviyesine sahip kişilerin psikolojik iyi oluşlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda öğretmen adayı olan bu öğrencilerin gelir seviyesi, akademik başarısı ve ebeveyn tutumları açısından da anlamlı bir farklılık olduğu kanıtlanmıştır (Demirci, 2012, s. 119).

Önceki senelerde yapılan başka bir araştırmaya göre ise psikolojik iyi oluş ve evlilik doyumunun ilişkili olduğunu kanıtlanmış bununla birlikte, negatif bilişsel duygu düzenleme tekniklerinin, evlilik doyumunu ve psikolojik iyi oluşu olumsuz yönde etkilediği olduğu sonucuna varılmıştır (Rıza, 2016, s. 80).

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, amacı, veri toplama araçlarının nitelikleri ve veri analizi olmak üzere bilgiler açıklanmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, evli kadınlarda evlilik doyumu, psikolojik iyi oluş ve aile içi şiddet seviyelerinin karşılaştırılarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu değerlendirme yapılırken evlilik doyumu, psikolojik iyi oluş ve aile içi şiddet seviyesinin birbirini etkileyip etkilemediğinin de ortaya konması hedeflenmektedir. Bir diğer amaç ise değişkenler arasındaki ilişkinin bazı sosyo-demografik değişkenler (yaş, eğitim durumu, yaşadığı yer, evlilik süresi, tanışıklık süresi, evlenme biçimi, çocuk sahipliği, çocuk sayısı, ekonomik düzey) ile birlikte incelemesidir. Çalışma bu amaçla ilişkisel tarama modeli çerçevesinde planlanmıştır. İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Bu tür bir düzenlemede, aralarında ilişki aranacak değişkenler, tekil taramada olduğu gibi, ayrı ayrı sembolleştirilir. Ancak bu sembolleştirme (değerler verme, ölçme), ilişkisel bir çözümlemeye olanak verecek veri çiftleri şeklinde yapılır. Değişkenler arasındaki ilişki, karşılıklı bağımlılık ya da kısmi bağımlılık şeklinde olabileceği gibi, her ikisini de etkileyen değişkenden dolayı tam bağımsızlık şeklinde de olabilir (Karasar, 2016).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'nin batısında bulunan fakat küçük bir ilçesi olması nedeniyle de merak uyandıran Muğla'nın Bodrum ilçesinde yaşayan bireyler oluşturmaktadır. Bodrum ilçesinde yaşamakta olan kadın nüfusunun 2017 itibarıyla 80276 olduğu bilinmektedir. Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004) tarafından belirlenen farklı oranda örnekleme hataları için farklı evren büyüklüklerinden çekilmesi

gereken örneklem büyüklükleri dikkate alındığında $p=0.5$ ve $q=0.5$ olasılıklarında $\alpha=0.05$ güven aralığında ± 0.10 hata payıyla 50000-100000 kişiden oluşan bir evrende en az 96 kişilik bir örneklem ile çalışılması gerekmektedir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004, s.49-50). Bu doğrultuda araştırmanın örneklem grubunu ise Muğla ilinin Bodrum ilçesinde, ilçe merkezinde yaşayan 50 kadın ve Bodrum ilçesinin çevre köylerinde yaşayan 50 kadın olmak üzere toplam 100 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini kazara ya da uygun örnekleme olarak da bilinen kolayda örnekleme yolu ile seçilmiştir. Bu tekniğe göre araştırmacı çalışması için gerekli olan hacimdeki örneklemini sağlamak için en kolay ulaşılabilir olan uygun profildeki denekler ile görüşerek veri toplar (Gürbüz ve Şahin). Katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Demografik Bilgileri

		Frekans(n)	Yüzde(%)
Yaş	20-29 Yaş	22	22
	30-39 Yaş	36	36
	40 Yaş ve Üzeri	42	42
Eğitim Durumu	İlkokul	18	18
	Lise	39	39
	Üniversite	43	43
Evlilik Süresi	1-5 Yıl	23	23
	6-10 Yıl	26	26
	11-15 yıl	13	13
	16-20 Yıl	12	12
	20 Yıl ve Üzeri	26	26
Evlilik Öncesi Tanışıklık Süresi	1 Yıl	40	40
	2 Yıl	27	27
	3 Yıl	14	14
	4 Yıl ve Üzeri	19	19
Evllenme Biçimi	Flört	73	73
	Görücü Usulü	14	14
	Görücü+Flört	13	13
Çocuk Sahipliği	Evet	84	84
	Hayır	16	16
Çocuk Sayısı	Çocuk Yok	16	16
	1 Çocuk	35	35
	2 Çocuk ve Üzeri	49	49
Ekonomik Gelir Grubu	Düşük	2	2

Orta	92	92
Yüksek	6	6
Toplam	100	100

Araştırmaya katılan kadınların %22'si 20-29 yaş, %36'sı 30-39 yaş ve %42'si 40 yaş ve üzerindedir. Kişilerin %18'i ilkokul, %39'u lise ve %43'ü üniversite mezunudur. Kişilerin %23'ü 1-5 yıl, %26'sı 6-10 yıl, %13'ü 11-15 yıl, %12'si 16-20 yıl ve %26'sı 20 yıl ve üzeri süre ile evliliklerini sürdürmektedir. Kişilerin %40'ı evlilikten önce 1 yıl, %27'si 2 yıl, %14'ü 3 yıl ve %19'u 4 yıl ve üzeri süre ile eşleri ile tanışıklıkları olduğunu belirtmiştir. Kadınların %73'ü flört, %14'ü görücü usulü ve %13'ü görücü+flört evlendiklerini belirtmiştir. Kadınların %84'ü çocuk sahibi iken %16'sı çocuk sahibi olmadığını belirtmiştir. Kadınların %35'i 1 çocuk ve %49'u 2 ve üzerinde çocuğa sahip olduklarını belirtmiştir. Katılımcıların %2'si düşük, %92'si orta ve %6'sı yüksek ekonomik gelir grubunda yer almaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada Muğla ili Bodrum ilçesindeki evli kadınların aile içi şiddet, evlilik doyumu ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile üç farklı ölçek kullanılmıştır. Bunlar; Evlilik Doyumu Ölçeği (Ek 3), Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (Ek 4) ve Aile İçi Şiddet Ölçeğidir (Ek 5). Bunların öncesinde katılımcılara araştırma hakkında detaylı bilgi verilen bilgilendirilmiş onam formu (Ek 1) ve kişisel verilerini öğrenmek adına sosyo-demografik bilgi formu (Ek 2) verilmiştir.

2.3.1. Sosyo-demografik Bilgi Formu

Araştırmaya katılan bireylerin, sosyo-demografik verilerini saptamak amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan 9 sorunun bulunduğu Sosyo-demografik Bilgi Formu uygulanmıştır. Bu formda katılımcılara yaş, eğitim durumu, yaşamanın büyük bir bölümünü nerede geçirdiği, evlilik süreleri, evlenmeden önceki tanışıklık süreleri, evlenme biçimleri, çocuk sahibi olup olmadıkları eğer var ise çocuk sayıları ve son olarak ekonomik düzeyleri sorulmaktadır. Etik kurallara uymak ve daha sağlıklı yanıtlar alabilmek amacıyla katılımcılardan isim ve soyad istenmemiştir.

2.3.2. Evlilik Doyum Ölçeği

Araştırmada evli kişilerin, evlilik doyumlarını saptama gayesi ile Çelik ve Yazgan-İnanç (2009) tarafından oluşturulan Evlilik Doyumu Ölçeği (EDÖ) kullanılmıştır. EDÖ toplamda 13 maddeden oluşan 5'li Likert tipi bir ölçektir (1 = Bana hiç uygun değil, 5 = Bana tamamen uygun). EDÖ'de 8 adet ters puanlanan madde mevcuttur. Bu maddeler düz kodlandıktan sonra puanlar hesaplanır. Elde edilen yüksek puanlar evlilik doyumu seviyesinin arttığını göstermektedir. Ayrıca ölçeğin geliştirilmesi sırasında faktör analizi yapılarak hem açıklayıcı hem de doğrulayıcı analizden faydalanılmıştır. EDÖ'nün Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .79 ve test tekrar test katsayısı .86 dır.

2.3.3. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Araştırmada Diener ve arkadaşları (2010) tarafından geliştirilen Türkçe'ye ise Telef (2011) tarafından uyarlanan, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 8 maddeden oluşan Likert tipi bir ölçektir (1= kesinlikle katılmıyorum, 7= kesinlikle katılıyorum). Maddelerin tümü olumlu biçimde belirtilmiştir. Puanlar 8 ile 56 arasında değişmektedir. Ölçekten yüksek puan alan kişinin psikolojik anlamda belli bir kuvvete sahip olduğu belirtilmiştir. Geçerlik incelemesi neticesinde ölçeğin tek faktörden ibaret olduğu belirtilmiştir. Toplam varyans ise %53'dür. Ölçek maddelerin faktör yükleri 0,61 ile 0,77 arasında farklılaşmaktadır. Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .87 dir.

2.3.4 Aile İçi Şiddet Ölçeği

Aile içindeki yaşanan şiddetin boyutunu ve türlerini belirlemek için Çetiner (2006) tarafından oluşturulmuş 30 maddelik soru formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması İdiz (2009) tarafından yapılmıştır. Katılımcılar Aile İçi Şiddet Ölçeği (AİŞÖ)'ndeki ifadelerle ne sıklıkta karşılaştıklarını 5 dereceli Likert tipi ölçekte (1= hiçbir zaman, 5= her zaman) bildirmişlerdir. Bu ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. İç tutarlık katsayısı (Cronbach alfa) .95 olarak belirlenmiştir. Ölçeğe faktör analizi uygulanmış ve 5 boyuta ayrıldığı saptanmıştır. Buna göre aile içi şiddet duygusal şiddet (1, 2, 9, 10, 11, 20, 22, 23, 24, 25, 27), fiziksel şiddet (5, 6,

12, 16, 21, 26, 28), sözel şiddet (4, 7, 14, 29), cinsel şiddet (3, 8, 17, 18, 19) ve ekonomik şiddet (13, 15, 30) olmak üzere beş boyuttan oluşmaktadır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler IBM SPSS paket programı aracılığıyla çözümlenmiştir. Ön inceleme aşamasında öncelikle güvenilirliği ölçmek amacıyla ölçeklerin iç tutarlılıkları kontrol edilmiştir. Cronbach's Alfa Katsayısının, Likert tipi araçların iç tutarlılığını ölçerek, güvenilirliğini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir yöntemdir. Cronbach's Alfa Katsayısının $\alpha \geq .60$ olması ölçeğin yeterince güvenilir olduğunu göstermektedir (Gürbüz ve Şahin, 2014).

Tablo 2. Ölçeklerin Güvenilirliği

	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Evlilik Doyumu Ölçeği	.74	13
Aile	.82	5
Cinsellik	.90	5
Benlik	.65	3
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	.92	8
Aile İçi Şiddet Ölçeği	.86	30
Duygusal Şiddet	.80	11
Fiziksel Şiddet	.26	7
Sözel Şiddet	.39	4
Cinsel Şiddet	.57	5
Ekonomik Şiddet	.60	3

Tabloda yer alan bilgilere göre Evlilik Doyumu Ölçeği ($\alpha=.74$) ile aile ilişkilerine yönelik doyum ($\alpha=.82$), cinsel ilişkiye yönelik doyum ($\alpha=.90$) ve benlik ($\alpha=.65$) alt boyutlarının iç tutarlılık katsayılarının geçerli sınırın üstünde yani yeterli güvenilirlik düzeyinde oldukları belirlenmiştir ($.60 \leq \alpha$). Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin ($\alpha=.92$) iç tutarlılık katsayısının geçerli sınırın üstünde yani yeterli güvenilirlik düzeyinde olduğu belirlenmiştir ($.60 \leq \alpha$). Aile İçi Şiddet Ölçeği ($\alpha=.86$) ile duygusal şiddet ($\alpha=.80$) ve ekonomik şiddet ($\alpha=.60$) alt boyutlarının iç tutarlılık katsayılarının geçerli sınırın üstünde yani yeterli güvenilirlik düzeyinde oldukları belirlenmiştir ($.60 \leq \alpha$) fakat fiziksel şiddet ($\alpha=.26$), sözel şiddet ($\alpha=.39$) ve cinsel şiddet ($\alpha=.57$)

yeterli güvenilirlik düzeyinde olmadıkları belirlenmiştir ($.60 > \alpha$). Bu çalışmada İdiz (2009) tarafından belirlenen faktörlere bağlı kalınmıştır. Fakat bu çalışma örnekleminde bazı maddelerin ayırt ediciliğinin düşük olması sebebiyle ölçeğin alt boyutlarına dair iç tutarlılığın düşük olduğu gözlenmiştir. Çalışma neticesinde fiziksel şiddet, sözel şiddet ve cinsel şiddete bağlı olarak ortaya konan bulguların bu bilgi göz önünde bulundurularak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Araştırmada incelenen değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov Z testi ile sınanmıştır.

Tablo 3. Normal Dağılımın İncelenmesi

	Kolmogorov-Smirnov Z	P
Evlilik Doyumu	1.214	.105
Aile	1.364	.048
Cinsellik	2.406	.000
Benlik	2.390	.000
Psikolojik İyi Oluş	1.851	.002
Aile İçi Şiddet	2.325	.000
Duygusal Şiddet	2.898	.000
Fiziksel Şiddet	4.830	.000
Sözel Şiddet	3.922	.000
Cinsel Şiddet	3.631	.000
Ekonomik Şiddet	2.949	.000

Tabloda yer alan sonuçlara göre evlilik doyumu haricindeki değişkenlerin tümünün normal dağılımdan farklılık sergilediği gözlenmiştir ($p < .05$). Gözlem sayısının kısıtlılığı sebebiyle verilere müdahale edilmemiş ve non parametrik analizler uygulanmasına karar verilmiştir. İki grup ortancası arasındaki farklılığın anlamlılığının ölçümü için Mann-Whitney U testi; İki'den fazla grup ortancası arasındaki farklılığın anlamlılığının ölçümü için Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın sorularına cevap aramak amacıyla uygulanan istatistiksel analiz bulgularına yer verilmiştir.

3.1. EVLİLİK DOYUMUNUN KATILIMCILARA AİT BİLGİLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Tablo 4. Evlilik Doyumunun Yaş Açısından İncelenmesi

	Yaş	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Evlilik Doyumu Puanı	20-29 Yaş	22	61,18	4.269	.118
	30-39 Yaş	36	49,82		
	40 Yaş ve Üzeri	42	45,49		
Aile Puanı	20-29 Yaş	22	44,18	1.653	.438
	30-39 Yaş	36	50,39		
	40 Yaş ve Üzeri	42	53,90		
Cinsellik Puanı	20-29 Yaş	22	71,00	16.512	.000
	30-39 Yaş	36	48,78		
	40 Yaş ve Üzeri	42	41,24		
Benlik Puanı	20-29 Yaş	22	62,52	8.569	.014
	30-39 Yaş	36	53,10		
	40 Yaş ve Üzeri	42	41,98		

Tablo 'da farklı yaşlardaki katılımcıların evlilik doyumu düzeylerine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; farklı yaşlardaki kadınların algıladıkları evlilik doyumu ($\chi^2=4.27$; $p>.05$) ve aile ilişkilerine yönelik doyum ($\chi^2=1.65$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Bulgulara göre farklı yaşlardaki kadınların algıladıkları cinsel ilişkiye yönelik doyum ($\chi^2=16.51$; $p<.001$) ve benlik doyumu ($\chi^2=8.57$; $p<.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında

olduğuna yönelik yapılan Mann-Whitney U testi değerlendirildiğinde 20-29 yaş arasındaki kadınların evliliklerinde algıladıkları cinsel ilişkiye yönelik doyum ve benlik doyumu düzeyinin, 30 yaşın üzerinde olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5. Evlilik Doyumunun Eğitim Durumu Açısından İncelenmesi

	Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Evlilik Doyumu Puanı	İlkokul	18	47.03	4.762	.092
	Lise	39	44.18		
	Üniversite	43	57.69		
Aile Puanı	İlkokul	18	58.00	6.295	.043
	Lise	39	41.55		
	Üniversite	43	55.48		
Cinsellik Puanı	İlkokul	18	36.19	5.731	.057
	Lise	39	53.88		
	Üniversite	43	53.42		
Benlik Puanı	İlkokul	18	51.86	.922	.631
	Lise	39	47.23		
	Üniversite	43	52.90		

Tablo 'da farklı eğitim durumlarına sahip katılımcıların evlilik doyumu düzeylerine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; farklı eğitim durumlarına sahip kadınların algıladıkları evlilik doyumu ($\chi^2=4.76$; $p>.05$), cinsel ilişkiye yönelik doyum ($\chi^2=5.73$; $p>.05$) ve benlik doyumu ($\chi^2=0.92$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Bulgulara göre farklı eğitim durumlarına sahip kadınların algıladıkları aile ilişkilerine yönelik doyum ($\chi^2=6.29$; $p<.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğuna yönelik yapılan Mann-Whitney U testi değerlendirildiğinde ilkokul mezunu olan kadınların evliliklerinde algıladıkları aile ilişkilerine yönelik doyum düzeyinin, lise mezunu olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6. Evlilik Doyumunun Yaşanılan Yer Açısından İncelenmesi

Yaşanılan Yer	N	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	p
Evlilik Doyumu Puanı	Köy	50	56.73	2836.50	.031
	İlçe	50	44.27	2213.50	
Aile Puanı	Köy	50	44.73	2236.50	.045
	İlçe	50	56.27	2813.50	
Cinsellik Puanı	Köy	50	61.84	3092.00	.000
	İlçe	50	39.16	1958.00	
Benlik Puanı	Köy	50	61.34	3067.00	.000
	İlçe	50	39.66	1983.00	

Tablo 'da köy ve ilçede yaşamakta olan katılımcıların evlilik doyumu düzeylerine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; köy ve ilçede yaşamakta olan kadınların algıladıkları evlilik doyumu ($U=938.50$; $p<.05$), aile ilişkilerine yönelik doyum ($U=961.50$; $p<.05$), cinsel ilişkiye yönelik doyum ($U=683.00$; $p<.001$) ve benlik doyumu ($U=708.00$; $p<.001$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Sıralar ortalamaları ve toplamaları değerlendirildiğinde köyde yaşamakta olan kadınların algıladıkları evlilik doyumu, cinsel ilişkiye yönelik doyum ve benlik doyumu düzeyinin, ilçede yaşamakta olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Fakat ilçede yaşamakta olan kadınların evliliklerinde algıladıkları aile ilişkilerine yönelik doyum düzeyinin, köyde yaşamakta olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu gözlenmektedir.

Tablo 7. Evlilik Doyumunun Evlilik Süresi Açısından İncelenmesi

Evlilik Süresi	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Evlilik Doyumu Puanı	1-5 Yıl	23	65.50	.003
	6-10 Yıl	26	50.87	
	11-15 yıl	13	50.96	
	16-20 Yıl	12	24.79	
	20 Yıl ve Üzeri	26	48.50	
Aile Puanı	1-5 Yıl	23	50.39	5.429
	6-10 Yıl	26	45.15	
	11-15 yıl	13	55.27	
	16-20 Yıl	12	38.92	
	20 Yıl ve Üzeri	26	58.90	
Cinsellik Puanı	1-5 Yıl	23	69.33	.001

	6-10 Yıl	26	52.48		
	11-15 yıl	13	49.31		
	16-20 Yıl	12	29.88		
	20 Yıl ve Üzeri	26	41.98		
Benlik Puanı	1-5 Yıl	23	67.98		
	6-10 Yıl	26	54.87		
	11-15 yıl	13	40.19	17.898	.001
	16-20 Yıl	12	33.75		
	20 Yıl ve Üzeri	26	43.56		

Tablo 'da farklı sürelerdir evli olan katılımcıların evlilik doyumu düzeylerine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; farklı sürelerdir evli olan kadınların algıladıkları aile ilişkilerine yönelik doyum ($\chi^2=5.43$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Bulgulara göre farklı sürelerdir evli olan kadınların algıladıkları evlilik doyumu ($\chi^2=15.75$; $p<.01$), cinsel ilişkiye yönelik doyum ($\chi^2=19.45$; $p<.01$) ve benlik doyumu ($\chi^2=17.90$; $p<.01$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğuna yönelik yapılan Mann-Whitney U testi değerlendirildiğinde 1-5 yıl arası süre ile evli olan kadınların algıladıkları evlilik doyumu, cinsel ilişkiye yönelik doyum ve benlik doyumu düzeyinin, daha uzun süredir evli olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 8. Evlilik Doyumunun Evlilik Öncesi Tanışıklık Süresi Açısından İncelenmesi

	Evlilik Öncesi Tanışıklık Süresi	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Evlilik Doyumu Puanı	1 Yıl	40	47.94		
	2 Yıl	27	54.33		
	3 Yıl	14	55.86	1.627	.653
	4 Yıl ve Üzeri	19	46.50		
Aile Puanı	1 Yıl	40	49.48		
	2 Yıl	27	55.98		
	3 Yıl	14	41.14	2.553	.466
	4 Yıl ve Üzeri	19	51.76		
Cinsellik Puanı	1 Yıl	40	47.80		
	2 Yıl	27	51.00	4.922	.178

	3 Yıl	14	65.00		
	4 Yıl ve Üzeri	19	44.79		
Benlik Puanı	1 Yıl	40	48.44	5.505	.138
	2 Yıl	27	50.57		
	3 Yıl	14	65.43		
	4 Yıl ve Üzeri	19	43.74		

Tablo 'da evlilik öncesi tanışıklığı farklı sürelerde olan katılımcıların evlilik doyumu düzeylerine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; evlilik öncesi tanışıklığı farklı sürelerde olan kadınların algıladıkları evlilik doyumu ($\chi^2=1.63$; $p>.05$), aile ilişkilerine yönelik doyum ($\chi^2=2.55$; $p>.05$), cinsel ilişkiye yönelik doyum ($\chi^2=4.92$; $p>.05$) ve benlik doyumu ($\chi^2=5.51$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 9. Evlilik Doyumunun Evlenme Biçimi Açısından İncelenmesi

	Evlenme Biçimi	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Evlilik Doyumu Puanı	Flört	73	51.23	2.083	.353
	Görücü Usulü	14	41.11		
	Görücü+Flört	13	56.54		
Aile Puanı	Flört	73	49.36	1.355	.508
	Görücü Usulü	14	48.43		
	Görücü+Flört	13	59.12		
Cinsellik Puanı	Flört	73	51.93	1.157	.561
	Görücü Usulü	14	43.14		
	Görücü+Flört	13	50.38		
Benlik Puanı	Flört	73	50.95	4.208	.122
	Görücü Usulü	14	38.93		
	Görücü+Flört	13	60.46		

Tablo 'da farklı biçimlerde evlenen katılımcıların evlilik doyumu düzeylerine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; farklı biçimlerde evlenen kadınların algıladıkları evlilik doyumu ($\chi^2=2.08$; $p>.05$), aile ilişkilerine yönelik doyum ($\chi^2=1.35$; $p>.05$), cinsel ilişkiye yönelik doyum ($\chi^2=1.16$; $p>.05$) ve benlik doyumu ($\chi^2=4.21$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 10. Evlilik Doyumunun Evlenme Biçimi Açısından İncelenmesi

Evlenme Biçimi		N	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	p
Evlilik Doyumu Puanı	Flört	73	51.23	3739.50	932.500	.680
	Görücü	27	48.54	1310.50		
Aile Puanı	Flört	73	49.36	3603.50	902.500	.515
	Görücü	27	53.57	1446.50		
Cinsellik Puanı	Flört	73	51.93	3791.00	881.000	.401
	Görücü	27	46.63	1259.00		
Benlik Puanı	Flört	73	50.95	3719.00	953.000	.790
	Görücü	27	49.30	1331.00		

Tablo 'da görücü ve flört yolu ile evlenen katılımcıların evlilik doyumu düzeylerine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; görücü ve flört yolu ile evlenen kadınların algıladıkları evlilik doyumu ($\chi^2=932.50$; $p>.05$), aile ilişkilerine yönelik doyum ($\chi^2=902.50$; $p>.05$), cinsel ilişkiye yönelik doyum ($\chi^2=881.00$; $p>.05$) ve benlik doyumu ($\chi^2=953.00$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 11. Evlilik Doyumunun Çocuk Sahipliği Açısından İncelenmesi

Çocuk Sahipliği		N	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	p
Evlilik Doyumu Puanı	Evet	84	49.92	4193.00	623.000	.644
	Hayır	16	53.56	857.00		
Aile Puanı	Evet	84	52.73	4429.00	485.000	.076
	Hayır	16	38.81	621.00		
Cinsellik Puanı	Evet	84	46.65	3918.50	348.500	.002
	Hayır	16	70.72	1131.50		
Benlik Puanı	Evet	84	47.61	3999.00	429.000	.016
	Hayır	16	65.69	1051.00		

Tablo 'da çocuk sahibi olan ve olmayan katılımcıların evlilik doyumu düzeylerine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; çocuk sahibi olan ve olmayan kadınların algıladıkları evlilik doyumu ($U=623.00$; $p>.05$) ve aile ilişkilerine yönelik doyum ($U=485.00$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Bulgulara göre çocuk sahibi olan ve olmayan kadınların algıladıkları cinsel ilişkiye yönelik doyum ($U=348.50$; $p<.01$) ve benlik doyumu ($U=429.00$; $p<.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Sıralar ortalamaları ve toplamaları değerlendirildiğinde çocuk sahibi olmayan kadınların evliliklerinde cinsel ilişkiye yönelik doyum ve benlik doyumu düzeyinin, çocuk sahibi olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu gözlenmektedir.

Tablo 12. Evlilik Doyumunun Çocuk Sayısı Açısından İncelenmesi

	Çocuk Sayısı	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Evlilik Doyumu Puanı	Çocuk Yok	16	53.56	11.925	.003
	1 Çocuk	35	62.71		
	2 Çocuk ve Üzeri	49	40.78		
Aile Puanı	Çocuk Yok	16	38.81	5.879	.053
	1 Çocuk	35	58.86		
	2 Çocuk ve Üzeri	49	48.35		
Cinsellik Puanı	Çocuk Yok	16	70.72	16.571	.000
	1 Çocuk	35	55.97		
	2 Çocuk ve Üzeri	49	39.99		
Benlik Puanı	Çocuk Yok	16	65.69	18.552	.000
	1 Çocuk	35	60.27		
	2 Çocuk ve Üzeri	49	38.56		

Tablo 'da farklı sayılarda çocuk sahibi olan katılımcıların evlilik doyumu düzeylerine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; farklı sayılarda çocuk sahibi olan kadınların algıladıkları aile ilişkilerine yönelik doyum ($\chi^2=5.88$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Bulgulara göre farklı sayılarda çocuk sahibi olan kadınların algıladıkları evlilik doyumu ($\chi^2=11.92$; $p<.01$), cinsel ilişkiye yönelik doyum ($\chi^2=16.57$; $p<.001$) ve benlik doyumu ($\chi^2=18.55$; $p<.001$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğuna yönelik yapılan Mann-Whitney U testi değerlendirildiğinde çocuk sahibi olmayan ve tek çocuk sahibi kadınların evlilik doyumu, cinsel ilişkiye yönelik doyum ve benlik doyumu

düzeyinin, 2 ve üzerinde çocuk sahibi olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

3.2. PSIKOLOJİK İYİ OLUŞUN KATILIMCILARA AİT BİLGİLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Tablo 13. Psikolojik İyi Oluşun Yaş Açısından İncelenmesi

	Yaş	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Psikolojik İyi Oluş Puanı	20-29 Yaş	22	60.09	3.305	.192
	30-39 Yaş	36	49.36		
	40 Yaş ve Üzeri	42	46.45		

Tablo 'da farklı yaşlardaki katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeylerine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; farklı yaşlardaki kadınların psikolojik iyi oluş ($\chi^2=3.30$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 14. Psikolojik İyi Oluşun Eğitim Durumu Açısından İncelenmesi

	Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Psikolojik İyi Oluş Puanı	İlkokul	18	47.08	.476	.788
	Lise	39	52.63		
	Üniversite	43	50.00		

Tablo 'da farklı eğitim durumlarına sahip katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeylerine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; farklı eğitim durumlarına sahip kadınların psikolojik iyi oluş ($\chi^2=0.48$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 15. Psikolojik İyi Oluşun Yaşanılan Yer Açısından İncelenmesi

	Yaşanılan Yer	N	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	p
Psikolojik İyi Oluş Puanı	Köy	50	56.28	2814.00	961.000	.045
	İlçe	50	44.72	2236.00		

Tablo 'da köy ve ilçede yaşamakta olan katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeylerine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; köy ve ilçede yaşamakta olan kadınların psikolojik iyi oluş ($U=961.00$; $p<.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Sıralar ortalamaları ve toplamaları değerlendirildiğinde köyde yaşamakta olan kadınların psikolojik iyi oluş düzeyinin, ilçede yaşamakta olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu gözlenmektedir.

Tablo 16. Psikolojik İyi Oluşun Evlilik Süresi Açısından İncelenmesi

	Evlilik Süresi	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Psikolojik İyi Oluş Puanı	1-5 Yıl	23	62.89	6.933	.139
	6-10 Yıl	26	46.94		
	11-15 yıl	13	52.46		
	16-20 Yıl	12	38.79		
	20 Yıl ve Üzeri	26	47.52		

Tablo 'da farklı sürelerdir evli olan katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeylerine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; farklı sürelerdir evli olan kadınların psikolojik iyi oluş ($\chi^2=6.93$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 17. Psikolojik İyi Oluşun Evlilik Öncesi Tanışıklık Süresi Açısından İncelenmesi

	Evlilik Öncesi Tanışıklık Süresi	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Psikolojik İyi Oluş Puanı	1 Yıl	40	46.95	4.547	.208
	2 Yıl	27	50.44		
	3 Yıl	14	65.32		
	4 Yıl ve Üzeri	19	47.13		

Tablo 'da evlilik öncesi tanışıklığı farklı sürelerde olan katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeylerine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; evlilik öncesi tanışıklığı farklı sürelerde olan kadınların psikolojik iyi oluş ($\chi^2=4.55$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 18. Psikolojik İyi Oluşun Evlenme Biçimi Açısından İncelenmesi

	Evlenme Biçimi	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Psikolojik İyi Oluş Puanı	Flört	73	51.87	2.373	.305
	Görücü Usulü	14	39.68		
	Görücü+Flört	13	54.46		

Tablo 'da farklı biçimlerde evlenen katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeylerine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; farklı biçimlerde evlenen kadınların psikolojik iyi oluş ($\chi^2=2.37$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 19. Psikolojik İyi Oluşun Evlenme Biçimi Açısından İncelenmesi

	Evlenme Biçimi	N	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	p
Psikolojik İyi Oluş Puanı	Flört	73	51.87	3786.50	885.500	.436
	Görücü	27	46.80	1263.50		

Tablo 'da görücü ve flört yolu ile evlenen katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeylerine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; görücü ve flört yolu ile evlenen kadınların psikolojik iyi oluş ($\chi^2=885.50$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 20. Psikolojik İyi Oluşun Çocuk Sahipliği Açısından İncelenmesi

	Çocuk Sahipliği	N	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	p
Psikolojik İyi Oluş Puanı	Evet	84	48.55	4078.00	508.000	.122
	Hayır	16	60.75	972.00		

Tablo 'da çocuk sahibi olan ve olmayan katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeylerine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; çocuk sahibi olan ve olmayan kadınların psikolojik iyi oluş ($U=508.00$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 21. Psikolojik İyi Oluşun Çocuk Sayısı Açısından İncelenmesi

	Çocuk Sayısı	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Psikolojik İyi Oluş Puanı	Çocuk Yok	16	60.75	3.680	.159
	1 Çocuk	35	52.77		
	2 Çocuk ve Üzeri	49	45.53		

Tablo 'da farklı sayılarda çocuk sahibi olan katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeylerine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; farklı sayılarda çocuk sahibi olan kadınların psikolojik iyi oluş ($\chi^2=3.68$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

3.3. AİLE İÇİ ŞİDDETİN KATILIMCILARA AİT BİLGİLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Tablo 22. Aile İçi Şiddetin Yaş Açısından İncelenmesi

	Yaş	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Aile İçi Şiddet Puanı	20-29 Yaş	22	45.09	5.904	.052
	30-39 Yaş	36	44.39		
	40 Yaş ve Üzeri	42	58.57		
Duygusal Şiddet Puanı	20-29 Yaş	22	41.02	7.784	.020
	30-39 Yaş	36	46.46		
	40 Yaş ve Üzeri	42	58.93		
Fiziksel Şiddet Puanı	20-29 Yaş	22	42.00	9.445	.009
	30-39 Yaş	36	48.39		
	40 Yaş ve Üzeri	42	56.76		
Sözel Şiddet Puanı	20-29 Yaş	22	44.77	1.584	.453
	30-39 Yaş	36	51.99		
	40 Yaş ve Üzeri	42	52.23		
Cinsel Şiddet Puanı	20-29 Yaş	22	49.59	2.094	.351
	30-39 Yaş	36	46.47		
	40 Yaş ve Üzeri	42	54.43		
Ekonomik Şiddet Puanı	20-29 Yaş	22	48.75	2.613	.271
	30-39 Yaş	36	45.93		
	40 Yaş ve Üzeri	42	55.33		

Tablo 'da farklı yaşlardaki katılımcıların yaşadığı aile içi şiddet düzeylerine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; farklı yaşlardaki kadınların yaşadıkları aile içi şiddet ($\chi^2=5.90$; $p>.05$), sözel şiddet ($\chi^2=1.58$; $p>.05$), cinsel şiddet ($\chi^2=2.09$; $p>.05$) ve ekonomik şiddet ($\chi^2=2.61$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Bulgulara göre farklı yaşlardaki kadınların yaşadıkları duygusal şiddet ($\chi^2=7.78$; $p<.05$), fiziksel şiddet ($\chi^2=9.44$; $p<.01$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğuna yönelik yapılan Mann-Whitney U testi değerlendirildiğinde 40 yaş ve üzeri olan kadınların evliliklerinde yaşadıkları duygusal şiddet ve fiziksel şiddet düzeyinin, 20-39 yaş arasında olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 23. Aile İçi Şiddetin Eğitim Durumu Açısından İncelenmesi

	Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması	χ^2	P
Aile İçi Şiddet Puanı	İlkokul	18	47.69	7.722	.021
	Lise	39	60.10		
	Üniversite	43	42.97		
Duygusal Şiddet Puanı	İlkokul	18	43.36	5.853	.054
	Lise	39	58.47		
	Üniversite	43	46.26		
Fiziksel Şiddet Puanı	İlkokul	18	47.94	2.826	.243
	Lise	39	54.49		
	Üniversite	43	47.95		
Sözel Şiddet Puanı	İlkokul	18	48.14	8.080	.018
	Lise	39	58.88		
	Üniversite	43	43.88		
Cinsel Şiddet Puanı	İlkokul	18	50.44	2.580	.275
	Lise	39	55.06		
	Üniversite	43	46.38		
Ekonomik Şiddet Puanı	İlkokul	18	53.22	6.467	.039
	Lise	39	57.50		
	Üniversite	43	43.01		

Tablo 'da farklı eğitim durumlarına sahip katılımcıların yaşadığı aile içi şiddet düzeylerine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; farklı eğitim durumlarına sahip kadınların yaşadıkları duygusal şiddet

($\chi^2=5.85$; $p>.05$), fiziksel şiddet ($\chi^2=2.83$; $p>.05$), cinsel şiddet ($\chi^2=2.58$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Bulgulara göre farklı eğitim durumlarına sahip kadınların yaşadıkları aile içi şiddet ($\chi^2=7.72$; $p<.05$), sözel şiddet ($\chi^2=8.08$; $p<.05$), ve ekonomik şiddet ($\chi^2=6.47$; $p<.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğuna yönelik yapılan Mann-Whitney U testi değerlendirildiğinde lise mezunun olan kadınların evliliklerinde yaşadıkları aile içi şiddet, sözel şiddet ve ekonomik şiddet düzeyinin, üniversite mezunu olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 24. Aile İçi Şiddetin Yaşanılan Yer Açısından İncelenmesi

Yaşanılan Yer		N	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	P
Aile İçi Şiddet Puanı	Köy	50	47.71	2385.50	1110.500	.324
	İlçe	50	53.29	2664.50		
Duygusal Şiddet Puanı	Köy	50	45.80	2290.00	1015.000	.078
	İlçe	50	55.20	2760.00		
Fiziksel Şiddet Puanı	Köy	50	46.75	2337.50	1062.500	.048
	İlçe	50	54.25	2712.50		
Sözel Şiddet Puanı	Köy	50	53.14	2657.00	1118.000	.275
	İlçe	50	47.86	2393.00		
Cinsel Şiddet Puanı	Köy	50	46.74	2337.00	1062.000	.124
	İlçe	50	54.26	2713.00		
Ekonomik Şiddet Puanı	Köy	50	51.00	2550.00	1225.000	.849
	İlçe	50	50.00	2500.00		

Tablo 'da köy ve ilçede yaşamakta olan katılımcıların yaşadığı aile içi şiddet düzeylerine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; köy ve ilçede yaşamakta olan kadınların yaşadıkları aile içi şiddet ($U=1110.50$; $p>.05$), duygusal şiddet ($U=1015.00$; $p>.05$), sözel şiddet ($U=1118.00$; $p>.05$), cinsel şiddet ($U=1062.00$; $p>.05$) ve ekonomik şiddet ($U=1225.00$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Sıralar ortalamaları ve toplamaları değerlendirildiğinde ilçede yaşamakta olan kadınların evliliklerinde yaşadıkları fiziksel şiddet düzeyinin, köyde yaşamakta olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu gözlenmektedir.

Bulgulara göre köy ve ilçede yaşamakta olan kadınların yaşadıkları fiziksel şiddet ($U=1062.50$; $p<.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Tablo 25. Aile İçi Şiddetin Evlilik Süresi Açısından İncelenmesi

	Evlilik Süresi	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Aile İçi Şiddet Puanı	1-5 Yıl	23	40.72	13.995	.007
	6-10 Yıl	26	44.56		
	11-15 yıl	13	44.81		
	16-20 Yıl	12	73.75		
	20 Yıl ve Üzeri	26	57.21		
Duygusal Şiddet Puanı	1-5 Yıl	23	40.41	16.938	.002
	6-10 Yıl	26	44.94		
	11-15 yıl	13	49.46		
	16-20 Yıl	12	77.50		
	20 Yıl ve Üzeri	26	53.04		
Fiziksel Şiddet Puanı	1-5 Yıl	23	42.00	7.579	.108
	6-10 Yıl	26	49.37		
	11-15 yıl	13	53.46		
	16-20 Yıl	12	55.13		
	20 Yıl ve Üzeri	26	55.54		
Sözel Şiddet Puanı	1-5 Yıl	23	40.22	6.312	.177
	6-10 Yıl	26	54.46		
	11-15 yıl	13	49.12		
	16-20 Yıl	12	58.04		
	20 Yıl ve Üzeri	26	52.85		
Cinsel Şiddet Puanı	1-5 Yıl	23	48.89	5.690	.224
	6-10 Yıl	26	42.44		
	11-15 yıl	13	54.88		
	16-20 Yıl	12	60.58		
	20 Yıl ve Üzeri	26	53.13		
Ekonomik Şiddet Puanı	1-5 Yıl	23	45.72	8.972	.062
	6-10 Yıl	26	43.33		
	11-15 yıl	13	46.04		
	16-20 Yıl	12	66.38		
	20 Yıl ve Üzeri	26	56.81		

Tablo 'da farklı sürelerdir evli olan katılımcıların yaşadığı aile içi şiddet düzeylerine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine

göre; farklı sürelerdir evli olan kadınların yaşadıkları fiziksel şiddet ($\chi^2=7.58$; $p>.05$), sözel şiddet ($\chi^2=6.31$; $p>.05$), cinsel şiddet ($\chi^2=5.69$; $p>.05$) ve ekonomik şiddet ($\chi^2=8.97$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Bulgulara göre farklı sürelerdir evli olan kadınların yaşadıkları aile içi şiddet ($\chi^2=13.99$; $p<.01$), duygusal şiddet ($\chi^2=16.94$; $p<.01$) düzeyleri anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğuna yönelik yapılan Mann-Whitney U testi değerlendirildiğinde 16 yıl ve üzeri süre ile olan kadınların evliliklerinde yaşadıkları aile içi şiddet ve duygusal düzeyinin, 1-15 yıl arası süre ile evli olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 26. Aile İçi Şiddetin Evlilik Öncesi Tanışıklık Süresi Açısından İncelenmesi

Evlilik Öncesi Tanışıklık Süresi		N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Aile İçi Şiddet Puanı	1 Yıl	40	54.13	5.313	.150
	2 Yıl	27	45.96		
	3 Yıl	14	38.43		
	4 Yıl ve Üzeri	19	58.21		
Duygusal Şiddet Puanı	1 Yıl	40	53.48	6.325	.097
	2 Yıl	27	42.28		
	3 Yıl	14	44.54		
	4 Yıl ve Üzeri	19	60.32		
Fiziksel Şiddet Puanı	1 Yıl	40	51.88	3.518	.318
	2 Yıl	27	47.39		
	3 Yıl	14	45.29		
	4 Yıl ve Üzeri	19	55.87		
Sözel Şiddet Puanı	1 Yıl	40	54.78	7.247	.064
	2 Yıl	27	46.26		
	3 Yıl	14	37.82		
	4 Yıl ve Üzeri	19	56.87		
Cinsel Şiddet Puanı	1 Yıl	40	50.49	5.669	.129
	2 Yıl	27	49.93		
	3 Yıl	14	39.21		
	4 Yıl ve Üzeri	19	59.66		
Ekonomik Şiddet Puanı	1 Yıl	40	54.43	4.118	.249
	2 Yıl	27	49.76		
	3 Yıl	14	38.14		
	4 Yıl ve Üzeri	19	52.39		

Tablo 'da evlilik öncesi tanışıklığı farklı sürelerde olan katılımcıların yaşadığı aile içi şiddet düzeylerine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; evlilik öncesi tanışıklığı farklı sürelerde olan kadınların yaşadıkları aile içi şiddet ($\chi^2=5.31$; $p>.05$), duygusal şiddet ($\chi^2=6.32$; $p>.05$), fiziksel şiddet ($\chi^2=3.52$; $p>.05$), sözel şiddet ($\chi^2=7.25$; $p>.05$), cinsel şiddet ($\chi^2=5.67$; $p>.05$) ve ekonomik şiddet ($\chi^2=4.12$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 27. Aile İçi Şiddetin Evlenme Biçimi Açısından İncelenmesi

Evlenme Biçimi		N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Aile İçi Şiddet Puanı	Flört	73	48.95	1.130	.568
	Görücü Usulü	14	51.71		
	Görücü+Flört	13	57.88		
Duygusal Şiddet Puanı	Flört	73	50.21	.036	.982
	Görücü Usulü	14	51.04		
	Görücü+Flört	13	51.58		
Fiziksel Şiddet Puanı	Flört	73	51.55	1.101	.577
	Görücü Usulü	14	45.82		
	Görücü+Flört	13	49.65		
Sözel Şiddet Puanı	Flört	73	48.47	4.375	.112
	Görücü Usulü	14	48.96		
	Görücü+Flört	13	63.58		
Cinsel Şiddet Puanı	Flört	73	49.57	.400	.819
	Görücü Usulü	14	53.39		
	Görücü+Flört	13	52.62		
Ekonomik Şiddet Puanı	Flört	73	48.45	2.556	.279
	Görücü Usulü	14	51.39		
	Görücü+Flört	13	61.04		

Tablo 'da farklı biçimlerde evlenen katılımcıların yaşadığı aile içi şiddet düzeylerine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; farklı biçimlerde evlenen kadınların yaşadıkları aile içi şiddet ($\chi^2=1.13$; $p>.05$), duygusal şiddet ($U=0.04$; $p>.05$), fiziksel şiddet ($U=1.10$; $p>.05$), sözel şiddet ($U=4.38$; $p>.05$), cinsel şiddet ($U=0.40$; $p>.05$) ve ekonomik şiddet ($U=2.56$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 28. Aile İçi Şiddetin Evlenme Biçimi Açısından İncelenmesi

Evlenme Biçimi		N	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	p
Aile İçi Şiddet Puanı	Flört	73	48.95	3573.50	872.500	.368
	Görücü	27	54.69	1476.50		
Duygusal Şiddet Puanı	Flört	73	50.21	3665.00	964.000	.856
	Görücü	27	51.30	1385.00		
Fiziksel Şiddet Puanı	Flört	73	51.55	3763.00	909.000	.364
	Görücü	27	47.67	1287.00		
Sözel Şiddet Puanı	Flört	73	48.47	3538.00	837.000	.167
	Görücü	27	56.00	1512.00		
Cinsel Şiddet Puanı	Flört	73	49.57	3618.50	917.500	.531
	Görücü	27	53.02	1431.50		
Ekonomik Şiddet Puanı	Flört	73	48.45	3537.00	836.000	.200
	Görücü	27	56.04	1513.00		

Tablo 'da görücü ve flört yolu ile evlenen katılımcıların yaşadığı aile içi şiddet düzeylerine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; görücü ve flört yolu ile evlenen kadınların yaşadıkları aile içi şiddet ($U=872.50$; $p>.05$), duygusal şiddet ($U=964.00$; $p>.05$), fiziksel şiddet ($U=909.00$; $p>.05$), sözel şiddet ($U=837.00$; $p>.05$), cinsel şiddet ($U=917.50$; $p>.05$) ve ekonomik şiddet ($U=836.00$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 29. Aile İçi Şiddetin Çocuk Sahipliği Açısından İncelenmesi

Çocuk Sahipliği		N	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	p
Aile İçi Şiddet Puanı	Evet	84	51.85	4355.50	558.500	.274
	Hayır	16	43.41	694.50		
Duygusal Şiddet Puanı	Evet	84	51.71	4343.50	570.500	.300
	Hayır	16	44.16	706.50		
Fiziksel Şiddet Puanı	Evet	84	52.12	4378.00	536.000	.050
	Hayır	16	42.00	672.00		
Sözel Şiddet Puanı	Evet	84	51.94	4363.00	551.000	.172
	Hayır	16	42.94	687.00		
Cinsel Şiddet Puanı	Evet	84	50.48	4240.00	670.000	.982
	Hayır	16	50.63	810.00		
Ekonomik Şiddet Puanı	Evet	84	50.99	4283.50	630.500	.666
	Hayır	16	47.91	766.50		

Tablo 'da çocuk sahibi olan ve olmayan katılımcıların yaşadığı aile içi şiddet düzeylerine ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; çocuk sahibi olan ve olmayan kadınların yaşadıkları aile içi şiddet ($U=558.50$; $p>.05$), duygusal şiddet ($U=570.50$; $p>.05$), fiziksel şiddet ($U=536.00$; $p>.05$), sözel şiddet ($U=551.00$; $p>.05$), cinsel şiddet ($U=670.00$; $p>.05$) ve ekonomik şiddet ($U=630.50$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 30. Aile İçi Şiddetin Çocuk Sayısı Açısından İncelenmesi

	Çocuk Sayısı	N	Sıra Ortalaması	χ^2	p
Aile İçi Şiddet Puanı	Çocuk Yok	16	43.41	8.687	.013
	1 Çocuk	35	41.86		
	2 Çocuk ve Üzeri	49	58.99		
Duygusal Şiddet Puanı	Çocuk Yok	16	44.16	10.651	.005
	1 Çocuk	35	41.04		
	2 Çocuk ve Üzeri	49	59.33		
Fiziksel Şiddet Puanı	Çocuk Yok	16	42.00	5.234	.073
	1 Çocuk	35	49.21		
	2 Çocuk ve Üzeri	49	54.19		
Sözel Şiddet Puanı	Çocuk Yok	16	42.94	3.456	.178
	1 Çocuk	35	48.00		
	2 Çocuk ve Üzeri	49	54.76		
Cinsel Şiddet Puanı	Çocuk Yok	16	50.63	4.308	.116
	1 Çocuk	35	43.93		
	2 Çocuk ve Üzeri	49	55.15		
Ekonomik Şiddet Puanı	Çocuk Yok	16	47.91	3.636	.162
	1 Çocuk	35	44.70		
	2 Çocuk ve Üzeri	49	55.49		

Tablo 'da farklı sayılarda çocuk sahibi olan katılımcıların yaşadığı aile içi şiddet düzeylerine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre; farklı sayılarda çocuk sahibi olan kadınların yaşadıkları fiziksel şiddet ($\chi^2=5.23$; $p>.05$), sözel şiddet ($\chi^2=3.46$; $p>.05$), cinsel şiddet ($\chi^2=4.31$; $p>.05$) ve ekonomik şiddet ($\chi^2=3.64$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Bulgulara göre farklı sayılarda çocuk sahibi olan kadınların yaşadıkları aile içi şiddet ($\chi^2=8.69$; $p<.05$), duygusal şiddet ($\chi^2=10.65$; $p<.01$) düzeyleri arasında

anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğuna yönelik yapılan Mann-Whitney U testi değerlendirildiğinde 2 ve üzeri sayıda çocuk sahibi olan kadınların evliliklerinde yaşadıkları aile içi şiddet ve duygusal düzeyinin, çocuk sahibi olmayan ve tek çocuk sahibi olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

3.4. EVLİLİK DOYUMUNUN, PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ VE AİLE İÇİ ŞİDDET ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Tablo 31. Evlilik Doyumunun, Psikolojik İyi Oluş Ve Aile İçi Şiddet Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

	Evlilik Doyumu	Aile	Cinsellik	Benlik	Psikolojik İyi Oluş
Psikolojik İyi Oluş Puanı	.266**	-.069	.366**	.210**	1
Aile İçi Şiddet Puanı	-.565**	-.491**	-.238*	-.424**	-.341**
Duygusal Şiddet Puanı	-.572**	-.418**	-.290**	-.523**	-.358**
Fiziksel Şiddet Puanı	-.402**	-.256*	-.316**	-.380**	-.336**
Sözel Şiddet Puanı	-.343**	-.352**	-.102	-.254*	-.286**
Cinsel Şiddet Puanı	-.384**	-.340**	-.128	-.327**	-.196
Ekonomik Şiddet Puanı	-.413**	-.397**	-.162	-.194	-.200*

Tablo 'da katılımcıların evlilik doyumu, psikolojik iyi oluş ve yaşadığı aile içi şiddet düzeyleri arasındaki ilişkiye ilişkin Spearman Korelasyon testi sonuçları yer almaktadır. Test değerine göre;

- Kadınların psikolojik iyi oluş düzeyleri ile evlilik doyumu ($\rho=.266$; $p<.001$), cinsel ilişkilere yönelik doyum ($\rho=.366$; $p<.001$) ve benlik doyumu ($\rho=.210$; $p<.001$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır fakat evliliklerinde algıladıkları aile ilişkilerine yönelik doyum ($\rho=-.069$; $p>.05$) düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.
- Kadınların evlilik doyumu ile evliliklerinde yaşadıkları aile içi şiddet ($\rho=-.565$; $p<.001$), duygusal şiddet ($\rho=-.572$; $p<.001$), fiziksel şiddet ($\rho=-.402$; $p<.001$), sözel şiddet ($\rho=-.343$; $p<.001$), cinsel şiddet ($\rho=-.384$;

$p<.001$), ekonomik şiddet ($\rho=-.413$; $p<.001$) düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

- Kadınların evliliklerinde algıladıkları aile ilişkilerine yönelik doyum ile evliliklerinde yaşadıkları aile içi şiddet ($\rho=-.491$; $p<.001$), duygusal şiddet ($\rho=-.418$; $p<.001$), fiziksel şiddet ($\rho=-.256$; $p<.05$), sözel şiddet ($\rho=-.352$; $p<.001$), cinsel şiddet ($\rho=-.340$; $p<.001$) ve ekonomik şiddet ($\rho=-.397$; $p<.001$) düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır.
- Kadınların evliliklerinde algıladıkları cinsel ilişkiye yönelik doyum ile evliliklerinde yaşadıkları aile içi şiddet ($\rho=-.238$; $p<.05$), duygusal şiddet ($\rho=-.290$; $p<.001$), fiziksel şiddet ($\rho=-.316$; $p<.001$) düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Fakat Kadınların evliliklerinde algıladıkları cinsel ilişkiye yönelik doyum ile evliliklerinde yaşadıkları sözel şiddet ($\rho=-.102$; $p>.05$), cinsel şiddet ($\rho=-.128$; $p>.05$), ekonomik şiddet ($\rho=-.162$; $p>.05$) arasında anlamlı bir ilişki yoktur.
- Kadınların evliliklerinde algıladıkları benlik doyumu ile evliliklerinde yaşadıkları aile içi şiddet ($\rho=-.424$; $p<.001$), duygusal şiddet ($\rho=-.523$; $p<.001$), fiziksel şiddet ($\rho=-.380$; $p<.001$), sözel şiddet ($\rho=-.254$; $p<.05$), cinsel şiddet ($\rho=-.327$; $p<.001$) düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Fakat Kadınların evliliklerinde algıladıkları benlik doyumu ile evliliklerinde yaşadıkları ekonomik şiddet ($\rho=-.194$; $p>.05$) arasında anlamlı bir ilişki yoktur.
- Kadınların psikolojik iyi oluş düzeyleri ile evliliklerinde yaşadıkları aile içi şiddet ($\rho=-.341$; $p<.001$), duygusal şiddet ($\rho=-.358$; $p<.001$), fiziksel şiddet ($\rho=-.336$; $p<.001$), sözel şiddet ($\rho=-.286$; $p<.001$), ekonomik şiddet ($\rho=-.200$; $p<.001$) düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Fakat Kadınların psikolojik iyi oluş düzeyleri ile evliliklerinde yaşadıkları cinsel şiddet ($\rho=-.196$; $p>.05$) arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA

Araştırmanın amacı evli kadınlarda evlilik doyumu, psikolojik iyi oluş ve aile içi şiddet seviyeleri arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Bu bölümde araştırmanın bulguları konu üzerinde düzenlenmiş çeşitli çalışmaların bulguları ile karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Kapan (2014) tarafından yapılan çalışmada kırsal bölgelerde yaşayan gebe kadınların depresyon düzeyinin, yalnızlık algısının ve yaşadığı aile içi şiddet düzeyinin kentsel bölgelerde yaşayanlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu araştırmadaki katılımcılar değerlendirildiğinde ise köyde yaşamakta olan kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin, ilçede yaşamakta olan kadınlara kıyasla yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca yine farklı olarak ilçede yaşamakta olan kadınların aile içi şiddet ölçeğinin bir alt alanı olan fiziksel şiddet düzeyinin köyde yaşayan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun nedeni olarak ise erkeklerin toplumsal anlamda güçlü kadınlar üzerinde otorite kurmaları ve şiddeti sürdürmeyi lüzumlu gördükleri düşünülmektedir.

Kaya (2017) tarafından kırsal ve kentsel alanda yaşayan evli kadınların evlilik uyumu, evlilik doyumu ve ilişkilerde mutluluk düzeyleri üzerine yapılan çalışmada kırsal alanda yaşayan kadınların evlilik uyumu ve evlilik doyumu düzeylerinin şehirde yaşayan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Belli nebze benzer sonuçlar bulduğumuz bu çalışmada ise köyde yaşayan kadınların evlilik doyumu ölçeğinin cinsellik ve benlik alt ölçeklerinde ilçede yaşayan kadınlara kıyasla daha yüksek sonuçlar aldığı görülmektedir. Bu durumun sebebi olarak da katılımcıların hem eğitim düzeyinden kaynaklı hem de köyde yaşayan kadınların, eşlerinden ve evliliklerinden beklenti seviyelerine göre oluştuğu düşünülmektedir.

Sancaktar (2016) tarafından yeni evlenen ve uzun süredir evli olan çiftlerin evlilikte problem çözme becerisi düzeylerinin öznel iyi oluş ve evlilik doyumu düzeyleri üzerine yapılan çalışma sonucunda 5 yıldan uzun süredir evli olan

bireylerin evlilik doyumunun, 5 yıldan kısa süredir evli olan bireylere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada ise göre 1-5 yıl arası süre ile evli olan kadınların algıladıkları evlilik doyumu düzeyinin, daha uzun süredir evli olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Aynı çalışmada ise öznel iyi oluş düzeyinin bireylerin evlilik süresine göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Benzer neticeye varılan bu araştırmada da psikolojik iyi oluş düzeyinin evlilik süresine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Sancaktar (2016) tarafından yapılan çalışmada farklı biçimlerde evlenen bireylerin evlilik doyumları arasında farklılaşma olmadığı saptanmıştır. Benzer şekilde bu çalışmada kadınların algıladıkları evlilik doyumu düzeylerinin evlenme biçimine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Sonuçların değerlendirilmesi neticesinde bu durumun Bodrum'un küçük bir yerleşim yeri olmasına ve bu nedenle görüşü usulü ile hayatlarını birleştiren kişilerinde aslında birbirlerini yakinen tanıyıp sonrasında evlenme kararı almalarına bağlanmıştır. Yine Sancaktar (2016) tarafından yapılan çalışmada öznel iyi oluş düzeyinin bireylerin evlilik biçimine göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Aynı şekilde bu araştırmada psikolojik iyi oluş düzeyinin kadınların evlilik biçimine göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Diğer yandan, Ramezani ve arkadaşlarının (2015) İran'da 430 gebe kadın arasında düzenledikleri araştırmada kadınların gördükleri aile içi şiddetin yaşa ve evlilik biçimine göre farklılaşmadığını tespit etmiştir. Yapılan bu araştırma kapsamında da farklı biçimlerde evlenen kadınların yaşadıkları aile içi şiddet düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

Walker ve arkadaşları (2013) tarafından yaşlı çiftlerin evlilik doyumu, sosyal ilişkileri ve iyi oluş düzeyleri üzerine yapılan bir çalışmada yaş ve eğitim düzeyinin evlilik doyumu üzerine anlamlı bir etkisinin olmadığı gözlenmiştir. Benzer şekilde bu çalışmada kadınların algıladıkları evlilik doyumu düzeylerinin yaşa ve eğitim durumuna göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Çulha (2015) tarafından Muğla İlinin ilçelerinde yer alan dokuz farklı hastanede görev alan 241 evli ve en az bir çocuklu kadın arasında gerçekleştirilen çalışma sonucunda evlilik doyumu düzeyinin, bu çalışma ile benzer doğrultuda olarak yaşa göre farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bu çalışmadaki sonuçlar değerlendirildiğinde eğitim düzeyi ile evlilik doyumu

arasında anlamlı bir farklılık oluşmaması, Bodrum'un ülkemizin gelişmiş bir bölgesi olan Ege Bölgesi'nde olmasına ve eğitim seviyesi yüksek olmayan kişilerin dahi rahat bir yaşam sürerek kendilerini geliştirecek durumlarla karşı karşıya kalmasıyla ilişkilendirilebilir.

Araştırma sonucunda kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin yaşa, eğitim durumuna, evlilik süresine, evlilikten önceki tanışıklık süresine, evlenme biçimine, çocuk sahipliğine, çocuk sayısına göre farklılık göstermediği fakat yaşanan yere göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Çalışma bulgularına göre 1-5 yıl arası süre ile evli olan ve çocuk sahibi olmayan kadınların algıladıkları evlilik doyumu, düzeyinin, daha uzun süredir evli olan ve çocuk sahibi olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmadan farklı olarak Çulha (2015) tarafından yapılan araştırmada evlilik doyumu düzeyinin evlilik süresine ve çocuk sayısına farklılaşmadığı belirlenmiştir. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bu bulgu, 1-5 yıl süre ile evli olan ve çocuk sahibi olmayan kadınların evliliklerinde birbirlerine daha fazla zaman ayırdıkları olarak değerlendirilebilir.

Açıkgöz (2014) Zonguldak il merkezinde gerçekleştirdiği çalışmada kadınların aile içi şiddet ile kadınların eğitim düzeyi, evlilik süresi ve çocuk sayısı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir. Araştırma sonucunda kadınların yaşadıkları aile içi şiddet düzeylerinin eğitim durumuna, evlilik süresine ve çocuk sayısına göre farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Araştırma sonucunda kadınların yaşadıkları fiziksel şiddet düzeylerinin çocuk sayısına göre farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bu çalışmadan farklı olarak Altun (2006) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise kadınların çocuk sayısı arttıkça eşinden gördüğü fiziksel şiddet görme durumunun da arttığı belirlenmiştir. Altun (2006) tarafından Denizli İli Merkez Gözler Sağlık Ocağı Bölgesi'nde yaşayan 15-49 yaş 409 evli kadının katılımı ile gerçekleştirilen çalışma sonucunda herhangi bir okuldan mezun olmamış kadınların, ilköğretim ve üzeri eğitim alan kadınlara göre daha fazla fiziksel şiddet görmekte oldukları belirlenmiştir. Bu araştırma sonucunda ise kadınların yaşadıkları fiziksel şiddet düzeylerinin eğitim durumuna göre farklılık

göstermediği belirlenmiştir. Altun (2006) tarafından gerçekleştirilen çalışmada okul bitirmemiş kadın (n=148) ve ilkokul ve üzeri düzeyde okumuş kadın (n=195) sayısının yakın oranlarda olduğu bu çalışmada ise katılımcıların ilkokul (n=18), lise (n=39) ve üniversite (n=43) mezunlarından oluştuğu göz önünde bulundurulduğunda, iki çalışmanın bulgularının birbirinden farklı olması açıklanabilir. Öte yandan bu çalışmada Aile İçi Şiddet Ölçeğinin fiziksel şiddet alt boyutunun, katılımcıların görülen şiddet oranı düşük ve homojen bir grup oluşturması sebebiyle iç tutarlılığının düşük olduğu gözlenmiştir.

Araştırma sonucunda kadınların algıladıkları evlilik doyumu düzeylerinin yaşa göre farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bu çalışmadan farklı olarak Güven (2010) tarafından eşler arası şiddete yönelik nedensellik-sorumluluk yüklemeleri ve evlilik doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine İstanbul ilinde yaşı 344 kadın ve erkeğin katılımı ile gerçekleştirilen çalışmada yaş ile evlilik yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Benzer şekilde Güven (2010) tarafından eşler arası şiddete yönelik nedensellik-sorumluluk yüklemeleri ve evlilik doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine İstanbul ilinde yaşı 344 kadın ve erkeğin katılımı ile gerçekleştirilen çalışmada yaş ile evlilik yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda kadınların algıladıkları evlilik doyumu düzeylerinin evlenme biçimine göre farklılık göstermediği fakat çocuk sayısına göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bulgular değerlendirildiğinde çocuk sahibi olmayan ve tek çocuk sahibi kadınların evlilik doyumu, cinsel ilişkiye yönelik doyum ve benlik doyumu düzeyinin, 2 ve üzerinde çocuk sahibi olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmanın bulguları ile benzer doğrultuda olarak Güven (2010) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada kadın ve erkeklerin evlilik yaşam doyumlarının evlenme biçimine göre farklılaşmadığı fakat bu çalışmadan farklı olarak çocuk sayısına göre farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Bulgulara göre aile içi şiddet gören kadınların evlilik doyumunun düşük olduğu gözlenmiştir. Güven (2010) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada da bu

Çalışma ile benzer doğrultuda olarak eşinden şiddet gördüğünü belirlen kadınların evlilik doyumunu düzeyinin görmediğini belirten kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmaların sonuçları değerlendirildiğinde aile içi şiddetin evlilik doyumunu üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu söylenebilir.

Pehlivan (2011) tarafından bilişsel davranışçı yaklaşım temelli psikoeğitim programının kadın danışma merkezine başvuran annelerin iyi oluş düzeyi, evlilik doyumunu, problem çözme ve iletişim becerilerine etkisi üzerine yapılan bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Pehlivan (2011) alışma sonucunda; bilişsel davranışçı yaklaşıma dayalı psikoeğitim programının annelerin problem çözme beceri düzeylerini, iletişim beceri düzeylerini, evlilik doyum düzeylerini ve iyi oluş düzeylerini arttırdığı ortaya çıkmıştır. Daha sonra Akça Koca (2013) tarafından bir aile eğitim programının evli annelerin evlilik doyumunu, evlilikte sorun çözme becerisi ve psikolojik iyi oluşuna etkisi üzerine 22 bireyden 11'ine biri 120 dakika süren 9 oturumluk aile eğitim programı toplam 9 haftada uygulanmıştır. Akça Koca (2013) tarafından yapılan çalışma neticesinde aile eğitim programının evli annelerin, evlilik doyumlarını, evlilikte sorun çözme becerilerini ve psikolojik iyi oluş düzeylerini geliştirdiği grlmştir.

Akdağ (2014) İzmir ilinde yaşayan 386 evli bireyin katılımı ile gerçekleştirdiği araştırma neticesinde benlik saygısı ve evlilik doyumunun evli bireylerde psikolojik iyi oluşun anlamlı yordayıcıları olduğunu tespit etmiştir. Bu alışma sonucunda evli kadınların psikolojik iyi oluş düzeyleri ile evlilik doyumları arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiştir. Buradan hareketle psikolojik iyi oluşun evlilik doyumunu zerinenemli bir etkisi olduğu ortaya konmaktadır. Kaplan (2016) evli bireylerde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların, evlilik doyumuna ve psikolojik iyi oluş durumuna etkisinin incelenmesi üzerine gerçekleştirilen çalışmada ise İstanbul ili Beyoğlu ilçesindeki evli bireyler arasında ise psikolojik iyi oluş ile evlilik doyumunu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna ek olarak çalışmalar arasındaki farklılaşmanın sebebirneklem içerisinde erkek bireylerin de olmasından kaynaklanabilir. Bu durumun güncel çalışmalar bölgesel farklılıklara odaklanarak ile tekrar incelenmesi bu bağlamda sağlıklı olabilir.

SONUÇ

Araştırma sonucunda kadınların algıladıkları evlilik doyumu düzeylerinin yaşa, eğitim durumuna, evlilikten önceki tanışıklık süresine, evlenme biçimine, çocuk sahipliğine farklılık göstermediği fakat yaşanan yere, evlilik süresine, çocuk sayısına göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda kadınların algıladıkları aile ilişkilerine yönelik doyum düzeylerinin yaşa, evlilik süresine, evlilikten önceki tanışıklık süresine, evlenme biçimine, çocuk sahipliğine, çocuk sayısına farklılık göstermediği fakat eğitim durumuna, yaşanan yere göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda kadınların algıladıkları cinsel ilişkiye yönelik doyum ve benlik doyumu düzeylerinin eğitim durumuna, evlilikten önceki tanışıklık süresine, evlenme biçimine farklılık göstermediği fakat yaşa, yaşanan yere, evlilik süresine, çocuk sahipliğine, çocuk sayısına göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda kadınların psikolojik iyi oluş düzeylerinin yaşa, eğitim durumuna, evlilik süresine, evlilikten önceki tanışıklık süresine, evlenme biçimine, çocuk sahipliğine, çocuk sayısına göre farklılık göstermediği fakat yaşanan yere göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda kadınların yaşadıkları aile içi şiddet düzeylerinin yaşa, yaşanan yere, evlilikten önceki tanışıklık süresine, evlenme biçimine, çocuk sahipliğine göre farklılık göstermediği fakat eğitim durumuna, evlilik süresine, çocuk sayısına göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda kadınların yaşadıkları duygusal şiddet düzeylerinin eğitim durumuna, yaşanan yere, evlilikten önceki tanışıklık süresine, evlenme biçimine, çocuk sahipliğine göre farklılık göstermediği fakat yaşa, evlilik süresine, çocuk sayısına göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda kadınların yaşadıkları fiziksel şiddet düzeylerinin eğitim durumuna, evlilik süresine, evlilikten önceki tanışıklık süresine, evlenme

biçimine, çocuk sahipliğine, çocuk sayısına göre farklılık göstermediği fakat yaşa, yaşanılan yere göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda kadınların yaşadıkları sözel şiddet ve ekonomik şiddet düzeylerinin yaşa, yaşanılan yere, evlilik süresine, evlilikten önceki tanışıklık süresine, evlenme biçimine, çocuk sahipliğine, çocuk sayısına göre farklılık göstermediği fakat eğitim durumuna göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda kadınların yaşadıkları cinsel şiddet düzeylerinin yaşa, eğitim durumuna, yaşanılan yere, evlilik süresine, evlilikten önceki tanışıklık süresine, evlenme biçimine, çocuk sahipliğine, çocuk sayısına göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Bulgular değerlendirildiğinde 20-29 yaş arasındaki kadınların evliliklerinde algıladıkları cinsel ilişkiye yönelik doyum ve benlik doyumu düzeyinin, 30 yaşın üzerinde olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bulgular değerlendirildiğinde ilkokul mezunu olan kadınların evliliklerinde algıladıkları aile ilişkilerine yönelik doyum düzeyinin, lise mezunu olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bulgular değerlendirildiğinde köyde yaşamakta olan kadınların algıladıkları evlilik doyumu, cinsel ilişkiye yönelik doyum ve benlik doyumu düzeyinin, ilçede yaşamakta olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna ek olarak köyde yaşamakta olan kadınların, ilçede yaşamakta olan kadınlara kıyasla daha genç yaşta oldukları ve daha kısa süredir evli oldukları gözlenmiştir. Ayrıca 1-5 yıl arası süre ile evli olan kadınların algıladıkları evlilik doyumu, cinsel ilişkiye yönelik doyum ve benlik doyumu düzeyinin, daha uzun süredir evli olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna göre köy ve ilçede yaşamakta olan kadınların arasında görülen farklılaşmanın evlilik süresi ve yaştan kaynaklı olduğu düşünülebilir. Fakat ilçede yaşamakta olan kadınların evliliklerinde algıladıkları aile ilişkilerine yönelik doyum düzeyinin, köyde yaşamakta olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bulgular değerlendirildiğinde ocuk sahibi olmayan kadınların evliliklerinde cinsel ilişkiye yönelik doyum ve benlik doyumu düzeyinin, ocuk sahibi olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bulgular değerlendirildiğinde ocuk sahibi olmayan ve tek ocuk sahibi kadınların evlilik doyumu, cinsel ilişkiye yönelik doyum ve benlik doyumu düzeyinin, 2 ve üzerinde ocuk sahibi olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bulgular değerlendirildiğinde köyde yaşamakta olan kadınların psikolojik iyi oluş düzeyinin, ilçede yaşamakta olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bulgular değerlendirildiğinde 40 yaş ve üzeri olan kadınların evliliklerinde yaşadıkları duygusal şiddet ve fiziksel şiddet düzeyinin, 20-39 yaş arasında olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bulgular değerlendirildiğinde lise mezunun olan kadınların evliliklerinde yaşadıkları aile içi şiddet, sözel şiddet ve ekonomik şiddet düzeyinin, niversite mezunu olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bulgular değerlendirildiğinde ilçede yaşamakta olan kadınların evliliklerinde yaşadıkları fiziksel şiddet düzeyinin, köyde yaşamakta olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bulgular değerlendirildiğinde 16 yıl ve üzeri süre ile olan kadınların evliliklerinde yaşadıkları aile içi şiddet ve duygusal düzeyinin, 1-15 yıl arası süre ile evli olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bulgular değerlendirildiğinde 2 ve üzeri sayıda ocuk sahibi olan kadınların evliliklerinde yaşadıkları aile içi şiddet ve duygusal düzeyinin, ocuk sahibi olmayan ve tek ocuk sahibi olan kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

ÖNERİLER

Bu çalışmada örneklem grubunu temsilen Muğla ili Bodrum ilçesinden 100 katılımcıya yer verilmiştir. Gelecek araştırmalarda daha fazla katılımcıyla farklı il ve ilçelerde araştırmalar yürütülebilir.

Psikolojik iyi oluş kavramı ile ilgili literatürün çok kısıtlı olduğu daha çok evlilik doyumu ve güncel bir konu olan aile içi şiddet kavramının çalışıldığı saptanmıştır. Bu nedenle ileride yapılacak araştırmalarda psikolojik iyi oluş kavramının araştırılmaya ihtiyacı olduğu gözlenmiştir.

Psikopatolojilerin gelişiminde önemli bir yere sahip olan aile içi şiddet ile mücadele etmek için şiddeti azaltmaya yönelik stratejiler geliştirerek toplumun genelinde sağlıklı bireyler yetiştirmek amacıyla çalışmalar planlanmalıdır.

Aile içi şiddetin minimum düzeye gelmesi, evlilik doyumunu arttırabilmek ve psikolojik iyi oluşun nasıl edinileceğini vatandaşlara aşlamak adına özel ve kamu eğitimleri verilmelidir.

Toplumsal ve sosyal bir problem olan kadına yönelik şiddet, şeffaf olarak ele alınıp, devletin ve toplumun tüm kurumları ile çözüme yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, H. O. (2014). *Zonguldak il merkezinde kadına yönelik aile içi şiddetin yaygınlığı, şiddet türleri, şiddet algısı ve kadınların şiddete yönelik tutumları*. (Tıpta Uzmanlık Tezi). Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak.
- Akçakoca, D. (2013). *Bir aile eğitim programının evli annelerin evlilik doyumu, evlilikte sorun çözme becerisi ve psikolojik iyi-oluşuna etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Akdağ, F. (2014). *Evli bireylerde psikolojik iyi oluşun kök aile ile ilişkiler, benlik saygısı ve evlilik doyumu açısından yordanması*. (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Albayrak, G. (2013). *Psiko-eğitim programı ile psikodramanın üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarına etkisinin karşılaştırılması*. (Doktora Tez). Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Alpay, A. (2009). *Yakın ilişkilerde bağışlama: Bağışlamanın; bağlanma, benlik saygısı, empati ve kıskançlık değişkenleri yönünden incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Altınay, A. G., ve Arat, Y. (2007). *Türkiye’de kadına yönelik şiddet*. İstanbul: Punto Baskı Çözümleri. [Adobe Reader 9 sürümü]. Erişim adresi: <http://research.sabanciuniv.edu/7029/1/TurkiyedeKadinaYonelikSiddet.pdf>
- Altıparmak. İ.B. (2015, Ağustos). Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelede şönim’lerin rolü: Ankara örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 36, 449-464. doi: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2882>

Altun, M. (2006). *Denizli ili kırsalında bir sağlık ocağı bölgesinde 15-49 yaş evli kadınların fiziksel şiddet görme durumları ve kadınların şiddete ilişkin tutumları*. (Yüksek lisans tezi). Halk Sağlığı Hemşireliği, ABD. Erişim adresi:

<http://acikerisim.pau.edu.tr:8080/xmlui/handle/11499/1963?show=full>

Anar, B. (2011). *Evli ve çalışan yetişkinlerin toplumsal cinsiyet rolleri ile evlilik doyumu ve iş doyumu ilişkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana. Erişim adresi:

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Ankara Tabip Odası. (2003, Mart). *Kadına yönelik şiddet ve hekimlik sempozyumu*. Ankara Tabip Odası Yayınları.: Ankara. Erişim adresi: http://halksagligiokulu.org/anasayfa/components/com_booklibrary/ebooks/kadinayoneliksidnetvehekimliksempozyumu2002.pdf

Aronson, E., Wilson, T. D., Akert, R. M. (2012). *Sosyal psikoloji*. O. Gündüz (Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Arslan, D. (1998). *Aile içinde kadına yönelen şiddet ve İstanbul Kadın Misafirhanesi*. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Atman, Ü. C. (2003). Kadına yönelik şiddet; cinsel taciz / ırza geçme. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi.*, 12(9), 333-335. Erişim adresi: <http://www.ttb.org.tr/STED/sted0903/kadin.pdf>

Ayman, Z. ve Şenol, N. (t.y.). Kadına yönelik aile içi şiddetin nedenleri, sonuçları, alınacak önlemler. Çakır ve diğerleri (Ed.). *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önleme Projesi*. Erişim adresi: https://app1.jandarma.tsk.tr/KYSOP/uzaktan_egitim/Documents/2%20KYA IS.pdf

Ayrancı, Ü., ve Günay, Y. ve Ünlüoğlu. İ. (2002). Hamilelikte aile içi eş şiddeti: birinci basamak sağlık kurumuna başvuran kadınlar arasında bir araştırma.

Anadolu Psikiyatri Dergisi, 3, 75-87. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/305725952_Hamilelikte_Aile_Ici_Siddeti_Birinci_Basamak_Saglik_Kurumuna_Basvuran_Kadınlar_Arasinda_Bir_Arastirma

Aytaç, S., Eteman, F. S., Aydın, G. Ç., Reçber, B. ve Sezen, H. K. (2016). Kadına yönelik şiddetin dünü, bugünü, yarını: kestirim tabanlı bir araştırma. *Sosyoloji Konferansları*, 54, 275-297. Erişim tarihi: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/267920>

Bağlı, M. ve Sever, A. (2005). Tabulaştırılan/Tabulaşan kurumun (ailenin) kurbanlıklar edinme pratiği: Levirat ve Sororat. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 7(2). Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/198141>

Bahr, S.J., Chappell, C.B., and Leigh, G.K. (1983, Nov.). Age at marriage, role enactment, role consensus and marital satisfaction. *Journal Of Marriage And The Family*, 795-803. doi: 10.2307/351792

Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall.

Beliner, A. S. (2006). *Konak Sağlık Grup Başkanlığı'na bağlı kurumlarda çalışan personelin aile içi şiddetle karşılaşmasının değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Bennun, I. (1992). Evlilik çatışmasında bilişsel öğeler. S. A. Sevim (Çev.). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 24(1). doi: 10.1501/Egifak_0000000725

Brandbury, T. N. ve Fincham, F. D. (1988). Individual difference variablesin close relationship: A contextual model of marriage as an integrative framework. *Journal of Personality and Social Psycholog*, 54(4), 713-721. doi: [10.1037/0022-3514.54.4.713](https://doi.org/10.1037/0022-3514.54.4.713)

- Brandbury, T. N. ve Fincham, F. D. (1990). Attributions in marriage: review and critique . *Psychological Bulletin*, 107(1), 3-33. Erişim adresi: <http://www.fincham.info/papers/pb-attrib-review-90.pdf>
- Brown, K. W., ve Kasser, T. (2005). Are psychological and ecological well-being compatible? The role of values, mindfulness, and lifestyle. *Social Indicators Research*, 74(2), 349-368. doi: 10.1007/s11205-004-8207-8
- Butzer, B., ve Campbell, L. (2008). Adult attachment, sexual satisfaction, and relationship satisfaction: A study of married couples. *Personal relationships*, 15(1), 141-154. doi: [10.1111/j.1475-6811.2007.00189.x](https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2007.00189.x)
- Canel, A. N. (2007). *Ailede problem çözmeye, evlilik doyumu ve örnek bir grup çalışmasının sınanması*. (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Anabilim Dalı. İstanbul. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Cenkseven, F. (2004). *Üniversite öğrencilerinde öznel ve psikolojik iyi olmanın yordayıcılarının incelenmesi*. (Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana. Erişim tarihi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Christopher, J. C. (1999). Situating psychological well-being: Exploring the cultural roots of its theory and research. *Journal of Counseling & Development*, 77(2), 141-152. doi: [10.1002/j.1556-6676.1999.tb02434.x](https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.1999.tb02434.x)
- Cihan-Güngör, H.. (2007). *Evlilik doyumunu açıklamaya yönelik bir model geliştirme*. (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Curun, F. (2006). *Yüklemeler, iletişim çatışmaları, cinsiyet ve cinsiyet rolü yönelimi ile evlilik doyumu arasındaki ilişki*. (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

- Çağ, P. (2011). *Evli bireylerde eş desteği ve evlilik doyumu*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Çağ, P., ve Yıldırım, İ. (2013). Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 13-23. Erişim adresi: <http://pdrdergisi.org/index.php/pdr/article/view/67/66>
- Çelebi, E. (2016). *Yaşlı ve çocuk grupları ile çalışan psikologlarda mesleki tükenmişlik, psikolojik iyi oluş ve yaşam kalitesi düzeylerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Çelik, M. (2006). *Evlilik doyum ölçeği geliştirme çalışması*. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Çelik, M., ve Yazgan-İnanç, B. (2009). Evlilik doyum ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *ÇÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 247-269.
- Çınar, L. (2008). *Evlilik doyumu: Cinsiyet rolleri ve yardım arama tutumu*. (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara. Erişim adresi: <http://www.acikarsiv.gazi.edu.tr/index.php?menu=2&secim=10&YayinBIK=857#>
- Çulha, E. (2015). *Hemşirelerde iş-aile çatışmasının evlilik doyumu, psikolojik semptomlar ve ebeveynlik yeterlik algısı ile olan ilişkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Damka, Z. (2009). *Sığınma evlerinde kalan şiddet mağduru kadınlar: anksiyete duyarlılığı , travmaya bağlı suçluluk, travma sonrası stres bozukluğu ve psikolojik belirtiler* . (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Danışment, R. (2012). *Okul yöneticilerin psikolojik iyi oluş düzeyleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.

- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). Hedonia, eudaimonia, and well-being: An introduction. *Journal of Happiness Studies*, 9(1), 1-11. doi: 10.1007/s10902-006-9018-1
- Demir, S. B. (2017). *Annelerde kaygı düzeyi ve evlilik doyumunun ebeveyn rolüne ilişkin algıları üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi). Çağ Üniversitesi, Mersin. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Demirci, İ. (2012). *Öğretmen adaylarının öz bilgi ve psikolojik iyi olma düzeyleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Doğan, T. (2004). *Üniversite öğrencilerinin iyilik halinin incelenmesi*. (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Doğan, T., Eryılmaz, A., ve Ercan, L. (2014). İşe bağlılığın öznel iyi oluş üzerindeki yordayıcı rolü: Akademisyenler üzerine bir çalışma. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 48-57.
- Eraslanlı, K. ve Kalkan, M. (2008). *Evlilik ilişkilerini geliştirme kuram ve uygulama*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Erseçen, D. ve Tosun, Z. (2015, Temmuz). *Kadın danışma merkezi işleyişi eğitimi el kitabı*. Ankara: Buluş Tasarım ve Matbaacılık. [Adobe Reader 9 Sürümü]. Erişim adresi: <https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/dosyalar/KADIN-DANI%C5%9EMA-MERKEZ%C4%B0-%C4%B0%C5%9ELEY%C4%B0%C5%9E%C4%B0-E%C4%9E%C4%B0T%C4%B0M%C4%B0.pdf>
- Eryılmaz, G. (2001). Aile içi şiddet, kadın sağlığı ve hemşirelik, *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 5(2), 19- 24. Erişim adresi: <http://eskidergi.cumhuriyet.edu.tr/makale/590.pdf>

- Eşsizoglu, A., Yenilmez, A., Güleç, G. ve Yazıcıoğlu, Y. (2012, Haziran). *Aile yapısı ve ilişkileri*. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir. Erişim adresi: <http://docplayer.biz.tr/2653903-Aile-yapisi-ve-iliskileri.html>
- Faramarzi, M., Esmailzadeh, S. ve Mosavi, S. (2005). Prevalence and determinants of intimate partner violence in Babol city, Islamic Republic of Iran. *Eastern Mediterranean Health Journal*, 11, 870-879. Pmıd: 16761656
- Fışıloğlu, H. (1992). Lisansüstü öğrencilerin evlilik uyumu, *Psikoloji Dergisi*, 7(28),16-26. Erişim adresi: <http://www.turkpsikolojiyazilari.com/PDF/TPD/28/02.pdf>
- Forgeard, M. J. C., Jayawickreme, E., Kern, M. & Seligman, M. E. P. (2011). Doing the right thing: Measuring wellbeing for public policy. *International Journal of Wellbeing*, 1(1), 79-106. doi:10.5502/ijw.v1i1.15
- Freedman, J. L., Sears, D. O. ve Carlsmith, J. M. (2003). *Sosyal Psikoloji*. A.. Dönmez (Çev.), Ankara: İmge Kitapevi.
- Garcia, Moreno. C., ve Jansen, AFM. H., Ellsberg. M., Heise. L., ve Watts. C. H.. (2006, Ekim). Prevalence of intimate partner violence: findings from the WHO multi-country study on women's health and domestic violence. *Lancet*, 368: 1260–69. Doi: [10.1016/S0140-6736\(06\)69523-8](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(06)69523-8)
- Gorchoff, S. M., John, O. P., ve Helson, R. (2008). Contextualizing change in marital satisfaction during middle age: An 18-year longitudinal study. *Psychological Science*, 19(11), 1194-1200. doi: [10.1111/j.1467-9280.2008.02222.x](https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.2008.02222.x)
- Gracıs, E. ve Lila, M. (2015, Kasım). *Attitutes towards violence against women in the European Commission*. doi:10.2838/045438
- Greeff, A. P. (2000, Kasım). Characteristics of families that function well. *Journal of Family Issue*, 21(8). 948-962. doi: 10.1177/019251300021008001

- Güneri, F. Y. (1996). *Evdeki terör kadına yönelik şiddet*. İstanbul: Mor Çatı Yayınları [Adobe Reader 9 Sürümü]. Erişim adresi: <http://www.siginaksizbirdunya.org/images/files/evdeki-teror-kadina-yonelik-siddet.pdf>
- Gürbüz, S. & Şahin, F. (2014). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Güven, N. (2005). *İlişkiler ile ilgili bilişsel çarpıtmalar ve evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik doyumuyla ilişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Güven, N., ve Sevim, S. A. (2007). İlişkiler ile ilgili bilişsel çarpıtmalar ve algılanan problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu yordama gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 28(3), 49-61. Erişim adresi: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/tpdrd/article/view/1058000210/1058000212>
- Güven, T. (2010). *Eşler arası şiddete yönelik nedensellik-sorumluluk yüklemeleri ve evlilik doyumu*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul
- Halisdemir, D. (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşları, kendini affetme düzeyleri ve geçmişe yönelik anne kabul red algıları arasındaki ilişkiler*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Hortaçsu, N. (2003). *İnsan İlişkileri*. 3. Ankara : İmge Kitabevi.
- Hünler, O. S. ve Gençöz, T. (2003). Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyumu ilişkisi: Algılanan evlilik problemleri çözümünün rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18(51), 99-108. Erişim adresi: <http://www.turkpsikolojidergisi.com/pdf/tpd/51/99-110.pdf>
- İçli, T. G. (1994, Aralık). Aile içi şiddet: Ankara-İstanbul ve İzmir örneği. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 11 (1-2), 7-20. Erişim adresi:

<http://www.edebiyatdergisi.hacettepe.edu.tr/index.php/EFD/article/viewFile/767/544>

İdiz, Z. (2009). Evlilik uyumu evlilik yatırımı aile içi şiddet ve intihar girişimi arasında bağlantıların sosyal psikolojik açıdan incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Kandemirci, D., ve Kağnıcı, D. Y. (2014, Haziran). Kadına yönelik aile içi şiddetle baş etme: Çok boyutlu bir inceleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17 (33), 1-12. Erişim adresi: <http://www.turkpsikolojiyazilari.com/PDF/TPY/33/01.pdf>

Kapan, M. (2014). *Kırsal ve kentsel alanda yaşayan gebelerin depresyon, yalnızlık ve şiddete maruz kalma durumlarının incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Manisa

Kaplan, K. (2016). *Evli bireylerde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların, evlilik doyumuna ve psikolojik iyi oluş durumuna etkisinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Karal, D., ve Aydemir, E. (2012). *Türkiye'de kadına yönelik şiddet*. International Strategic Research Organization (USAK).

Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Karınca, E. (2010). *Sorularla kadına yönelik aile içi şiddet*. Türkiye Barolar Birliği, Ankara. Erişim adresi: http://tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/sorularla_kadina_yonelik.pdf

Kavacık, F., ve Doğan, O. (2006). Domestic violence against women in Sivas, Turkey: Survey study. *Croatian Medical Journal*, 47, 742-749. Erişim adresi: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=7766

- Kaya, N. (2017). *Kırsal ve kentsel alanda yaşayan evli kadınların evlilik uyumu, evlilik doyumu ve ilişkilerde mutluluk düzeylerinin karşılaştırılması ve incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul.
- Keyes, C. L., Shmotkin, D. ve Ryff, C. D. (2002). Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of personality and social psychology*, 82(6), 1007-1022. doi: 10.1037//0022-3514.82.6.1007
- Kılıç, E. (2017). *Bağlanma biçimlerinin evlilik doyumu ile ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kıncal, R. Y. (Ed.). (2015). Bilimsel Araştırma Yöntemleri.
- Koçak, T. (2014). *Evli çiftlerde ideal benliğe yönelim ile değer benzerliğinin evlilik doyumuyla bağlantısı*. (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Köse, A., ve Beşer, A. (2007). Kadının değiştirilebilir yazgısı “şiddet”. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(4), 114-121. Erişim adresi: <http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunihem/article/view/1025000622/1025000614>
- Kurdek, L. A. (1995). Predicting change in marital satisfaction from husbands' and wives' conflict resolution styles. *Journal of Marriage and the Family*, (57)1, 153-164. doi: 10.2307/353824
- Larson, J. H., ve Holman, T. B. (1994, Nisan). Premarital Predictors of Marital Quality and Stability. *Family Relations*, 43(2), 228-237. Erişim adresi: <http://www.jstor.org/stable/585327>
- Lu, L., Gilmour, R., ve Kao, S. F. (2001). Cultural values and happiness: An East-West dialogue. *The Journal of Social Psychology*, 141(4), 477-493. doi: [10.1080/00224540109600566](https://doi.org/10.1080/00224540109600566)

- Mosley, H., ve Abdelhai, R., Roudi. F., ve Ashford, L. S. (2015).Advancing Egyptian society by ending violence against women. *Population Reference Bureau.*, 1-7. Erişim adresi: <https://assets.prb.org/pdf15/egypt-violence-against-women.pdf>
- Myers, D. G., ve Diener, E. (1995). Who is happy?. *Psychological Science*, 6(1), 10-19.
- Oymak, Y. C. (2017).*Psikolojik iyi oluş ile iş doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Doktora Tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. Erişim tarihi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Özbek, M. (2016). *Evli bireylerde yaşam doyumunu ve psikolojik iyi oluşlarının çeşitli değişkenlerle incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Özen, Y. (2010). Kişisel sorumluluk bağlamında öznel ve psikolojik iyi oluş.(Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme). *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 4, 46-58.
- Öztürk. E. (2014). Türkiye’de aile, şiddet ve kadın sığınmaevleri. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 7(3), 39-55. Erişim adresi: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/egitimvetoplum/article/view/5000112846/5000105090>
- Pehlivan, H. (2011). *Bilişsel Davranışçı yaklaşım temelli psikoeğitim programının kadın danışma merkezine başvuran annelerin iyi oluş düzeyi, evlilik doyumunu, problem çözme ve iletişim becerilerine etkisi.* (Doktora Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Ramezani, S., Keramat, A., Motaghi, Z., Mohabat-Pur, Z. ve Khosravi, A. (2015). The relationship of sexual satisfaction and marital satisfaction with domestic violence against pregnant women. *Int J Pediatr*, 3, 5-2.

- Rıza, S. Ö. (2016). *Evli bireylerin bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin psikolojik iyi oluşları ve evlilik doyumları ile ilişkisinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Işık Üniversitesi, İstanbul.
- Rosen-Grandon, J. R., Myers, J. E., ve Hattie, J. A. (2004). The relationship between marital characteristics, marital interaction processes, and marital satisfaction. *Journal of Counseling & Development*, 82. doi: 10.1002/j.1556-6678.2004.tb00286.x
- Rugira, Janvier (2015). “Forms, causes and effects of violence against women in mbulu Tanzania”, *General Education Journal*, Vol: 4, Issue:1, Published by Mount Meru University Research Unit. Erişim adresi: http://www.academia.edu/12969879/Forms_Causes_and_Effects_of_Violence_Against_Women_in_Mbulu_Tanzania
- Ryff C.D., Magee, J.W., Kling, C.K. ve Wing, H.E. (1999). *Forging macro-micro linkages in the study of psychological well-being. The self and society in aging processes*, New York: Springer Publishing Company.
- Ryff, C. D (1989). Happiness is everything, or is it? explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081.
- Ryff, C. D. (1989). Beyond Ponce de Leon and life satisfaction: New directions in quest of successful ageing. *International Journal of Behavioral Development*, 12(1), 35-55. doi: 10.1177/016502548901200102
- Ryff, C. D. ve Singer, B. (1996). Psychological well-being: Meaning, measurement, and implications for psychotherapy research. *Psychother Psychosom*, 65: 14-23.
- Ryff, C. D., ve Keyes, C. L. M. (1995). The structure of psychological well-being revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(4), 719-727. Erişim adresi: <http://midus.wisc.edu/findings/pdfs/830.pdf>

- Ryff, C. D., ve Singer, B. H. (2008). Know thyself and become what you are: A eudaimonic approach to psychological well-being. *Journal of Happiness Studies*,9:13–39. doi: 10.1007/s10902-006-9019-0
- Ryff, C.D., Keyes, C.L.M. (1995). The structure of psychological well-being revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(4), 719-727. Erişim adresi: <http://www.aging.wisc.edu/midus/findings/pdfs/830.pdf>
- Sabatelli, R. M. (1988). Exploring relationship satisfaction: A social exchange perspective on the interdependence between theory, research, and practice. *Family Relations*, 217-222. doi: 10.2307/584323
- Sancaktar, N. (2016). *Yeni evlenen ve uzun süredir birlikte olan çiftlerin evliliklerinde problem çözme becerisi düzeylerinin öznel iyi oluş ve evlilik doyumu düzeyleri ile ilişkisinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Seligman, M. E. P., ve Csikszentmihalyi, M. (2000). Pozitive Psychology. *American Psychologist*, 55(1), 5-14. doi: 10.1037//0003-066X.55.1.5
- Subaşı, N., ve Akın, A. (t.y.).Kadına yönelik şiddet; nedenleri ve sonuçları. Erişim adresi: http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/kadina_yon_siddet.pdf
- şahin, G. A. (2010). *Aile içi şiddet kavramı ve aile içi şiddetin uluslararası ve ulusal hukuki belgelerdeki düzenlemesi*. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- şavaş, N. (2003). *Doğakent Sağlık Eğitim Araştırma Bölgesindeki 15-79 yaş kadınların ruh sağlığı ve aile içi şiddete maruz kalma açısından değerlendirilmesi üzerine bir çalışma*. (Uzmanlık tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.

- Şener. E. B. (2001). *Kadına yönelik aile içi şiddeti önlemede 4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun ve değerlendirilmesi*. (Uzmanlık tezi). T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara. Erişim tarihi: http://kadininstatusu.aile.gov.tr/data/585284ac369dc524d057a5f9/ekin_boz_kurt_tez.pdf
- Şentürk, Ü. (2008). Aile kurumuna yönelik güncel riskler. *T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 4(14).
- T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. (1995, Kasım). *Aile içi şiddetin sebep ve sonuçları*. Ankara: Bizim Büro Basımevi. Erişim adresi: http://ailetoplum.aile.gov.tr/data/54293dab369dc32358ee2b0f/kutuphane_2_0_aile_ici_siddetin_sebep_ve_sonuc_lari.pdf
- T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2008). *Kadın sığınmaevleri kılavuzu*. Erişim adresi: http://www.ktu.edu.tr/dosyalar/kadinarastirmalari_02401.pdf
- T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2008, Ekim). *Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelede sağlık hizmetleri*. Erişim adresi: <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/data/542a8e0b369dc31550b3ac30/02%20kyais%20mucadelede%20saglik%20hizmetleri.pdf>
- T.C. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2009, Kasım). *Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet*. Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık. Erişim adresi: <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TKAA2008-AnaRapor.pdf>
- Tan, C. C. (2016). *Evli çiftlerde zihin kuramı ölçek değerlerinin, evlilik doyumu ve eş desteğine olan etkisinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Tarhan, N. (2005, Temmuz). *Kadın psikolojisi*. İstanbul: Nesil Yayınları. [Adobe Reader 9 Sürümü].

- Tatlılıoğlu, K. (2012). Üniversite öğrencilerinin kardeş sayıları ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 7(4), 2857-2872.
- Telef, B. B. (2013). Psikolojik iyi oluş ölçeği: Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 374-384.
- Thibaut, J. W. ve Kelley H. H. (1959). *The social psychology of groups*. Amerika [Adobe Reader 9 Sürümü].
- Tjaden, P. ve Thoennes. N. (2010, Kasım). *Full report of the prevalence, incidence and consequences of violence against women*. Erişim adresi: <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/183781.pdf>
- Türk Dil Kurumu. (t.y.). *Türkçe Sözlük*. Ankara, Türkiye. Erişim adresi: <http://www.tdk.gov.tr/>
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1983). *T.C. Resmi Gazete*, 2709, 07 Kasım 1982. Erişim adresi: <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm>
- Türkiye Cumhuriyeti Medeni Kanunu. (2001). *T.C. Resmi Gazete*, 2709, 08 Aralık 2001. Erişim adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4721.pdf>
- Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, Özet Raporu. (2009, Ocak). Ankara.
- Uluslararası Af Örgütü’nün, (2004). Türkiye: Aile içi şiddete karşı mücadelede kadınlar. Erişim adresi: <https://www.amnesty.org.tr/public/uploads/files/Rapor/eur440132004tr.pdf>
- United Nations for Gender Equality and the Empowerment of Women. (2012, Aralık). *Violence against Women Prevalence Data: Surveys by Countr*. 1-25. Erişim adresi: http://www.endvawnow.org/uploads/browser/files/vawprevalence_matrix_june2013.pdf

- United Nations Statistics (2010). *The world's women 2010 trend and statistics*. New York. Erişim adresi: https://unstats.un.org/unsd/demographic/products/worldswomen/WW_full%20report_BW.pdf
- Ünal. G. (2005). Aile içi şiddet. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 2(8),77-84. Erişim adresi: http://ailetoplum.aile.gov.tr/data/54293f63369dc32358ee2b2e/aile_ve_toplum_8_aile_ve_toplum8.pdf
- Üncü, S. (2007). *Duygusal zeka ve evlilik doyumu ilişkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Walker, R., ve Isherwood, L., Burton, C. Kitwe-Magambo, K. ve Luszcz, M. (2013). Marital satisfaction among older couples: The role of satisfaction with social networks and psychological well-being. *Int'l J. Aging and Human Development*, 76(2), 123-139. doi: 10.2190/AG.76.2.b
- WHO, (2001). Violence Against Women Information Pack. Erişim adresi: http://www.dronet.org/lineguida/ligu_pdf/women_vi.pdf
- World report on violence and health: summary*. Geneva, World Health Organization, 2002. Erişim adresi: http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/summary_en.pdf
- Xiaohe, X., ve Whyte, M. K. (1990). Love matches and arranged marriages: A Chinese replication. *Journal of Marriage and the Family*,52(3), 709-722. doi: 10.2307/352936
- Yaman-Efe., Ş. (2012). Acil servis hemşirelerinin kadına yönelik aile içi şiddete ilişkin rol ve sorumlulukları. *F.Ü.Sağ.Bil.Tıp Derg*, 26 (1): 49 – 54. Erişim adresi: http://tip.fusabil.org/pdf/pdf_FUSABIL_842.pdf
- Yazıcıoğlu, Y. & Erdoğan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yıldız, M. A., ve Büyükşahin-Çevik, G. (2016). Evli bireylerin evlilik doyumlarının ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 13(1), 227-242. Erişim adresi: <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/viewFile/3417/1631>

Zeytinoğlu, E. (2013). *Evli bireylerin benlik saygısı, kıskançlık düzeyi, evlilikteki çatışmalar ve evlilik doyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Ek-1 Bilgilendirilmiş Onam Formu

Çalışmanın amacı, evli kadınların evlilik doyumu, psikolojik iyi oluşu ile aile içi şiddet arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışmaya katılım tamamıyla gönüllülük temeline dayanmaktadır. Ankette, sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplarınız tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacı tarafından değerlendirilecektir; elde edilecek bilgiler bilimsel yayınlarda kullanılacaktır. Ancak, katılım sırasında sorulardan kendinizi rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakmakta serbestsiniz. Anket sonunda, bu çalışmayla ilgili sorularınız cevaplanacaktır. Bu çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederim.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda bırakabileceğimi biliyorum (Formu doldurup imzaladıktan sonra uygulayıcıya geri veriniz).

Tarih

Katılımcının İmza

----/----/----

Araştırmacının İmzası

Ek-2 Sosyo-Demografik Bilgi Formu

1- Yaş :

2- Eğitim Durumunuz:

☐ İlkokul

☐ Lise

☐ Üniversite

3- Yaşamınızın büyük bölümünü nerede geçirdiniz?

☐ Köy

☐ İlçe Merkezi

4- Ne kadar süredir evlisiniz? :

5- Evlenmeden önceki tanışıklık süreniz? :

6- Evlenme biçiminiz:

☐ Flört

☐ Görücü usulü

☐ Görücü + Flört

☐ Diğer (açıklayınız) :

7- Çocuğunuz var mı?

☐ Evet

☐ Hayır

8- Evet ise, sahip olduğunuz çocuk sayısını belirtiniz.

☐ 1 çocuk

☐ 2 çocuk

☐ 2 ve fazlası

9- Aşağıdaki seçeneklerden hangisi ailenizin ekonomik düzeyini en iyi ifade etmektedir?

☐ Düşük

☐ Orta

☐ Yüksek

Ek-3 Evlilik Doyum Ölçeği

Aşağıda evlilik ilişkiniz ile ilgili bir takım ifadeler bulunmaktadır. Her ifadeyi dikkatlice okuduktan sonra yanındaki kutularda bulunan seçeneklerden size uygun olan seçeneği (X) ile işaretleyiniz. Lütfen hiçbir ifadeyi boş bırakmayınız. Doğru verdiğiniz yanıtlar için teşekkür ederim.

		Bana hiç uygun değil	Bana uygun değil	Bana biraz uygun	Bana uygun	Bana tamamen uygun
1	Eşimin bana değer vermediğini hissediyorum.	1	2	3	4	5
2	Ailelerimizin evliliğimize müdahale etmeleri ilişkimizi olumsuz etkiliyor.	1	2	3	4	5
3	Eşimin bedenini iyi tanırım.	1	2	3	4	5
4	Eşim cinsel açıdan yeterlidir.	1	2	3	4	5
5	Eşimin anne ve babasına evliliğinden daha çok önem vermesi beni mutsuz ediyor.	1	2	3	4	5
6	Eşimle olan cinsel yaşamımda ön sevişme önemli bir yer tutuyor.	1	2	3	4	5
7	Cinsel yönden eşimle uyumluyum.	1	2	3	4	5
8	Eşimin bana güven duymadığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
9	Eşimle her ikimizde cinsel doyuma ulaşıyoruz.	1	2	3	4	5
10	Bir topluluk önünde eşim beni komik duruma düşürür.	1	2	3	4	5
11	Eşimin ailesi ile birlikte yaşamak benim için bir kâbustur.	1	2	3	4	5
12	Eşimin ailesinin etkisinde kalması evlilik ilişkimizi kötü etkiliyor.	1	2	3	4	5
13	Eşimin ailesine hayır diyememesi beni mutsuz ediyor.	1	2	3	4	5

Ek-4 Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Aşağıda kendiniz ve yaşamınız hakkında hissettiklerinizle ilgili bir dizi ifade yer almaktadır. Lütfen doğru veya yanlış cevap olmadığını unutmadan kendinize en uygun cevabı daire içine alınız.

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz katılmıyorum	Kararsızım	Biraz katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.Amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürdürüyorum.	1	2	3	4	5	6	7
2.Sosyal ilişkilerim destekleyici ve tatmin edicidir.	1	2	3	4	5	6	7
3. Günlük aktivitelereime bağlı ve ilgiliyim.	1	2	3	4	5	6	7
4.Başkalarının mutlu ve iyi olmasına aktif olarak katkıda bulunurum.	1	2	3	4	5	6	7
5.Benim için önemli olan etkinliklerde yetenekli ve yeterliyim.	1	2	3	4	5	6	7
6.Ben iyi bir insanım ve iyi bir hayat yaşıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
7. Geleceğim hakkında iyimserim.	1	2	3	4	5	6	7
8. İnsanlar bana saygı duyar.	1	2	3	4	5	6	7

Ek-5 Aile İçi Şiddet Ölçeği

Aşağıda kocanızla yaşayabileceğiniz bazı durumlara yer verilmiştir. Bu maddeleri dikkatle okuyarak size uygun olan seçeneği (X) ile belirtiniz.

		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu zaman	Her zaman
1	Kocam beni küçük görür.					
2	Kocam benim rahatsız olduğum arzularına boyun eğmemi ister.					
3	Kocam beni istemediğim veya sevmediğim cinsel davranışlarda bulunmaya zorlar.					
4	Kocam akşam yemeği, ev işi veya çamaşır yıkama gibi işler vaktinde yapılmazsa çok sinirlenir, bana bağırır.					
5	Kocam arkadaşlarımı kıskanır ve onlardan kuşkulandır					
6	Kocam bana yumruk atar.					
7	Kocam bana çirkin olduğumu ve çekici olmadığımı söyler.					
8	Kocam kendisi olmadan gerçekten başarılı olamayacağımı veya kendime bakamayacağımı söyler.					
9	Kocam bana hizmetçisiymişim gibi davranır.					
10	Kocam bana başkalarının önünde hakaret eder ve beni utandırır.					
11	Kocam kendisinin düşüncesine katılmazsam çok kızmaya başlar.					
12	Kocam beni bir aletle (silahla, bıçakla, vs) tehdit eder.					
13	Kocam evi idare etmem için gerekli parayı vermede cimri davranır.					
14	Kocam zekâmı küçümser					
15	Kocam çocuklara bakmam için evde kalmamı ister.					
16	Kocam beni hastanelik edecek kadar döver.					
17	Kocam çalışmamamın veya okula gitmememin daha iyi olacağını düşünür.					
18	Kocam kadın arkadaşlarımla toplanmamızı istemez.					
19	Kocam ben isteyim veya istemeyim cinsel ilişki ister.					
20	Kocam bana bağırır ve azarlar.					
21	Kocam yüzüme ve başıma vurur.					
22	Kocam bana emirler yağdırır.					
23	Kocamın duygularıma saygısı yoktur.					
24	Kocam bana hakaret eder.					
25	Kocam ailemi aşağılar, onlarla görüşmemi istemez.					
26	Kocam beni tehdit eder.					

27	Kocam bana aptalmışım gibi davranır						
28	Kocam beni öldürmek istermiş gibi davranır.						
29	Kocam dışarı çıkmama izin vermez.						
30	Kocam eve gelen paradan beni haberdar etmez, parayı kendisi kontrol etmek ister.						

ÖZGEÇMİŞ

1993 tarihi, İzmir ili Konak ilçesi doğumluyum. İlk ve ortaokul öğrenimimi Bodrum da bitirdikten sonra liseyi İzmir Özel Gelişim Kolejinde tamamladım. 2011 senesinde İzmir Ekonomi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümüne kazandım, 2016 yılında Şeref öğrencisi olarak mezun oldum. Aynı yıl Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Bölümünde yüksek lisans eğitimine başladım. Bu süreçte Çocuk Testleri Eğitimi aldım. Mesleki donanımımı arttırmak amacıyla çeşitli seminerlere katıldım. Yabancı dilim İngilizcedir.

E-posta: elifsu_yigit@hotmail.com

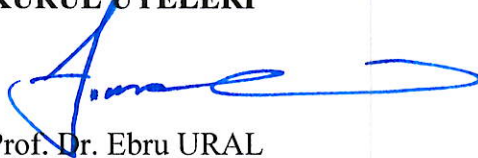
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ

REKTÖRLÜĞÜ

27.02.2018

Enstitümüz Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji (tezli) programı öğrencisi **Elifsu YİĞİT**' in **"Evli Kadınlarda Aile İçi Şiddet ile Evlilik Doyumu ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi"** konulu tezine anket çalışması yapması Etik Kurulumuzca uygun görülmüştür.

ETİK KURUL ÜYELERİ

Prof. Dr. Ebru URAL
BAŞKAN

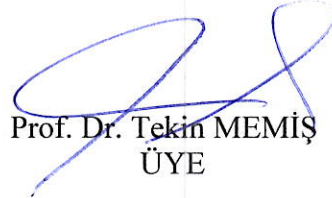
Prof. Dr. Akile Reşide GÜRSOY
ÜYE

Prof. Dr. Selahattin SARI
ÜYE

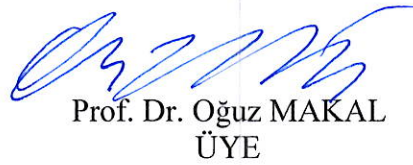
Prof. Dr. Turgut ÖZKAN
ÜYE

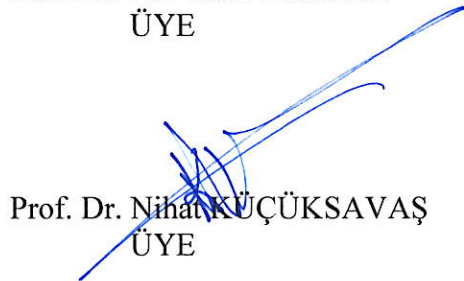
Prof. Dr. Tekin MEMİŞ
ÜYE

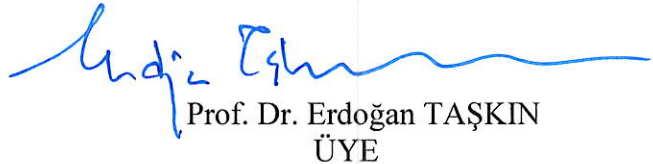
Prof. Dr. Ali Vahit TURHAN
ÜYE

Prof. Dr. Oğuz MAKAL
ÜYE

Prof. Dr. Nihat KÜÇÜKSAVAŞ
ÜYE

Prof. Dr. Erdoğan TAŞKIN
ÜYE

Beykent Üniversitesi İletişim Hattı: 444 1997 - 0850 340 34 34 - www.beykent.edu.tr

Ayazağa-Maslak Yerleşkesi: Ayazağa Mahallesi Hadım Kuru Yolu Cad. No: 19, Sarıyer 34396 İstanbul / Faks: (0212) 289 64 90

Beylikdüzü Yerleşkesi: Cumhuriyet Mah. Gürpınar Yolu Cad. No: 3/A, Beykent Siteleri, Büyükçekmece 34500 İstanbul / Faks: (0212) 867 55 68

Taksim Yerleşkesi: Sıraselviler Cad. No: 65, Taksim, Beyoğlu 34437 İstanbul / Faks: (0212) 243 02 78 info@beykent.edu.tr